

Frida Eirin Voldnes

Det er trygt her

En kvalitativ studie av hvordan unge kvinnelige tilflyttere opplever Ulstein kommune sin attraktivitet

Masteroppgave i Innovasjon, entreprenørskap og samfunn
Veileder: Nina Irene Gunnerud Berg

Mai 2023

Illustrasjon: Tegneren/Ulstein kommune

Frida Eirin Voldnes

Det er trygt her

En kvalitativ studie av hvordan unge kvinnelige tilflyttere opplever Ulstein kommune sin attraktivitet

Masteroppgave i Innovasjon, entreprenørskap og samfunn
Veileder: Nina Irene Gunnerud Berg
Mai 2023

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap
Institutt for geografi

Kunnskap for en bedre verden

Sammendrag

Ulstein kommune står overfor et kvinneunderskudd. Dette er et utbredt problem i Distrikts-Norge, og har flere negative konsekvenser knyttet til fremtidig svak befolkningsvekst, sosialt samhold, «image», arbeidsmarked og innovasjon. Attraktivitet er en avgjørende faktor for hvorfor folk flytter fra et sted til et annet. Masteroppgavens problemstilling, «Hvordan opplever unge kvinnelige tilflyttere Ulstein kommune sin attraktivitet?», er formulert med utgangspunkt i Lysø et al. (2005) sin modell for attraktive steder. Med dette ønsker jeg å skape en fruktbar diskusjon og mer kunnskap rundt tematikken. Basert på modellens komponenter har jeg utarbeidet tre underproblemstillinger omhandlende hvordan unge kvinnelige tilflyttere opplever næringslivet, det estetiske og det sosiale i Ulstein.

For å undersøke denne problemstillingen har jeg gjennomført ti intervjuer med unge kvinnelige tilflyttere i Ulstein i aldersgruppen 20 til 39 år. Formålet var å finne ut mer om deres opplevelse av næringslivet, det estetiske og det sosiale i Ulstein. Videre ble resultatene fra intervjuene analysert og diskutert i lys av teori omhandlende næringslivet, det estetiske og det sosiale. Disse temaene var utgangspunktet for min temasentrert analytiske tilnærming, med vekt på meningsinnholdet fra datamaterialet.

Basert på denne forskningen har jeg oppsummert funnene rundt de tre underproblemstillingene, og redegjort for konklusjonen på problemstillingen. Først og fremst opplever informantene næringslivet som motiverende, i tillegg til at gründerånden og virkemiddelapparatet trekkes fram som positivt. På den andre siden oppleves næringslivet som ensformig og lukket. Når det kommer til estetikk opplever informantene at det har et forbedringspotensial, og de ønsker mer farger, dekorering, beplantning og rekonstruksjon i henhold til kulturhistoriske tradisjoner. Videre ønsker informantene et mer sammenhengende sentrum, en gågate og mindre gamle bygninger. Når det kommer det sosiale, opplever informantene et godt oppvekstmiljø og bredt kulturtilbud for barn. På den andre siden vektlegger flere at de ønsker et bredere tilbud for voksne, spesielt innenfor kultur, musikk og kunst, i tillegg til et naturlig samlingsted i sentrum. Videre viser diskusjonen at den tradisjonelle kjønnskontrakten regjerer i Ulstein, og at kvinner som har denne som ideal trolig vil trives bedre i Ulstein.

Abstract

Ulstein municipality are experiencing a female deficit. This is a well-known problem in the rural areas of Norway and causes several negative consequences related to weak population growth, social cohesion, image, labor market and innovation. Attractiveness is a crucial factor explaining why people move. The research question of this master's thesis is "How does young female immigrants experience the attractiveness of Ulstein municipality?" and is based on the model of attractive places by Lysø et al. (2005). My aspiration is to contribute to the discussion and provide new insight on the topic. Based on the components of this model I have established three sub-questions regarding how young female immigrants experience the business sector, the aesthetics and the social life in Ulstein.

To investigate the research question, I have interviewed ten young female immigrants in Ulstein municipality from the age 20 to 39. My intention was to gain knowledge about their experience of the business sector, the aesthetics and the social life in Ulstein. Further on, the results from the interviews were analyzed and discussed in the light of theories related to the business sector, the aesthetics and the social life. Based on these topics I did a cross-sectional analysis, focusing on the meaning behind the words in the data material.

Based on the research I summarize the findings on the three sub-questions and provide a conclusion on the research question. First and foremost, the informants experience the business sector as motivating, and the entrepreneurship spirit and public support system is perceived as positive. Next, the business sector is experienced to have a low degree of diversity and to be surrounded by barriers. When it comes to the aesthetics, the informants utters that this has potential for improvements, and they want more colors, ornaments, plants and reconstructions based on history and traditions. Additionally, they want a coherent city center, a pedestrian street and less old buildings. Regarding the social life, the informants are experiencing a good environment to raise children and a broad range of leisure activities for them. On the other hand, they want a broader range of leisure activities for their own age group, and mention culture life, music and art, as well as a more natural place to meet in the city center. Furthermore, the discussion suggests that Ulstein municipality is dominated by a traditional gender contract, and that women whose values align with this are more likely to thrive in Ulstein.

Forord

Denne masteroppgaven markerer slutten på masterstudiet Innovasjon, entreprenørskap og samfunn ved NTNU i Trondheim. Jeg er takknemlig for all lærdom jeg tar med meg fra studiet, og det brede kunnskapsgrunnlaget jeg har tilegnet meg. Det har vært svært givende å fordype seg i denne masteroppgaven, og å få muligheten til å forske på unge kvinner. Nå er jeg klar for nye utfordringer og lærdommer i arbeidslivet.

Først og fremst vil jeg takke informantene som har bidratt med nyttig innsikt i livet som ung kvinnelig tilflytter i Ulstein. Alle og enhver har vært nøkkelpersoner i denne oppgaven og belyst diskusjonen.

Videre vil jeg takke min veileder, Nina Irene Gunnerud Berg, for støtte og veiledning. Din innsikt og erfaring har vært uunnværlig, og ditt engasjement har motivert meg til å yte mitt beste.

Sist, men ikke minst, vil jeg takke Ulstein kommune for tillitten. Det har vært svært spennende å få innsikt i Ulstein, og å få muligheten til å forske på en reell problemstilling. Jeg håper at dere kan dra nytte av denne masteroppgaven, og at mine funn er verdifulle i deres arbeid.

Frida Eirin Voldnes

Ålesund, 15. mai 2023

Innhold

<i>Sammendrag</i>	<i>I</i>
<i>Abstract</i>	<i>II</i>
<i>Forord</i>	<i>III</i>
<i>Tabeller</i>	<i>VII</i>
<i>Figurer</i>	<i>VII</i>
<i>1 Kvinneunderskudd i Ulstein</i>	<i>1</i>
1.1 Bakgrunn for valg av tema.....	1
1.2 Problemstilling og underproblemstillinger.....	3
1.3 Masteroppgavens struktur.....	5
<i>2 Et innblikk i Ulstein</i>	<i>6</i>
2.1 Ulstein kommune.....	6
2.2 Fasiliteter i Ulstein.....	7
2.3 Næringslivet i Ulstein.....	8
2.4 Virkemiddelapparatet i Ulstein.....	9
2.5 Unge kvinner sin flytting til og fra Ulstein.....	10
<i>3 Attraktivitet, næringsliv, estetikk og det sosiale</i>	<i>13</i>
3.1 Attraktive steder.....	13
3.2 Næringsliv.....	15
3.2.1 Entreprenørskap og innovasjon.....	16
3.3 Estetikk.....	18
3.4 Det sosiale.....	19
3.4.1 Kjønnede steder og kjønnskontrakter.....	19
3.4.2 Kulturtilbud.....	22
3.5 Oppsummering av teoretisk rammeverk.....	23
<i>4 Mine metodiske valg</i>	<i>25</i>
4.1 Kvalitativ metode og forarbeid.....	25
4.1.1 Intervju.....	25
4.1.2 Utvalgelse av informanter.....	26
4.1.3 Utforming av intervjuguide.....	28
4.1.4 Gjennomføring av intervju.....	29
4.2 Datahåndtering og kvalitativ analyse.....	30
4.2.1 Lydopptak og transkribering.....	30
4.2.2 Koding og memoing.....	32
4.2.3 Temasentrert analytisk tilnærming.....	32
4.3 Etiske betraktninger.....	33
4.3.1 Maktforhold.....	33

4.3.2 Konfidensialitet	34
4.4 Krav til god kvalitativ forskning	35
4.5 Begrensninger	37
5 <i>Opplevelser av Ulstein sin attraktivitet</i>	38
5.1 Informantenes flyttemotiver	38
5.2 Næringslivet i Ulstein	39
5.2.1 Et industripreget næringsliv	39
5.2.2 Et lukket næringsliv	41
5.2.3 Et motiverende næringsliv	43
5.2.4 Gründerånd, innovasjon og entreprenørskap	44
5.3 Estetikken i Ulstein	47
5.3.1 Estetikken i sentrum	47
5.3.2 Et sammenhengende sentrum	53
5.4 Det sosiale i Ulstein	54
5.4.1 Kulturlivet	54
5.4.2 Den sosiale kulturen	56
5.4.3 Et godt sted for barn å vokse opp	58
5.4.4 Et naturlig samlingssted	59
6 <i>Regjerer den tradisjonelle kjønnskontrakten i Ulstein?</i>	62
<i>Referanser</i>	67
<i>Vedlegg</i>	75
Vedlegg A: Intervjuguide	75
Vedlegg B: Informasjonsskriv og samtykkeerklæring	77
Vedlegg C: Kjønnfordelingen i Ulstein fra 1986 til 2023	80

Tabeller

Tabell 1: Befolkning ved utgangen av 2019 til 2022	1
Tabell 2: Næringsstrukturen i Ulstein	9
Tabell 3: Kvinner og menn i ulike aldersgrupper i 2022	10
Tabell 4: Utflytting blant unge kvinner i Møre og Romsdal fordelt på aldersgrupper	11
Tabell 5: Innflytting blant kvinner i Møre og Romsdal fordelt på aldersgrupper.....	12
Tabell 6: Kvinner og menn sin bruk av kulturtilbud i 2021	23
Tabell 7: Oversikt over informantene	28

Figurer

Figur 1: Kart over Ulsteinvik	7
Figur 2: Modell for attraktive steder	14
Figur 3: Det nasjonale innovasjonssystemet	17
Figur 4: Blåhuset, Ulstein. 25. mars 2023	48
Figur 5: Amfi, Ulstein. 25. mars 2023	48
Figur 6: Ulstein Rådhus, Ulstein. 25. mars 2023	49
Figur 7: Kaffebaren, Ulstein. 25. mars 2023	49
Figur 8: Mjøl og Meir, Ulstein. 25. mars 2023	49
Figur 9: Ulstein Arena, Ulstein. 25. mars 2023	49
Figur 10: Rundkjøring med skipstema, Ulstein. 25. mars 2023.....	50
Figur 11: Sjøboder, Ulstein. 25. mars 2023	50
Figur 12: Leilighetskomplekser i Sjøside, Ulstein. 25. mars 2023	52
Figur 13: Landskap med kran, Ulstein. 25. mars 2023	52

1 Kvinneunderskudd i Ulstein

Med denne masteroppgaven ønsker jeg å undersøke hvordan unge kvinnelige tilflyttere opplever Ulstein kommune sin attraktivitet. I dette kapitlet redegjør jeg først for relevansen av oppgavens tematikk. Videre argumenter jeg fram problemstillingen jeg ønsker å belyse. Avslutningsvis gir jeg en gjennomgang av masteroppgavens struktur.

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Valget av tema er gjort med bakgrunn i egen interesse, relevans for Ulstein kommune og samfunnet generelt. Under studietiden har samfunnsutvikling fanget min interesse, og jeg valgte derfor Ulstein kommune som vertskap for mitt praksisopphold tredje semester. Dette var svært lærerikt, og jeg ønsket å basere min masteroppgave på tematikk fra Ulstein. Gjennom oppholdet fikk jeg innsyn i kommunens arbeidsområder, og ble spesielt interessert i deres arbeid for å øke bolyst og tilflytting. Jeg brukte derfor min tid i kommunen til å lære mer om tematikken, samtidig som jeg ble bedre kjent med Ulstein.

Gjennom dialog med Ulstein ble jeg gjort oppmerksom på at de opplever en marginal befolkningsvekst og kvinneunderskudd i kommunen. De har tidligere opplevd en nedgang i befolkningen, men det kan nå se ut til å snu. I perioden 2019 til 2021 var det en marginal nedgang i befolkningstallet, men fra utgangen av 2021 til utgangen av 2022 økte folketallet med 240 innbyggere (Statistisk Sentralbyrå, 2023b). Dette er illustrert i tabell 1. På den andre siden er det i alle aldersgrupper under 57 år flere menn enn kvinner (Statistisk Sentralbyrå, 2023a), og i 2023 er det 4480 menn og 4317 kvinner i Ulstein (Statistisk Sentralbyrå, 2023a). Selv om det bare er 163 flere menn enn kvinner opplever Ulstein dette som problematisk, og jeg legger derfor dette til grunn for valg av tema.

Tabell 1: Befolkning ved utgangen av 2019 til 2022 (Statistisk Sentralbyrå, 2023b)¹

	Befolkning ved utgangen av kvartalet			
	2019K4	2020K4	2021K4	2022K4
K-1516 Ulstein	8 571	8 575	8 557	8 797

¹ Denne tabellen er utarbeidet i Statistikkbanken på ssb.no. Dette er et verktøy hvor man kan utarbeide statistiske modeller, og selv velge variabler. I denne tabellen er det tatt i bruk variablene «statistikkvariabel», «kvartal», og «region» for å få en nøyaktig kartlegging av befolkningen i Ulstein kommune ved utgangen av 2019, 2020, 2021 og 2022.

Som nevnt arbeider Ulstein med å øke bolyst og tilflytting. En del av dette arbeidet er å bidra med å utarbeide «Fylkesstrategi for attraktive byer og tettsteder 2023-2026» i Møre og Romsdal, og jeg legger her til grunn høringsutkastet fra 19. april 2022. I denne strategien legges det vekt på fire attraktivitetsfaktorer, «omdøme, areal og bygningar, ameniteter (stadlege goder, tilbud og tenester) og identitet og lokal kultur» (Møre og Romsdal fylkeskommune, 2022, s. 30). Samtidig vektlegges det hvordan nevnte faktorer er avhengig av et godt samarbeid mellom offentlig og privat sektor, i tillegg til frivilligheten. Videre redegjøres det for at spennende arbeidsplasser ikke er nok i seg selv for å tiltrekke folk (Møre og Romsdal fylkeskommune, 2022). I tillegg vektlegges faktorene «bygg, ute-miljø og estetikk, nærleik til tenester og funksjonar, gang- og sykkelveggar, arealbruk, tilgang til friområde, parkar og torg har betydning for helse, trivsel, identitet og livskvalitet» (Møre og Romsdal fylkeskommune, 2022, s. 36). Dette gir et bilde av hvordan Ulstein skal arbeide med tematikken fremover.

Kvinneunderskudd og negativ befolkningsvekst er et problem i Distrikts-Norge (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2021, s.130; Meld. St. (2019-2020), s.29). Regjeringen melder at «Redusert innvandring og fallende fødselstall betyr at det i mindre sentrale områder av landet er flere kommuner som har utfordringer knyttet til nedgang i folketallet enn tidligere» (Meld. st. 5 (2019-2020), s. 29), samtidig som de peker på at fruktbarheten er lav, at kvinner generelt velger å få barn senere enn før og fødselsunderskudd i de mindre sentrale områdene. Etter hvert kan dette føre til mangel på arbeidskraft (Meld. st. 5 (2019-2020), s. 29). De minst sentrale kommunene i Norge har 90 kvinner per 100 menn, og de mest sentrale har 98 kvinner per 100 menn (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2021, s. 130). Norman-utvalget presenterer at «Unge jenter flytter i stor grad fra bygda, særlig for å ta utdanning. Mennene blir igjen og ender opp som ugifte ungarer. Dette gjør at det blir færre barnefødsler, og dermed svakere naturlig befolkningsvekst» (NOU 2020:15, s. 56). Videre beskriver utvalget at Distrikts-Norge er svært mannsdominert, og har få arbeidsplasser til kvinner med høyere utdanning. De skriver også at menn i større grad enn kvinner ønsker å bo usentralt (NOU 2020:15, s. 56-60). Dette underbygger masteroppgavens relevans.

Det er flere negative effekter knyttet til kvinneunderskudd. Som vist ovenfor kan kvinneunderskudd føre til nedgang i fødselstall og en følgende svak naturlig befolkningsvekst (NOU 2020:15, s. 56). Denne vektleggingen av reproduksjon er svært vanlig, hvor kvinnelig fraflytting anses som problemet. Dette underbygger at menn utgjør normen i samfunnet. På den

andre siden kan man se denne fraflyttingen som et resultat av patriarkalske strukturer, og at det er den mannsdominerte kulturen som er problemet (Dahlström, 1996). Videre er kvinner viktige for et godt sosialt samhold i lokalsamfunnene i rurale områder, og kvinneunderskudd kan derfor ha negative konsekvenser for lokalsamfunnene i fremtiden. Samtidig viser det seg at å være mannsdominert er svært negativt for "imaget" til et sted (Espon, 2012), altså hvordan andre oppfatter det. I tillegg er kvinner med på å skape en mer fleksibel struktur i arbeidsmarkedet, og krever generelt mindre som arbeidstakere. I dag har mange kvinner høyere utdanning, og når de flytter bort forsvinner også kunnskap fra stedet. Fraflytting av ung arbeidskraft er generelt dårlig for innovasjonen i arbeidsmarkedet (Espon, 2012). Basert på dette kan man argumentere for at dette temaet er viktig å forske videre på.

1.2 Problemstilling og underproblemstillinger

Utarbeiding av problemstillingen var en pågående prosess gjennom praksisoppholdet og arbeidet med masteroppgaven. I delkapittelet ovenfor slår jeg fast at det er et reelt kvinneunderskudd i Ulstein og at tematikken har stor samfunnsrelevans. I forarbeidet til masteroppgaven leste jeg mye tidligere forskning på tematikken. Lysø et al. (2005) sin modell for attraktive steder, redegjort for i delkapittel 3.1, fanget min interesse. Denne modellen tar blant annet utgangspunkt i Omholt-Jensen (2006) sin forskning på at kvinner i større grad enn menn er opptatt av «oppvekst-vilkår, estetikk, møteplasser og kultur» (Omholt-Jensen, 2006, s. 9). Dette kan antyde at de vanlige argumentene om at kvinner flytter fra rurale områder for å få utdanning og arbeid (NOU 2020:15, s. 56-60) ikke er en dekkende begrunnelse for kvinneunderskudd. Basert på dette tror jeg at å forske på temaet med bakgrunn i modellen for attraktive steder vil gi en fruktbar diskusjon som kan bidra til ny kunnskap. Denne er utarbeidet for å utvikle mer attraktive og bærekraftige tettsteder i distriktene, og arbeidet ga positive resultater for deltakende tettsteder og kommuner, deriblant Ulstein. Jeg har ikke sett at modellen har blitt tatt i bruk i annen forskning. Videre besluttet jeg å forske på unge kvinnelige tilflyttere. Dette er fordi kvinner i aldersgruppen 20 til 39 i størst grad flytter inn og ut av kommunen, som redegjort for i delkapittel 2.5. Videre er tilflyttere enkle å nå fordi de er i kommunen, i tillegg til at de har gjort et aktivt valg om å flytte til Ulstein, som nærmere redegjort for i delkapittel 4.1.2. Basert på dette har jeg utarbeidet følgende problemstilling:

Hvordan opplever unge kvinnelige tilflyttere Ulstein kommune sin attraktivitet?

Temaet som er diskutert i delkapittel 1.1 åpner opp for mange interessante perspektiver. Med hensyn til oppgavens omfang velger jeg å vektlegge kvinnelige tilflyttere og deres opplevelser og erfaringer med Ulstein. Et annet perspektiv kunne vært å se på livsløpet eller alderen til kvinnene, og hvordan dette påvirker flyttingen til kvinner. Videre kunne man diskutert by opp mot bygd, og hva kvinner anser som et ideelt sted å bo. Samtidig kunne man diskutert temaet i lys av feministisk litteratur. Dette er ikke en uttømmende liste over ulike perspektiver, men illustrerer at det finnes mange interessante vinklinger. Ovenfor redegjør jeg for mitt valg av perspektiv.

Lysø et al. (2005) sin modell for attraktive steder utgjør både teoretisk rammeverk for analyse, og utgangspunkt for masteroppgavens struktur. Kort oppsummert går modellen ut på at næringsutvikling, estetisk utvikling og bygdeutvikling er nødvendige komponenter for et sted sin attraktivitet. Da utvalget for forskningen i denne masteroppgaven består av tilflyttere er det vanskelig for dem å svare på spørsmål angående utviklingen av stedet. Derfor blir det stilt spørsmål rundt deres opplevelse av næringslivet, det estetiske, og det sosiale i Ulstein slik det er i dag. Bygdeutvikling handler i stor grad om det sosiale, som forklart i delkapittel 3.1. Med bakgrunn i dette har jeg utarbeidet tre underproblemstillinger:

- 1. Hvordan opplever unge kvinnelige tilflyttere næringslivet i Ulstein kommune?*
- 2. Hvordan opplever unge kvinnelige tilflyttere det estetiske i Ulstein kommune?*
- 3. Hvordan opplever unge kvinnelige tilflyttere det sosiale i Ulstein kommune?*

Videre legger Lysø et al. (2005) fram hva som øker attraktiviteten innen hver komponent. I første underproblemstilling, som omhandler næringslivet, blir det sett på verdiskaping og arbeidsplasser. I andre underproblemstilling, som omhandler estetikk, blir det sett på tiltak for blant annet forskjøning, dekorering og rehabilitering. I tredje underproblemstilling, som omhandler det sosiale, blir det sett på det sosiale i Ulstein, utnyttelsen av sosial kapital, og hvorvidt det blir gjort gode investeringer i bygdeutviklingen (Lysø et al., 2005). Dette vil bli videre redegjort for i delkapittel 3.1.

Underproblemstillingene bidrar til å gi oppgaven en rød tråd, samt en naturlig rekkefølge og struktur for forskningen, fremlegging av datamateriale, analyse og diskusjon. Samtidig vil

summen av de tre underproblemstillingene til sammen gi grunnlag for diskusjon omhandlende hvordan unge kvinnelige tilflyttere opplever Ulstein kommune sin attraktivitet.

1.3 Masteroppgavens struktur

Denne masteroppgaven består av seks kapitler med tilhørende delkapitler. I dette kapitlet redegjør jeg for oppgavens tema og hvorfor dette er relevant (1.1). Videre presenterer jeg endelig problemstilling, og de tre underproblemstillingene (1.2).

I kapittel 2 gir jeg et innblikk i Ulstein kommune. Først gir jeg generell informasjon om Ulstein (2.1), og stedets fasiliteter (2.2). Videre redegjør jeg for næringslivet (2.3), og virkemiddelapparatet i Ulstein (2.4). Avslutningsvis viser jeg til unge kvinners flytting til og fra Ulstein (2.5).

Videre, i kapittel 3, presenterer jeg teori som er relevant for å belyse problemstillingen. Først og fremst forklarer jeg attraktivitet, og modellen for attraktive steder som underproblemstillingene bygger på (3.1). Deretter presenterer jeg teori som belyser første underproblemstilling, omhandlende næringsliv (3.2), andre underproblemstilling, omhandlende estetikk (3.3), og tredje underproblemstilling, som omhandler det sosiale (3.4). Avslutningsvis gir jeg en oppsummering av disse teoriene (3.5).

I Kapittel 4 redegjør jeg for metoden jeg har tatt i bruk for å gjennomføre min forskning. Først presenterer jeg mitt valg av kvalitativ metode og forarbeid (4.1). Deretter forklarer jeg hvordan jeg håndterte datamaterialet og min kvalitative analyse (4.2). Videre redegjør jeg for mine etiske betraktninger (4.3) og hva som utgjør god kvalitativ forskning (4.4). Avslutningsvis reflekterer jeg over begrensninger ved forskningen (4.5).

Deretter diskuterer og analyserer jeg funnene mine i kapittel 5. Først presenterer jeg fremtredende flyttemotiver blant informantene (5.1). Videre diskuterer og analyserer jeg første underproblemstilling omhandlende unge kvinnelige tilflytteres opplevelse av næringslivet (5.2), andre underproblemstilling om estetikk (5.3) og tredje underproblemstilling om det sosiale i Ulstein (5.4). I kapittel 6 oppsummerer jeg funnene og foreslår en konklusjon på problemstillingen.

2 Et innblikk i Ulstein

I dette kapittelet ønsker jeg å gi leseren et innblikk i Ulstein kommune. Først og fremst gir jeg generell informasjon om Ulstein. Videre gir jeg en kort innføring i noen av fasilitetene som finnes i Ulstein i dag. Deretter redegjør jeg for næringslivet i Ulstein, og vektlegger at det er preget av en mannsdominert industri (Statistisk Sentralbyrå, 2023d). I tillegg gir jeg et innblikk i virkemiddelapparatet i Ulstein. Avslutningsvis presenterer jeg en oversikt over kjønnsfordelingen i Ulstein, og forskning på unge kvinner og flytting.

2.1 Ulstein kommune

Ulstein er en kommune i Møre og Romsdal (Statistisk Sentralbyrå, u.å.) som ble grunnlagt i 1837 (Ertesvåg, 2014). Ulstein strekker seg over 97 kvadratkilometer, ligger på øya Hareidlandet (Ulstein kommune, 2018), og hadde i fjerde kvartal 2022 et innbyggertall på 8797 (Statistisk Sentralbyrå, u.å.). Ulsteinvik er kommunesenteret (Ulstein kommune, 2015), og fikk bystatus 1. juli 2000 (Johansen, 2021, s. 439). Ulstein er en del av «Sjustjerna», som er et samarbeid mellom de syv kommunene på Søre Sunnmøre. Den består av Ulstein, Hareid, Herøy, Sande, Vanylven, Ørsta og Volda (Ulstein kommune, 2022), og det er disse jeg omtaler som nabokommuner i denne masteroppgaven.

Det finnes flere indikatorer på at Ulstein allerede er en attraktiv kommune. I 2012 fikk Ulsteinvik Statens pris for attraktivt sted, hvor Ulsteinvik ble kåret til mest attraktivt sted av 238 innmeldte steder. I juryen sin begrunnelse legges det vekt på Ulsteinvik sitt harde arbeid for å være attraktiv, og at byen er til inspirasjon for andre tettsteder, småbyer og større byer. Ulsteinvik hylles for å ha økt boligbyggingen, hotell- og kulturbygg, kultur- og idrettsbygg, og omsorgsboliger. Videre peker juryen på den høye arkitektoniske kvaliteten i byggene, planene for fremtidige bygg, og kulturarrangementer som Trebåtfestivalen og Smak av Ulstein (Distriktssenteret, 2017). Også i Fylkesstrategien for attraktive byer og tettsteder 2023-2026 blir Ulstein trukket fram som et spesielt attraktivt sted å bo (Møre og Romsdal fylkeskommune, 2022, s. 31). I tillegg kom Ulstein på førsteplass i Kommunebarometeret i 2022, som er en måling Kommunal Rapport gjennomfører hvert år. Målingen sammenligner alle landets kommuner og ser på «grunnskule, pleie og omsorg, barnevern, barnehage, helse, sosialteneste, kultur, miljø, sakshandsaming, vatn og avløp, økonomi og kostnadsnivå» (Myklebust, 2022).

2.2 Fasiliteter i Ulstein

For å forstå datamaterialet er det viktig å ha en grunnleggende forståelse av kommunesenteret, Ulsteinvik (Ulstein kommune, 2015), og viktige fasiliteter. Figur 1 er hentet fra Kommunekart (u.å.), og viser et flyfoto over Ulsteinvik med fire steder markert. Først de to kjøpesentrene Blåhuset og Amfi. Blåhuset er merket som «1» på bildet, og Amfi er merket som «2». Videre er Ulstein Arena, med Ulsteinbadet, Ulstein bibliotek, idrettshallen, og klatrehallen markert som «3» (Ulstein kommune, 2023). Ulstein Arena er kjent for vakker arkitektur, og vant Statens pris for byggekvalitet 2018 (Lund + Slaatto Arkitekter, u.å.). Videre er leilighetskompleksene i Sjøsidea markert som «4», som tilbyr panoramautsikt ved sjøen (Sjøsidea, u.å.).

Figur 1: Kart over Ulsteinvik hentet fra Kommunekart (u.å.) med mine markeringer

Det finnes ulike aktører som bidrar til kulturliv i Ulstein. Kommunens kulturhus heter Sjøborg, og blir brukt til kulturformål og kino (Sjøborg, u.å.a). Det finnes flere festivaler, deriblant Heimebanefest, Trebåtfestivalen og Smak av Ulstein. Heimebanefest er en festival med konserter, underholdning og aktiviteter (Heimebanefest, u.å.), Trebåtfestivalen består hovedsakelig av konserter (Trebåtfestivalen, u.å.), og Smak av Ulstein er en festival med et rikt program av musikk, stand-up og sport (Sjøborg, u.å.b).

2.3 Næringslivet i Ulstein

Næringslivet i Ulstein kommune er i svært stor grad kjent for industri. «Industrien er verdensleiarer når det gjeld innovasjon innan skipskonstruksjon, framdriftssystem, design, med ei rekke produsentar av ulikt skipsutstyr- og løysingar» (Visit Ulstein, u.å.), har enorm kompetanse og en omsetning på 6 milliarder kroner. Mange kjente bedrifter er lokalisert i Ulstein, som eksempelvis Green Yard Kleven, Ulstein Design & Solution og Island Offshore (Visit Ulstein, u.å.). Som vist i tabell 2 gjenspeiles dette i næringsstrukturen, da industrien er den største næringen i Ulstein, men 830 sysselsatte. Det er tydelig at dette er en mannsdominert næring, da 638 av disse er menn (Statistisk Sentralbyrå, 2023d).

Ved å studere tabell 2 ser man at ti av seksten næringer er mannsdominerte, og at kommunen sysselsetter 2298 menn og 2038 kvinner (Statistisk Sentralbyrå, 2023d). Dette tyder på at næringslivet i Ulstein generelt er mannsdominert. Nest største næring med tanke på sysselsetting er helse- og sosialtjenester, med 796 sysselsatte. Den er kvinnedominert, og sysselsetter 668 kvinner. Tredje største næringen er varehandel og reparasjon av motorvogner, som sysselsetter 228 menn og 258 kvinner (Statistisk Sentralbyrå, 2023d). Det er verdt å merke seg at varehandel og reparasjon av motorvogner er slått sammen til en næring, og at kjønnsfordelingen kan være ulik dersom de ikke er slått sammen. I denne masteroppgaven tar jeg utgangspunkt i Statistisk Sentralbyrå sin inndeling av næringer.

Tabell 2: Næringsstrukturen i Ulstein (Statistisk Sentralbyrå, 2023d)²

	2022		
	K.1516 Ulstein		
	Begge kjønn	Menn	Kvinner
Sysselsatte personer etter bosted			
00-99 Alle næringer	4 336	2 298	2 038
01-03 Jordbruk, skogbruk og fiske	73	64	9
05-09 Bergverksdrift og utvinning	151	128	23
10-33 Industri	830	638	192
35-39 Elektrisitet, vann og renovasjon	55	40	15
41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	297	258	39
45-47 Varehandel, reparasjon av motorvogner	486	228	258
49-53 Transport og lagring	177	146	31
55-56 Overnattings- og serveringsvirksomhet	107	47	60
58-63 Informasjon og kommunikasjon	78	57	21
64-66 Finansiering og forsikring	72	38	34
68-75 Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	285	168	117
77-82 Forretningsmessig tjenesteyting	184	112	72
84 Off.adm., forsvar, sosialforsikring	203	71	132
85 Undervisning	388	110	278
86-88 Helse- og sosialtjenester	796	128	668
90-99 Personlig tjenesteyting	134	54	80
00 Uoppgitt	20	11	9

De siste tiårene har næringslivet i Ulstein opplevd svært store konjunktursvingninger, noe som har uroet næringslivet og gjort det mer sårbart (Ulstein Næringsforum, u.å.d). Til tross for utfordringene i næringslivet holder kommunen seg helt i toppsjiktet i næringslivskåringen til NHO, hvor de rangerer kommuner etter attraktivitet og lokal vekstkraft. Kommunen ønsker å holde fram med å legge til rette for nye og etablerte næringsdrivende, få mer bredde i næringslivet, og være en attraktiv kommune å drive næring i (Ulstein kommune, 2020).

2.4 Virkemiddelapparatet i Ulstein

I Ulstein finnes det flere aktører som jobber for å fremme entreprenørskap. Flere av disse er lokalisert i umiddelbar nærhet til hverandre, deriblant Ulstein Næringsforum, Skaparhuset,

² Denne tabellen er også utarbeidet i Statistikkbanken på ssb.no. I denne tabellen er det tatt i bruk variablene «statistikkvariabel», «år», «region», «næring» og «kjønn» for å få en nøyaktig kartlegging av sysselsatte i ulike næringer i Ulstein i 2022 fordelt på kjønn.

Ålesund Kunnskapspark og Hoppid (Skaparhuset, u.å.c; Ulstein Næringsforum, u.å.b; Ålesund Kunnskapspark, u.å.b). «Skaparhuset er eit møtepunkt for innovasjon og samarbeid; eit drivhus for dei gode ideane og ein arena for læringslivet» (Skaparhuset, u.å.b). Skaparlunsj er et av deres månedlige arrangement, hvor alle kan delta for faglig påfyll (Skaparhuset, u.å.a). For tiden har de et pågående prosjekt for å etablere en cowork i lokalene. Her ønsker de å skape et tverrfaglig og sammensatt miljø hvor man kan jobbe sammen, uavhengig av hva man jobber med (Skaparhuset, u.å.c). Ålesund Kunnskapspark omtaler seg selv som hele Sunnmøres innovasjonsselskap, og er en leverandør av tjenester for innovasjon, entreprenørskap og nettverksbygging (Ålesund Kunnskapspark, u.å.a). Hoppid er en satsing på entreprenørskap fra Møre og Romsdal fylkeskommune (Ålesund Kunnskapspark, u.å.c), og er et gratis tilbud av blant annet veiledning, råd og kurs (Hoppid, u.å.). Ulstein næringsforum er en medlemsorganisasjon som eies av medlemsbedriftene, og deres mål er å skape et sterkere næringsliv, en sterk region og et aktuelt Ulstein (Ulstein Næringsforum, u.å.c). Arbeidet går blant annet ut på å koordinere næringsinteresser, og å utvikle næringslivet (Ulstein Næringsforum, u.å.e). Samtidig jobber de med å hjelpe nyetablerere, slik at det blir lettere å etablere seg i kommunen (Ulstein Næringsforum, u.å.a).

2.5 Unge kvinner sin flytting til og fra Ulstein

Dersom man ser på statistikken for kjønnsfordeling i Ulstein, er befolkningen dominert av menn. I 2018 besto den av 4479 menn og 4076 kvinner, og i 2023 av 4480 menn og 4317 kvinner. Situasjonen er altså bedret. Det har vært flere menn enn kvinner i Ulstein helt siden 1986, som er så langt tilbake målingen i vedlegg C går. I tabell 3 ser man et flertall av menn i alle andre aldersgrupper enn «75 år og eldre» (Statistisk Sentralbyrå, 2023a)³.

Tabell 3: Kvinner og menn i ulike aldersgrupper i 2022 (Statistisk Sentralbyrå, 2023a)

	2022					
	K-1516 Ulstein					
	0-15 år	16-18 år	19-34 år	35-66 år	67-74 år	75 år og eldre
Personer						
Menn	872	198	831	1 885	331	298
Kvinner	780	189	766	1 692	326	389

³ Tabellen i vedlegg C og tabell 3 er også utarbeidet i Statistikkbanken på ssb.no. Her er det tatt i bruk variablene «Statistikkvariabel», «år», «region», «alder» og «kjønn» for å få en nøyaktig kartlegging kjønnsfordelingen i Ulstein fra 1986 til i dag og kvinner og menn i ulike aldersgrupper i 2022.

Tabell 4 viser hvilke aldersgrupper kvinner som i størst grad flyttet ut av Møre og Romsdal i 2022, og tabell 5 viser hvilken gruppe som i størst grad flyttet inn. Her ser man at den aldersgruppen hvor flest flyttet ut er 20 til 29, hvor 1660 flyttet ut, og nest flest er aldersgruppen 30 til 39 år hvor 514 flyttet ut. På den andre siden er det også disse aldersgruppene som i størst grad flyttet inn i kommunen. Deriblant er det 1660 kvinner i aldersgruppen 20 til 29 som flyttet inn, og 988 i aldersgruppen 30 til 39 år (Statistisk Sentralbyrå, 2023c). At kvinner i disse aldersgruppene i størst grad flyttet inn og ut fra Møre og Romsdal kan indikere at det også er kvinner i disse aldersgruppene som i størst grad flytter inn og ut av Ulstein.

Tabell 4: Utflytting blant unge kvinner i Møre og Romsdal fordelt på aldersgrupper (Statistisk Sentralbyrå, 2023c)⁴

	Utflyttinger
	2022
	Kvinner
15 Møre og Romsdal	
0-5 år	166
6-15 år	207
16-19 år	191
20-29 år	1 660
30-39 år	514
40-49 år	247
50-59 år	160
60-66 år	103
67 år eller eldre	97

⁴ Tabell 3 og 4 er også utarbeidet i Statistikkbanken på ssb.no. Her er det brukt variablene «statistikkvariabel», «region», «alder», «år» og «kjønn» for å finne nøyaktige tall for hvilke aldersgrupper kvinner som i størst grad flyttet ut og inn av Møre og Romsdal i 2022.

Tabell 5: Innflytting blant kvinner i Møre og Romsdal fordelt på aldersgrupper (Statistisk Sentralbyrå, 2023c)

	Innflyttinger
	2022
	Kvinner
15 Møre og Romsdal	
0-5 år	425
6-15 år	464
16-19 år	271
20-29 år	1 660
30-39 år	988
40-49 år	553
50-59 år	315
60-66 år	161
67 år eller eldre	170

3 Attraktivitet, næringsliv, estetikk og det sosiale

I dette kapittelet redegjør jeg for teorier som belyser problemstillingen. Først presenterer jeg begrepet attraktivitet, og modellen for attraktive steder som utgjør strukturen for den videre fremleggelsen av teori. Videre presenterer jeg teorier jeg ønsker å legge til grunn for å belyse og diskutere næringslivet, estetikken og det sosiale i Ulstein. Dette er for å synliggjøre teoriens relevans til problemstillingen og underproblemstillingene. Til tross for denne kategoriseringen blir flere av teoriene nyttet til å diskutere mer enn en underproblemstillinger i kapittel 5.

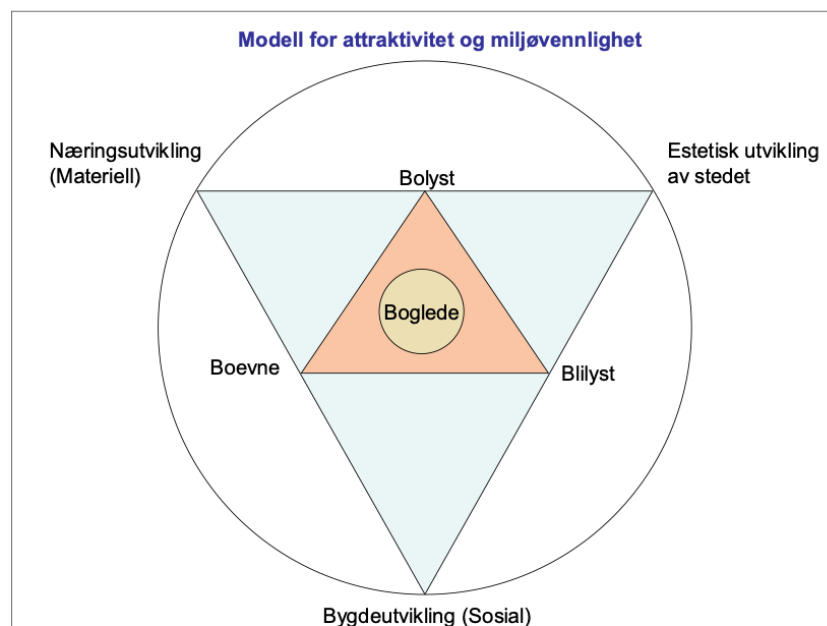
3.1 Attraktive steder

Først og fremst ønsker jeg å definere hva attraktivitet er, og hvordan begrepet belyser problemstillingen. Attraktivitet er et sentralt begrep i forskning på lokalsamfunn (Lysgård & Cruickshank, 2016), og er en avgjørende faktor for hvorfor folk flytter til et sted og ikke et annet. Begrepet kan forstås som en avgjørende faktor for motivasjon og tiltrekning til å flytte et sted (Grimsrud, 2011b; Nedomysl, 2011). Fosso (2004) påpeker at det er viktig å finne ut hvordan og hvorfor noen anser et lokalsamfunn som attraktivt. I denne sammenheng er det også interessant å definere push- og pull- faktorer for flytting. Push-faktorer får personer til å flytte fra et sted, og pull-faktorer drar de til et sted (Barcus & Halfacree, 2018). I denne masteroppgaven tar jeg utgangspunkt i modellen for attraktive steder (Lysø et al., 2005), for å diskutere hvordan unge kvinnelige tilflyttere opplever Ulstein kommune sin attraktivitet.

Lysø et al. (2005) presenterer modellen for attraktivitet og miljøvennlighet, som illustrerer samspillet for utvikling av attraktive og miljøvennlige tettsteder og kommuner. Den er utarbeidet som en del av Lysø et al. (2005) sitt arbeid med å skape mer miljøvennlige og attraktive tettsteder i distriktene. Dette ga positive resultater for flere av tettstedene og kommunene som deltok, deriblant Ulstein. Modellen er illustrert i figur 2, og vil ellers i oppgaven bli referert til som modellen for attraktive steder. I sentrum av modellen finner man boglede, som utgjør den totale lykken ved å bo et sted, og baseres på sosiale og materielle muligheter ved stedet, og livskvaliteten de gir. De tre utviklingsfaktorer som utgjør boglede er bolyst, blilyst og boevne. Bolyst forklares som et ønske om, og en lyst til, å realisere sine mål på stedet. Altså at man har lyst til å jobbe mot den framtiden man ønsker, både relatert til jobb og estetiske omgivelser. Boevne handler om mer rasjonelle vurderinger, som stedets evne til å tilby en jobb som lever opp til forventningene og at man får realisert seg selv. Samtidig er det viktig at man opplever åpenhet fra det sosiale miljøet, og at man føler seg inkludert. Disse

faktorene er avhengige av at man bor på stedet over tid. Blilyst handler om lysten til å bli værende på stedet. Dette oppstår i kombinasjon mellom det estetiske og sosiale på stedet, noe som gjør det preferanseorientert og noe mennesker selv kan være med å skape. Samtidig handler det om hvilken grad mennesker får lov til å være seg selv i de sosiale omgivelsene, noe som omfatter forventninger og ambisjoner over tid (Lysø et al., 2005).

Videre er det tre komponentene som må være på plass for å skape bolyst, blilyst og boevne, nemlig næringsutvikling, estetisk utvikling og bygdeutvikling. Næringsutvikling er av materiell art, og handler om at stedet jobber med å utvikle næringslivet, øke verdiskaping og å skape arbeidsplasser. Videre omhandler estetisk utvikling av stedet «planlegging og iverksetting av ulike tiltak for forskjønning, formsetting og fargesetting, dekorering, opppynting, beplantning samt organisering, rehabilitering og rekonstruksjon iht. kulturhistoriske tradisjoner og estetiske normer» (Lysø et al., 2005, s. 22), altså hvordan det jobbes med å bedre det estetiske uttrykket av stedet. Den siste komponenten, bygdeutvikling, omfatter «utvikling, utnytting og foredling av den sosiale kapitalen i den underkommunale virkelighet i kommunen som samfunn» (Lysø et al., 2005, s. 22), altså utviklingen av stedet, kvaliteten på den sosiale kapitalen og hvordan kommunen bruker penger og ressurser til å utvikle stedet (Lysø et al., 2005). Modellen (figur 2) illustrerer hvordan boevne oppstår i kombinasjon av næringsutvikling og bygdeutvikling, bolyst i kombinasjon av næringsutvikling og estetisk utvikling, og blilyst i kombinasjon av estetisk utvikling og bygdeutvikling.

Figur 2: Modell for attraktive steder (Lysø et al., 2005, s. 21)

3.2 Næringsliv

I dette delkapittelet presenterer jeg teorier som belyser første underproblemstilling, omhandlende næringsliv. Dette er en av komponentene i modellen for attraktive steder (Lysø et al., 2005). Først redegjør jeg for stivhengighet, stifornyelse og stiødeleggelse knyttet til lokal og regional utvikling, som kan bidra til diskusjon rundt utviklingen av samfunnet og næringslivet. Videre redegjør jeg for tilflytterhierarkiet, og hvordan dette kan knyttes til ansettelsesprosesser. Dette er interessant for å belyse tilflytteres opplevelse av næringslivet og tilbudet av arbeidsplasser. Deretter presenterer jeg begrepene entreprenørskap og innovasjon, da utvikling av næringslivet vil kreve entreprenørskap (Spilling, 2005), og dermed også innovasjon.

I et evolusjonært perspektiv på økonomi ser man ofte på stivhengighet, stifornyelse, stiødeleggelse og evolusjonære stier. Dette er begreper knyttet til lokal og regional utvikling. Stivhengighet vektlegger historien til den lokale eller regionale økonomien (Pike et al., 2017), og de systemene eller prosessene som er etablert der (Martin & Sunley, 2006) for å skape fremtidig vekst (Pike et al., 2017). Stifornyelse går ut på fornyelse og etablering av nye retninger for vekst for å tilpasse seg lokale og regionale faktorer (Dawley, 2014; Hassink & Klaering, 2010). Stiødeleggelse er mer radikal, og går helt bort fra sitt eksisterende næringsliv (Pike et al., 2017). En evolusjonær sti for en lokal eller regional økonomi baserer seg på faser eller sykluser, og på handlingene til eksempelvis enkeltbedrifter eller politiske faktorer. Andre har et mer dynamisk syn på stiene, og ser på utviklingen som et dynamisk samspill mellom oppturer, nedturer eller stabilitet (Martin, 2010). I videre diskusjon vil stivhengighet vektlegges.

Grimsrud og Aure (2013) presenterer det de kaller tilflytterhierarkiet, og Grimsrud og Båtevik (2016) kobler dette opp mot ansettelsesprosesser. Ved å studere innholdet i tilflyttingsarbeidet ser Grimsrud og Båtevik (2016) at det budskapet ofte er rettet mot tilbakeflyttere og småbarnsfamilier. Grimsrud og Aure (2013) har utarbeidet en modell som illustrerer tilflytterhierarkiet. Denne plasserer tilbakeflyttere helt på topp, og det dermed den gruppen som tilflyttingsarbeid i størst grad rettes mot. Videre viser Dahle et al. (2011) at tilbakeflyttere har lettere for å få jobb. Båtevik et al. (2013) har gjennomført undersøkelser på marine og maritime bedrifter i Møre og Romsdal. Her viser det seg at de bedriftene som tradisjonelt sett har rekruttert lokal arbeidskraft nå i større grad ansetter folk med riktig formel kompetanse som kommer fra steder utenfor regionen eller andre land. Samtidig er det flere bedrifter som

foretrekker å ansette folk med en regional tilknytning, selv om det er andre søkere som er bedre kvalifiserte. Dette er basert på antagelsen om at de i større grad blir boende. Dahle et al. (2011) skriver om regionale traineeprogrammer, og mener at dette ikke stemmer. Han presenterer at tre år etter et traineeprogram var det flere tilflyttere enn tilbakeflyttere igjen i regionen.

3.2.1 Entreprenørskap og innovasjon

Spilling (2005) har forsket mye på entreprenørskap og innovasjon. Spilling (2005) sin definisjon av entreprenørskap, basert på Schumpeter (1934) og Schumpeter (1947), er:

Å skape utvikling i næringslivet gjennom nye kombinasjoner, som kan skje på følgende fem måter:

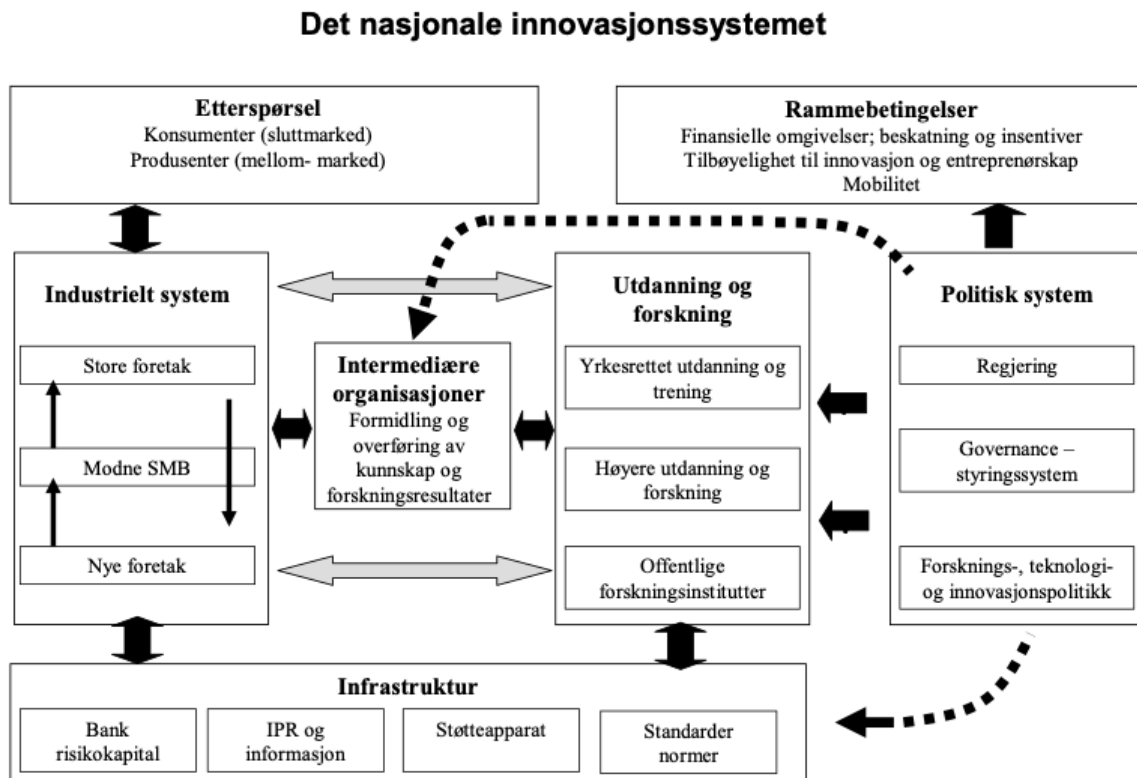
1. introduksjon av et nytt produkt eller ny kvalitet av et produkt
2. introduksjon av en ny produksjonsmetode
3. gå inn i et nytt marked
4. utnytting av en ny type råvare eller halvfabrikata
5. ny organisering av en næring

Entreprenørskap kan også defineres som å gjøre nye ting eller å gjøre kjente ting på nye måter (Spilling, 2005, s. 9).

Den som iverksetter de nye kombinasjonene er dermed entreprenøren. Et alternativt ord til entreprenør er gründer eller etablerer. Det å skape en ny kombinasjon er en innovasjon. Spilling (2005) definerer innovasjon som «det å gjøre noe nytt som har økonomisk betydning, eller mer spesifikt å anvende ny kunnskap slik at det får betydning i forhold til aktivitet i markedet» (Spilling, 2005 s. 20) basert på Lundvall (1992) og Edquist (1997). Altså er innovasjon den nye kombinasjonen, mens en entreprenør utvikler den nye kombinasjonen og den forretningsmessige virksomheten. En utvikling av næringslivet vil kreve entreprenørskap (Spilling, 2005).

Innovasjon oppstår i et samspill mellom flere aktører, som utgjør det nasjonale innovasjonssystemet som er vist i figur 3 (Spilling, 2005). Dette er Spilling (2005) sin modell basert på arbeidet til Kuhlman og Arnold (2001). Den illustrerer samspillet mellom etterspørsel, industrielle systemer, infrastruktur, intermediære organisasjoner, utdanning og forskning, rammebetingelser og det politiske systemet. Videre spiller også sosiale og kulturelle forhold inn. Under politiske systemer finner man styringssystemer (Spilling, 2005), som eksempelvis

en kommune. Videre ser man at disse påvirker rammebetingelsene, som eksempelvis beskatning og incentiver, og infrastrukturen, som eksempelvis støtteapparatet (Spilling, 2005).

Figur 3: Det nasjonale innovasjonssystemet (Spilling, 2005, s. 34)

Nye bedrifter oppstår gjerne i et entreprenørielt økosystem. Et entreprenørielt økosystem består av flere uavhengige aktører og faktorer koordinert slik at det tillater produktivt entreprenørskap innenfor et område (Lesniak & Sørheim, 2020). De består gjerne av noen store og veletablerte bedrifter som bidrar med mye kunnskap. De ulike aktørene er gjensidig avhengig av hverandre og har ingen definert leder. Ingen bedrifter oppstår i et vakuum, men er sosialt og relasjonelt knyttet til andre bedrifter i området (Mitra, 2020). De bedriftene som er en del av et entreprenørielt økosystem kan skape «spill-over»-effekter, altså smitte av kunnskap, noe som kan skape enda flere entreprenørielle muligheter.Attributtene til et økosystem er ofte avgjørende for hvilke typer bedrifter som skapes der. Et av kjennetegnene ved et velfungerende entreprenørielt økosystem er offentlig styring (Lesniak & Sørheim, 2020).

3.3 Estetikk

I dette delkapittelet presenterer jeg teorier som belyser andre underproblemstilling. Den omhandler estetikk, som er en av de tre komponentene som påvirker attraktiviteten til et sted (Lysø et al., 2005). Først og fremst ønsker jeg å definere hva estetikk er. Deretter presenterer jeg Gehl (2010) sin forskning på steder, mennesker og estetikk, for å bedre kunne diskutere opplevelser av estetikk. Deretter redegjør jeg for en litteraturstudie som oppsummerer forskning på sentrumsutvikling, og et byutviklingsprosjekt fra Lytham St. Annes i Storbritannia. Dette er for å belyse og diskutere sentrumsutvikling i Ulstein, og vil også i stor grad belyse tredje underproblemstilling.

Estetikk baseres ikke på personlige preferanser rundt pent og stygt, men på sansing. Sansing er en kroppslig opplevelse som handler om sansene (Lid, 2014). Ifølge modellen for attraktive steder baseres estetikk på hvorvidt kommunen arbeider med «forskjønnning, formsetting og fargesetting, dekorering, oppynting, beplanting samt organisering, rehabilitering og rekonstruksjon iht. kulturhistoriske tradisjoner og estetiske normer» (Lysø et al., 2005, s. 22), som redegjort for i delkapittel 3.1.

Gehl (2010) har forsket mye på sammenhengen mellom steder, mennesker og estetikk. Han er svært opptatt av byliv og mennesker i bybildet, og mener at dette er nøkkelen til livlige, trygge, bærekraftige og friske byer. Videre vektlegger han at vakre steder, nøye utvalgte detaljer og naturlige materialer gir verdifulle opplevelser og hever andre kvaliteter byen tilbyr. Estetikk handler om sansestimulering, og byen må designes slik at den skaper visuelle opplevelser kombinert med lukter og lyder for å skape et potpurri av sanseopplevelser. Et eksempel er kunst i bybildet, som fontener og statuer. Han presenterer også trær, landskap og blomster som symboler for rekreasjon, skjønnhet og bærekraft. Videre trekker han fram belysning, og at det hever det estetiske uttrykket og får innbyggerne til å føle seg trygge.

Visnes et al. (2016) oppsummerer funn fra en litteraturstudie om hvordan sentrumsutvikling kan gjøre byer mer attraktive og bærekraftige. Flere forskere vektlegger betydningen av å ha handel, arbeidsplasser, kulturtilbud, aktiviteter og boliger i sentrum. Med andre ord er bystrukturen viktig for å skape et attraktivt og livlig sentrum med møtesteder og handelsområder (Visnes et al., 2016). Bylivsundersøkelser fra Oslo og København vektlegger «tilgangen til grøntarealer, mange trær, lite trafikk, folkeliv, stemning og fine bygninger som viktig» (Visnes et al., 2016, s. 56), og viser at gode bymiljø og gaterom er essensielt. Videre

viser bylivsundersøkelsen i Oslo gjennomført av Gehl Architects (2014) at å tilrettelegge for fotgjengere og byliv i sentrum, og å gjøre gater om til gågater, fører til høyere aktivitet. Videre viser det seg at bilfrie byrom gir økt omsetning for handelen, hovedsakelig for butikker lokalisert i gågater (Visnes et al., 2016). En undersøkelse fra Bergen viser at innbyggerne heller vil at sentrum skal utformes med gater og plasser, og ikke kjøpesentre (Hordaland Fylkeskommune, 2013). Typisk for norske byer er at det blir etablert handel i utkanten av byområdene, noe som gjør innbyggerne mer avhengige av bil (Skogli et al., 2014).

Visnes et al. (2016) gjenforteller fra Lawlor (2012) om byutviklingen i Lytham St. Annes. Dette er en by i Storbritannia med omtrent 42 000 innbyggere. De opplevde nedgangstider fra 1970, og satte derfor i gang et forbedringsprosjekt hvor de brukte 4 millioner pund på byutvikling. De la brostein i gatene, utarbeidet sitteplasser og forbedret belysningen og beplantningen for å bedre gatemiljøet og det visuelle miljøet. Videre restaurerte de historiske bygninger og bygde paviljonger hvor innbyggerne kunne sitte og det kunne drives handel. Dette resulterte i mer aktivitet i sentrum og mer liv i bybildet. I 1998 var det 25% tomme lokaler, og i 2006 var dette redusert til 4%. I samme periode økte leieprisene med 10% (Visnes et al., 2016).

3.4 Det sosiale

Tredje underproblemstilling, og komponent i modellen for attraktive steder, omhandler det sosiale (Lysø et al., 2005). Derfor presenterer jeg teorier som belyser sosiale aspekter ved et sted. Først og fremst redegjør jeg for kjønnede steder, og forskning på hva som trekker kvinner mot byene. Deretter presenterer jeg begrepet regionale kjønnskontrakter, og forskningen på dette i Valdres. Disse to begrepene belyser diskusjonen rundt det sosiale i Ulstein. Videre presenterer jeg forskning på inn og utflytting blant unge kvinner i Västernorrland, og at de ønsker flere kulturtilbud og en mer urban livsstil. Avslutningsvis presenterer jeg forskning på at kvinner i større grad enn menn tar i bruk kulturtilbud. Dette legger grunnlag for å diskutere kulturlivet i Ulstein.

3.4.1 Kjønnede steder og kjønnskontrakter

Steder er kjønnede, og de rurale områdene er ofte maskuline steder (Dahlström, 1996). Dette er naturligvis generaliserende, og det finnes som regel maskuline og feminine deler av et sted. At et sted er maskulint innebærer at maskuline aktiviteter, verdier og normer er de mest synlige og verdsatte. Eksempler på dette er aktiviteter som jakt, hobby-fiske, «råning», og økonomiske

aktiviteter som fiske, hogst, snekring og gårdsdrift (Dahlström, 1996). Man kan argumentere for at dette er noe gammeldags, og nyere forskning fra Grimsrud (2011a) viser at mange kvinner driver med friluftaktiviteter på fritiden. Relasjoner skapes og omformuleres i samhandling mellom mennesker, og på denne måten blir kulturen og maktrelasjoner på stedet skapt. Dette påvirker graden av makt man oppnår basert på eksempelvis kjønn, alder, klasse og etnisitet, og på denne måten blir altså stedet kjønnnet (Dahlström, 1996). Dette kan underbygges av McDowell (1999), som redegjør for at steder er skapt av maktrelasjoner, som videre avgjør reglene og grensene til et sted. Disse grensene avgjør både hvem som hører til stedet, og hvem som ikke gjør det, samtidig som de avgjør den geografiske lokasjonen til stedet.

Det finnes mye forskning på hvorfor flere kvinner enn menn trekker mot byene (Dahlström 1996; Rauhut & Littke, 2016). En svært typisk push-faktor i rurale områder er et lite kvinnevennlig arbeidsmarked. En typisk pull-faktor i byene er utdanning og høyere inntekter for kvinner. Dette er i tråd med den neoklassiske mikroøkonomiske teorien for migrasjon, som foreslår at dersom et kjønn eller en aldersgruppe er overrepresentert blant flyttere så må det kunne forklares ved at denne gruppen har flere fordeler ved å flytte (Rauhut & Littke, 2016). Andre foreslår at kvinner rett og slett er mer mobile enn menn (Berglund et al., 2005). Videre kan den patriarkalske strukturen som finnes i mange rurale områder utgjøre en push-faktor. Kvinner i maskuline samfunn kan oppleve at det ikke finnes andre roller for dem enn å være husmor og mor, og søker jobber andre steder for å komme seg bort. Videre blir urbane områder typisk fremstilt som fantastiske og bedre enn bygda, og et sted hvor man oppnår suksess, noe som utgjør en pull-faktor. Kombinasjonen av det fantastiske urbane og det patriarkalske rurale trekker kvinner mot byene (Dahlström, 1996). Det er verdt å merke seg at denne forskningen er 27 år gammel, og at likestillingen har utviklet seg siden den tid.

I denne sammenheng er det interessant å se på regionale kjønnskontrakter. Begrepet kjønnskontrakter ble introdusert av Yvonne Hirdman (1988) og handler om sosiale normer knyttet til kjønn (Grimsrud, 2011a), og regionale kjønnskontrakter handler om regionale variasjoner av disse kjønnskontraktene (Forsberg, 1998). Forsberg (1998) har forsket på regionale kjønnskontrakter i Sverige, og Grimsrud (2011a) ser på regionale kjønnskontrakter i forbindelse med kvinnelig fraflytting i rurale områder i Norge. Det kalles kontrakter fordi de kan forhandles og endres med tiden (Grimsrud, 2011a). Forsberg (1998) introduserer tre kjønnskontrakter, og skiller mellom tradisjonelle, moderne og ikke-tradisjonelle. Sistnevnte omtaler Grimsrud (2011a) som alternative kjønnskontrakter, og det er den betegnelsen som vil

bli brukt i denne masteroppgaven. Det vil som regel være en kjønnskontrakt som regjerer i et område (Halfacree, 2007). Disse kjønnskontraktene tar lang tid å endre, da kvinner som har verdier som ikke stemmer overens med regionens regjerende kjønnskontrakt som regel flytter ut i stedet for å være en pådriver til endring (Grimsrud, 2011a). Forsberg (2001) redegjør for at de kvinnene som har verdier som stemmer overens med den regjerende kjønnskontrakten på stedet de bor trives best, og har minst sannsynlighet for å flytte.

Kjønnskontraktene skiller seg fra hverandre på flere punkter. Den tradisjonelle kjønnskontrakten har høy grad av skille mellom kvinner og menn når det kommer til arbeid og politikk. Samtidig tar ofte kvinnene seg av familien. Regioner hvor denne kjønnskontrakten regjerer er ofte preget av fraflytting blant kvinner, og har gjerne en produksjonsindustri (Forsberg, 1998). Kvinner med en tradisjonell kjønnskontrakt som ideal har gjerne visjoner om ekteskap og barn, og ønsker å bo ruralt dersom de tenker at det er til familiens beste (Grimsrud, 2011a). Den moderne kjønnskontrakten har lav grad av skille mellom kjønnene i arbeidsmarkedet og politikken, og har mer helsetjenester i offentlig sektor. Dette fører ofte til tilflytting av kvinner (Forsberg, 1998). Kvinner som har verdier som stemmer overens med en moderne kjønnskontrakt er mer styrt av karrieremuligheter og selvutvikling, og kan bosette seg i rurale områder om de får en jobbmulighet. De ønsker ikke å gi opp karriere for familielivet, men kan eventuelt forene de to (Grimsrud, 2011a). Steder hvor den alternative kjønnskontrakten regjerer har gjerne et kjønnsinndelt arbeidsmarked, men har til gjengjeld likestilling i politikken (Forsberg, 1998). Kvinner med verdier som stemmer overens med denne kjønnskontrakten ønsker å følge mer utradisjonelle veier i livet, og kan ha verdier fra både den moderne og tradisjonelle kjønnskontrakten (Grimsrud, 2011a). Forsberg (1998) legger fram at det i stor grad er slik at den tradisjonelle kjønnskontrakten regjerer i rurale områder, den moderne regjerer i de urbane, og de alternative i mer dynamiske rurale områder. Det er viktig å ta i betraktning at denne forskningen er gammel, at man ikke kan generalisere, og at rurale områder er forskjellige.

Grimsrud (2011a) har forsket på unge kvinnelige tilflyttere i Valdres, og har gjort flere interessante funn. Valdres promoterer seg selv som et rolig sted, gir uttrykk for at de ønsker å tiltrekke seg familier, og mye tyder på at den tradisjonelle kjønnskontrakten står sterkt. Dette innebærer at kvinner som i stor grad verdsetter mann, barn, hus, familie og venner, trolig trives best i Valdres (Grimsrud, 2011a). Mange kvinner med den tradisjonelle kjønnskontrakten som ideal har flyttet til Valdres fordi kjæresten deres bor der, eller fordi de anser det som et godt

sted for barn å vokse opp. Nevnte kvinner jobber gjerne deltid for å ta seg av barna, og ofte innen helse, sosialt arbeid og utdanning. Kvinner med den alternative kjønnskontrakten som ideal flyttet dit gjerne på grunn av friheten i det rurale og naturen. Kvinner som er opptatt av oppveksten til barna og naturen har som regel den moderne kjønnskontrakten som ideal. Urbane kvaliteter i Valdres, som handelsstanden og sentrum, blir verdsatt både av kvinner med verdier som stemmer overens med moderne og tradisjonelle kjønnskontrakter. Flere av kvinnene nevnte at de heller vil være en stor fisk i en liten dam karrieremessig, enn en liten fisk i en stor dam, og at de hadde følelsen av å være en ressurs (Grimsrud, 2011a).

Videre har Rauhut og Littke (2016) forsket på inn- og utflytting av kvinner i aldergruppen 18 til 34 år i den perifere regionen Västernorrland i Nord-Sverige. Her så de at fraflyttingen i stor grad handlet om dårlig infrastruktur og servicetjenester, i tillegg til en «macho»-kultur i regionen. Et annet interessant funn i denne forskningen er betydningen av kjønn, alder og etnisitet når det kommer til karrieremuligheter, samt viktigheten av kontakter i bransjen. Mange opplever også det sosiale livet i regionen som lukket, og at man enten må engasjere seg i utendørsaktiviteter, eller bli kjent med noen som kan «åpne døren» for seg. Hvis ikke er sjansen stor for å bli ekskludert fra det sosiale. Kvinner med lite eller svakt sosialt nettverk hadde lettere for å flytte ut. Västernorrland har mange mannsdominerte fritidsaktiviteter som jakt, fiske, fjelltur og ski. I intervjuene ga kvinnene uttrykk for at de savnet teater, opera og kunstutstillinger, som typisk regnes som feminine og urbane aktiviteter. At disse aktivitetene regnes som feminine av kvinnene i utvalget understreker den mannsdominerte kulturen i Västernorrland. På den andre siden påpekte flere av kvinnene at de anså Västernorrland som et godt sted for barn å vokse opp, og at mange flyttet dit for å være nærmere familie og venner. Mange kvinner utalte også at de uansett ikke hadde nok tid til fritidsaktiviteter eller kulturliv (Rauhut & Littke, 2016).

3.4.2 Kulturtilbud

Videre viser forskningen til Rauhut og Littke (2016) at livsstil- og «image»-faktorer er noen av de største driverne til utflytting. Kvinnene i forskningen fra Västernorrland ytret ønsker om mer investering i kulturlivet, og som nevnt i delkapittel 3.4.1 ønsket de mer teater, opera og kunstutstillinger. Dette er kulturtilbud som ofte knyttes til en mer urban livsstil. Også ekspertene som ble intervjuet i dette forskningsprosjektet vektla at den urbane livsstilen er en pull-faktor for kvinner, som gjerne drar dem mot byene. Dette bekreftes av Dahlström (1996) som også vektlegger at urbane kvaliteter er en pull-faktor som drar kvinner mot byene.

Kvinner har generelt en større kulturinteresse enn menn i Norge. Dette er spesielt gjeldende for kulturtilbud som ballett, teater, opera, kunstutstillinger, biblioteket og klassiske konserter (Vaage, 2016). De samme funnene er gjort i Statistisk Sentralbyrå sine målinger fra 2021. Dette ser man eksempler på i tabell 6 som viser kvinner og menn sitt gjennomsnittlige bruk av kulturtilbud i 2021. Den viser at kvinner i gjennomsnitt i løpet av 2021 deltok på en mer kino, besøkte folkebiblioteket elleve ganger mer, seks flere kunstutstillinger, fire flere konserter, fire flere teater og musikaler, en mer opera, tre flere ballett- eller danseforestillinger og fire flere tros- eller livsynsmøter, i forhold til menn. Det eneste menn deltar mer på enn kvinner er festivaler og idrettsarrangement (Statistisk Sentralbyrå, 2022).

Tabell 6: Kvinner og menn sin bruk av kulturtilbud i 2021 (Statistisk Sentralbyrå, 2022)⁵

	Andel av befolkningen (prosent)	
	2021	
	Siste 12 måneder	
	Menn	Kvinner
Kino	40	41
Folkebibliotek	31	42
Bok	.	.
Museum	29	29
Kunstutstilling	15	21
Konsert	21	25
Festival	8	7
Teater/musikal	14	18
Opera	2	3
Ballett-/danseforestilling	4	7
Idrettsarrangement	32	26
Tros-/ livsynsmøte	17	21

3.5 Oppsummering av teoretisk rammeverk

Avslutningsvis ønsker jeg å oppsummere teoriene jeg har redegjort for i dette kapittelet. Først og fremst forklarer jeg attraktivitet som en avgjørende faktor for flytting (Grimsrud, 2011b; Niedomysl, 2011), og deretter Lysø et al. (2005) sin modell for attraktive steder. Modellen

⁵ Denne tabellen er også utarbeidet i Statistikkbanken på ssb.no. Her er det brukt variablene «statistikkvariabel», «år», «kulturtilbud», «periode» og «kjønn» for å finne nøyaktige tall for hvor mange ganger kvinner og menn brukte ulike kulturtilbud i 2021.

illustrerer hvordan næringsutvikling, estetisk utvikling og bygdeutvikling bidrar til bolyst, blilyst og boevne. Denne legger strukturen for den videre fremstillingen av teori.

Deretter redegjør jeg for de teoriene som belyser næringslivet. Først stiavhengighet, stifornyelse og stødeleggelse som er begreper innen lokal og regional utvikling. Jeg vektlegger at stiavhengighet handler om å bygge videre på historien i den lokale eller regionale økonomien (Pike et al., 2017). Videre presenterer jeg tilflytterhierarkiet, og hvordan tilbakeflyttere er ansett som de mest attraktive tilflytterne, og at dette viser igjen i ansettelsesprosesser (Grimsrud & Aure, 2013; Grimsrud & Båtevik, 2016). Deretter presenterer jeg teorier knyttet til entreprenørskap og innovasjon, og hvordan det bidrar til utvikling av næringslivet (Spilling, 2005). Avslutningsvis redegjør jeg for innovasjonssystemet med vekt på kommunens rolle og hvordan bedrifter oppstår i entreprenørielle økosystemer.

Videre redegjør jeg for teorier som belyser estetikk. Først og fremst definerer jeg at estetikk handler om sanseopplevelser (Lid, 2014), og at modellen for attraktive steder vektlegger «forskjønning, formsetting og fargesetting, dekorering, opppynting, beplanting samt organisering, rehabilitering og rekonstruksjon iht. kulturhistoriske tradisjoner og estetiske normer» (Lysø et al., 2005, s. 22). Videre redegjør jeg for Gehl (2010) sin forskning på sammenhengen mellom steder, mennesker og estetikk. Deretter presenterer jeg Visnes et al. (2016) sin oppsummerende litteraturstudie på sentrumsutvikling om hvordan man kan jobbe for å gjøre byer mer attraktive og bærekraftige. Avslutningsvis presenterer jeg et byutviklingsprosjekt fra Lytham St. Annes som resulterte i færre tomme lokaler og økte leiepriser (Visnes et al., 2016).

Deretter redegjør jeg for teorier som belyser det sosiale. Først presenterer jeg Dahlström (1996) sin forskning på maskuline steder, og hvordan de verdsetter maskuline aktiviteter, verdier og normer. Videre presenterer jeg hvordan patriarkalske strukturer og maskuline steder utgjør push-faktorer (Dahlström 1996, Rauhut & Littke, 2016). Jeg redegjør også for regionale kjønnskontrakter, og hva som definerer tradisjonelle, moderne og alternative kjønnskontrakter (Forsberg, 1998; Grimsrud, 2011a). Videre presenterer jeg Grimsrud (2011a) sin forskning på kvinnelige tilflyttere i Valdres, og Rauhut og Littke (2016) sin forskning på inn- og utflytting av unge kvinner i Västernorrland i Nord-Sverige. Avslutningsvis presenterer jeg at kvinner generelt sett har en større kulturinteresse enn menn i Norge (Vaage, 2016), og at urbane kvaliteter drar kvinner mot byene (Dahlström, 1996).

4 Mine metodiske valg

I dette kapitlet redegjør jeg for mine metodiske valg, og hvordan jeg har gjennomført forskningen til masteroppgaven. Først og fremst redegjør jeg for mitt valg av en kvalitativ forskningsmetode, og mitt forarbeid. Videre presenterer jeg intervjuer som metode, hvorfor jeg valgte det, utvelgelse av informanter, utforming av intervjuguide og gjennomføring av intervju. Deretter redegjør jeg for datahåndtering og gjennomføring av kvalitativ analyse. Deriblant forklarer jeg min bruk av lydopptak, transkribering, koding og memoing, i tillegg til min temasentrerte analytiske tilnærming til datamaterialet. Videre presenterer jeg etiske betraktninger, med vekt på maktforhold og konfidensialitet. Avslutningsvis redegjør jeg for begrensningene i min forskning.

4.1 Kvalitativ metode og forarbeid

I denne forskningen er det brukt kvalitative metoder for å undersøke problemstillingen. Det er særlig nyttig i situasjoner hvor man ønsker å forklare trender som er identifisert gjennom kvantitative studier, eller dersom man ønsker ny innsikt i menneskers opplevelser, liv, følelser og samfunn. Man kan også ta i bruk denne innsikten for å utforske og bygge nye teorier rundt menneskelige tilstander, meningsproduksjon og relasjoner mellom mennesker og miljø (Cope & Hay, 2021). Samtidig åpner dette opp for å finne ut hvorfor informantene mener det de mener (Stratford & Bradshaw, 2021). Kvalitative metoder kjennetegnes ved at det blir samlet inn data som ikke kan gjøres om til talldata, og heller tar form i tekst, bilder, video, lydopptak, observasjoner og så videre (Cope & Hay, 2021).

Problemstillingen jeg ønsket å undersøke i min forskning er «Hvordan opplever unge kvinnelige tilflyttere Ulstein kommune sin attraktivitet?». Som redegjort for i delkapittel 1.2 er formålet med forskningen å finne ut mer om hvordan unge kvinnelige tilflyttere opplever næringslivet, estetikk og det sosiale i Ulstein. Med andre ord ønsker jeg å forske på menneskers opplevelser, liv og følelser, i tillegg til å se relasjoner mellom mennesker og miljø. Derfor kan jeg argumentere for at det var hensiktsmessig for min forskning å bruke kvalitative metoder.

4.1.1 Intervju

Jeg anså intervju som beste metode for å svare på problemstillingen. I et intervju forsøker forskeren å se verden gjennom øynene til informantene ved å snakke med dem, og å høre hvordan de beskriver ulike opplevelser eller handlinger (Kvale & Brinkmann, 2015). Denne

metoden for datainnsamling baseres på muntlig informasjonsdeling mellom forsker og deltaker. Dunn (2021) har listet opp fire grunner til å velge intervju som forskningsmetode. Først og fremst kan intervjuer brukes til å forske på kompleks oppførsel og motivasjoner. Videre kan intervjuer samle inn et mangfold av holdninger, meninger og opplevelser. I tillegg kan intervjuer vise respekt for informantene, vise at informasjonen blir ansett som verdifull, samt åpne for å gi informantene informasjon om forskningen. Sist, men ikke minst, kan intervjuer fylle kunnskapshull som oppdages ved hjelp av andre metoder. Dette passer godt med min beskrivelse av masteroppgaven i delkapittel 1.2. Formålet med min forskning er å få innsyn i hvordan næringslivet, estetikken og det sosiale i Ulstein oppleves av unge kvinnelige tilflyttere, og det er derfor hensiktsmessig å ta i bruk intervjuer.

Intervjuer kan gjennomføres med varierende grad av struktur, og man skiller vanligvis mellom tre grader. Den første er et strukturert intervju hvor man har en forhåndsbestemt og standardisert liste med spørsmål man skal gjennom. Videre kan man ha et semi-strukturert intervju, som til en viss grad har forhåndsbestemte rekkefølger på spørsmål og tema, men hvor man i større grad er fleksibel i formulering av spørsmål og oppfølgingsspørsmål innenfor temaene. Den siste graden er et ustrukturert intervju, som i mer eller mindre grad går ut på utveksling av muntlige historier. Ved sistnevnte er det vanlig å supplere med arkivforskning (Dunn, 2021). I denne forskningen valgte jeg å gjennomføre semi-strukturerte intervjuer. Dette er fordi jeg ønsket at intervjuene skulle ha en viss grad av struktur, samtidig som jeg ville ha muligheten til å stille spontane oppfølgingsspørsmål dersom informantene kom med interessante uttalelser.

4.1.2 Utvelgelse av informanter

Videre ønsker jeg å redegjøre for hvilke informanter jeg inkluderte i mitt utvalg. I denne forskningen valgte jeg å gjennomføre utvelgning basert på et sett med kriterier, som Stratford og Bradshaw (2021) referer til som «criterion sampling». Jeg valgte å innsnevre forskningen til unge kvinnelige tilflyttere med bakgrunn i oppgavens omfang. Tilflyttere er en lett tilgjengelig gruppe i forhold til unge kvinner utenfor kommunen, noe som gjorde det lettere å gjennomføre ansikt til ansikt-intervjuer innenfor et begrenset tidsrom. Samtidig har tilflyttere trolig mer interessant informasjon enn hjemflyttere og fastboende, da jeg antar at de har gjennomført et mer aktivt valg om å bo i Ulstein. Statistikken redegjort for i delkapittel 2.5 viser at det er aldersgruppen 20 til 39 som i størst grad flytter inn og ut av Ulstein (Statistisk Sentralbyrå, 2023c). Basert på dette valgte jeg å intervjuer kvinnelige tilflyttere i Ulstein i aldersgruppen 20 til 39 år, noe som utgjorde kriteriene for utvalget.

Kombinert med dette valgte jeg å ta i bruk snøballmetoden for utvelgning, som Scott (2021) referer til som «snowball sampling». Selv om jeg hadde et sett kriterier for informantene, var det også nødvendig å finne dem. Snøballmetoden bygger på at en informant leder deg til den neste. Dette kan være en del av intervjuprosessen, hvor man spør informantene om de har tips til nye informanter (Scott, 2021). Denne metoden for utvelgelse er avhengig av at man finner de første informantene selv, før «snøballen» begynner å rulle. Da er det naturlig å lete etter «gatekeepers» som kjenner til og har tilgang til informasjon om denne gruppen (Dunn, 2021). I denne forskningen brukte jeg mitt personlig nettverk for å finne «gatekeepers», altså portvakter, som identifiserte mulige informanter. Videre spurte jeg hver informant om de hadde tips til andre informanter. Dette var en god fremgangsmåte hvor jeg fant relevante informanter.

Dette resulterte i et utvalg som består av ti unge kvinner som har flyttet til Ulstein, i aldersgruppen 20 til 39 år. Disse omtaler jeg som informantene i den videre fremleggelsen av masteroppgaven. En av informantene er tidlig i 20-årene, to er sent i 20-årene, tre er tidlig i 30-årene og fire er sent i 30-årene. Det er en overvekt av informanter i de to siste kategoriene, og det opplevdes som utfordrende å finne informanter i 20-årene. Videre har fire av informantene bodd i Ulstein i mindre enn 5 år, mens seks informanter har bodd Ulstein i 5 år eller lengre. Fem av informantene har barn, og fem har ikke barn. Seks av informantene jobber utenfor Ulstein. Tre av informantene er oppvokst i en nabokommune, mens resten har flyttet fra andre steder i landet. Disse faktorene nevnes for å skape en kontekst rundt informantene ved bruk av sitat eller ved gjenfortellinger, og er oppsummert i tabell 7. Alle informantene er bosatt i nærheten av kommunesenteret Ulsteinvik. Derfor representerer resultatene i liten grad holdningene til unge kvinnelige tilflyttere i utkanten. På den andre siden gjør dette resultatene mer utfyllende for unge kvinnelige tilflyttere i sentrumsområdet.

Tabell 7: Oversikt over informantene

Informantnr.	Aldersgruppe	Fra nabokommune	År i Ulstein	Barn	Jobb i Ulstein
Informant 1	Tidlig 20	Ja	Mindre enn 5 år	Nei	Ja
Informant 2	Sent 20	Nei	Mindre enn 5 år	Nei	Nei
Informant 3	Sent 20	Nei	Mer enn 5 år	Ja	Nei
Informant 4	Tidlig 30	Ja	Mer enn 5 år	Nei	Nei
Informant 5	Tidlig 30	Nei	Mer enn 5 år	Ja	Ja
Informant 6	Tidlig 30	Ja	Mindre enn 5 år	Nei	Nei
Informant 7	Sent 30	Nei	Mindre enn 5 år	Nei	Ja
Informant 8	Sent 30	Nei	Mer enn 5 år	Ja	Nei
Informant 9	Sent 30	Nei	Mer enn 5 år	Ja	Ja
Informant 10	Sent 30	Nei	Mer enn 5 år	Ja	Nei

4.1.3 Utforming av intervjuguide

Før gjennomføring av intervjuer er det fordelaktig å formulere en intervjuguide. Dette kan forklares som et slags manuskript som i mer eller mindre grad er forhåndsbestemt, og kan både inkludere spørsmål og temaer intervjuet skal dekke (Kvale & Brinkmann, 2015). Som redegjort for i delkapittel 4.1.1 har jeg valgt å gjennomføre semi-strukturerte intervjuer. Dette innebærer at spørsmålene til en viss grad er forhåndsbestemt, men at det er åpent for å stille andre spørsmål underveis innenfor valgte temaer. Intervjuguiden bygger ofte på teorier fra temaet man ønsker å undersøke. Når man utarbeider dem, skilles det mellom åpne og lukkede spørsmål. Åpne spørsmål gir gjerne lengre svar, mens lukkede spørsmål kan besvares med ja eller nei. Det er vanlig å skille mellom hovedspørsmål som introduserer nye temaer, oppfølgingsspørsmål innen samme tema, og spørsmål om utdyping dersom forskeren ikke har fått den informasjonen den trenger. I utarbeidelsen av en intervjuguide er det viktig å finne en god balanse av disse. Samtidig er det viktig å tenke gjennom rekkefølgen på spørsmålene. Man kan bruke en «trakt»-struktur hvor man starter med generelle spørsmål og blir mer og mer spesifikk. Det motsatte kalles en «pyramide»-struktur. Førstnevnte har fordelen ved at man får i gang diskusjonen raskt, mens en «pyramide»-struktur kan oppleves som en mykere start (Dunn, 2021).

Jeg baserte i stor grad intervjuguiden på Lysø et al. (2005) sin modell for attraktive steder. Denne redegjøres for i delkapittel 3.1, og bygger på temaene næringsliv, estetikk og det sosiale. Jeg vektla at spørsmålene skulle være åpne, og at informantene fikk fortelle om sine egne opplevelser. Under hvert spørsmål ble det stilt oppfølgingsspørsmål dersom informantene ikke var innom et sett med temaer. Gjennom intervjuprosessen stilte jeg spontane oppfølgingsspørsmål, eksempelvis for å få oppklaring i noe som var uklart. Rekkefølgen på

spørsmålene lignet på en pyramide-struktur, og tok til med enkle spørsmål rundt informantenes flyttehistorie. Deretter stilte jeg spørsmål rund flyttemotiver, før jeg tok til med mer krevende spørsmål, omhandlende næringsliv, estetikk og det sosiale, som gjerne innebærer mer refleksjon fra informantene. Avslutningsvis spurte jeg om informantene hadde tips til andre informanter. Som redegjort for i delkapittel 4.1.2 er dette en vanlig fremgangsmåte ved bruk av snøballmetoden for utvelgning (Scott, 2021). Forskningens intervjuguide er lagt ved i vedlegg A.

For å være sikker på at spørsmålene er gode er det fordelaktig å gjennomføre et pilotintervju. På denne måten unngår man at spørsmål viser seg å være uklare, fører til forvirring, eller kan oppfattes som fornærmende. Dette innebærer at man tester ut spørsmålene før den faktiske forskningen begynner, for å være sikker på at spørsmålene er av høy kvalitet (Dunn, 2021). I denne forskningen gjennomførte jeg et slikt pilotintervju i forkant av intervjuprosessen. Her intervjuet jeg en ung kvinne, som oppfylte kriteriene til utvalget, med en tidlig versjon av intervjuguiden. Som et resultat av pilotintervjuet omformulerte jeg noen av spørsmålene for å gjøre de lettere å forstå. Dette gjorde meg også mer oppmerksom på hvilke spørsmål som tok lang tid å svare på, eller som kunne kreve en nærmere forklaring fra meg. Jeg ble også gjort oppmerksom på nye temaer jeg ønsket å inkludere. Samtidig ga denne prosessen en pekepinn på hvor lang tid intervjuet tok, slik at informantene kunne informeres om dette i forkant. Ikke minst opplevde jeg pilotintervjuet som en fin mulighet til å teste lydopptak og transkribering.

4.1.4 Gjennomføring av intervju

Gjennomføringen av intervjuene fungerte svært godt. Prosessen med å kontakte informanter ble gjort med bakgrunn i Dunn (2021) sin veiledning. Informantene ble stort sett kontaktet på telefon, men noen ble også kontaktet på Facebook Messenger og e-post. De mottok en melding hvor jeg presenterte meg selv, prosjektet, hvordan jeg ble gjort oppmerksom på dem, samt en forespørsel om å delta i prosjektet. Dersom de var positive til deltakelse fikk de tilsendt informasjonsskrivet, som redegjøres for i delkapittel 4.3.2 og er lagt ved i vedlegg B. Jeg gjennomførte ti intervjuer som fant sted i perioden 13. til 29 januar. I intervjuperioden oppholdt jeg meg nærme Ulstein, slik at jeg var tilgjengelig og fleksibel til å tilpasse intervjusituasjonen etter ønsker fra informantene. Det er få retningslinjer angående antall intervjuer i kvalitativ forskning. Hvorvidt man har fått «nok» informasjon er forskerens avgjørelse, og avhenger av kvaliteten på datamaterialet som er innhentet (Stratford & Bradshaw, 2021). I forskning hvor man ønsker å kartlegge meninger rundt et tema er det anbefalt å intervju til et metningspunkt,

altså et punkt hvor nye intervjuer ikke lenger gir ny informasjon (Kvale & Brinkmann, 2015). Intervjuene var relativt spredt slik at jeg hadde tid til å transkribere intervjuene fortløpende. Jeg tok en beslutning om at ti intervjuer var tilstrekkelig, basert på kvaliteten til datamaterialet.

Med bakgrunn i Dunn (2021) sine anbefalinger gjennomførte jeg tiltak for å oppnå en avslappet intervjusituasjon. Jeg satte av tid utover selve intervjuet til hvert møte med informantene for spørsmål rundt prosjektet eller informasjonsskrivet, og generell prat. Dette gjorde situasjonen mer behagelig og naturlig. Samtidig tok jeg i bruk lydopptak, noe som frigjorde oppmerksomheten min til informantene. På denne måten ble det lettere å unngå å stille spørsmål som allerede var besvart, og jeg kunne i større grad vise takknemlighet for svarene som ble gitt. Samtidig ga dette meg en bedre mulighet til å avdekke om informanten ikke forsto spørsmålet. Jeg la vekt på å gi informanten god tid til å svare på spørsmål, og å ikke avbryte så snart det ble stillhet.

4.2 Datahåndtering og kvalitativ analyse

Hovedformålet med en kvalitativ analyse er å forstå datamaterialet, og å finne ut hvilke deler av det som i størst grad uttrykker meningsinnhold. Kvalitative metoder samler inn enorme mengder datamateriale, og det er fordelaktig å ha gode rutiner for lydopptak, notater og transkribering. Dette legger et godt grunnlag for videre analyse (Dunn, 2021). Videre er det viktig å ta i bruk verktøy for å redusere og organisere datamaterialet (Cope, 2021). I denne forskningen tok jeg i bruk koding, i tillegg til memoer for å markere interessante koblinger og synspunkter (Cope, 2021). Deretter analyserte jeg datamaterialet med temasentrert analytisk tilnærming (Thagaard, 2013), med bakgrunn i temaene næringsliv, estetikk og det sosiale. Samtidig brukte jeg innslag av personsentrert analytisk tilnærming, i form av sitater og gjenfortellinger (Thagaard, 2013).

4.2.1 Lydopptak og transkribering

Det er viktig å håndtere det innsamlede datamaterialet på en god måte, for å gjøre det mulig å gjennomføre en god analyse. Dette gjøres ofte ved bruk av lydopptak, notater og transkribering, noe som ofte blir referert til som den mekaniske fasen i en intervjuopprosess (Dunn, 2021).

Under et intervju er det vanlig å bruke lydopptak, samt å gjøre notater underveis. Et lydopptak tillater forskeren å være mer til stede i intervjuet, tilrettelegger for en mer naturlig situasjon, og

fører gjerne til flere og bedre oppfølgingsspørsmål enn dersom man bare bruker notater. På den andre siden tillater notater at man skriver ned gestikulering eller andre opplevelser som ikke kan fanges i en lydfil. Derfor er det anbefalt å kombinere de to teknikkene. Det er også viktig å ta hensyn til at lydopptak kan oppleves som ubehagelig for informantene. Derfor kan det være hensiktsmessig å ta en vurdering på hvorvidt man skal bruke lydopptak underveis i intervjuet dersom man ser antydning til ubehag (Dunn, 2021). I mine intervjuer tok jeg hovedsakelig i bruk lydopptak, i tillegg til noen notater. Jeg opplevde alle informantene som komfortable med lydopptakene. Jeg innhentet godkjenning til lydopptak fra hver informant gjennom samtykkeerklæringen redegjort for i delkapittel 4.3.2, og lagt ved i vedlegg B. Etter NTNU sine anbefalinger brukte jeg Nettskjema sin diktafon-app (NTNU, u.å.b). Jeg opplevde den som lett tilgjengelig, og opptakene kunne enkelt innhentes fra Nettskjema sine sider i etterkant. Dette tillot en rask datahåndtering. Samtidig gjorde jeg meg notater underveis om hvordan jeg opplevde intervjusituasjonen.

Videre er det hensiktsmessig å transkribere lydopptakene for å lettere kunne analysere datamaterialet. Transkribering innebærer å skrive ned det som blir sagt i intervjuer. Dette burde være en nærmest mulig gjenfortelling, og kan også inkludere notater av ansiktsuttrykk, gestikulering og toneleie. Samtidig burde transkriberingen skille mellom utsagn fra forsker og informant, eller andre som eventuelt er til stede. Denne prosessen burde helst gjennomføres så raskt som mulig etter intervjuet, mens man fortsatt har opplevelsen ferskt i minne. Dette er en tidkrevende prosess, og det er fordelaktig å ta i bruk automatisk transkribering. Naturligvis vil ikke dette gi en korrekt transkribering og vil kreve retting, markering av hvem som sa hva og andre notater. Videre tillater transkribering forskeren å gå gjennom intervjuet flere ganger, og bli kjent med datamaterialet. Det er viktig at transkriberingene merkes med relevant informasjon og organiseres på en god måte (Dunn, 2021). I denne forskningen gjennomførte jeg først en automatisk transkribering av alle intervjuene gjennom transkriberingsfunksjonen i Microsoft Word. Dette er en innebygd transkriberingsfunksjon som konverterer tale til tekst (Microsoft, u.å.). Dette ga meg et godt utgangspunkt for å senere høre gjennom intervjuet og redigere transkriberingen. Underveis markerte jeg hvem som sa hva og begynnelsen av et nytt spørsmål. Som nevnt la jeg inn notater fra intervjuopplevelsen underveis i transkriberingen. Avslutningsvis ble transkriberingene merket med navn, i tillegg til hvor og når intervjuet tok sted.

4.2.2 Koding og memoing

Koding og memoing er kjente verktøy som ofte blir brukt tidlig i analyseprosessen. Koding er en fremgangsmåte for å forstå, redusere og få oversikt over datamaterialet. Kvalitativ forskning gir gjerne store mengder datamateriale som krever en systematisk reduksjon. Koding hjelper å skille ut viktige funn fra datamaterialet. Når man arbeider med manuell koding lager man en kodebok med oversikt over kodene man skal ta i bruk. Hver kode er en «kategori» med informasjon. En kategori kan være handlinger, følelser, interaksjoner, eller uttalelser som skiller seg ut som viktige. Disse kodene kan justeres etter hvert. Det skilles ofte mellom deskriptive og analytiske koder. Deskriptive koder er temaer og mønstre som utfolder seg fra datamaterialet, og baseres nøyaktig på det informantene sier og ikke på egen tolkning. Analytiske koder brukes for å reflektere over konsepter eller temaer som har utnevnt seg som viktige. Disse kodene går dypere inn i datamaterialet, og tar hensyn til kontekst (Cope, 2021).

I forskningen til denne masteroppgaven tok jeg i bruk både deskriptive og analytiske koder. Først etablerte jeg deskriptive koder, hvor kodeboken besto av fem koder. Disse var flyttemotiver, positive utsagn om Ulstein, negative utsagn om Ulstein, forslag til bedringer i Ulstein og personlig informasjon om informantene. På denne måten skilte jeg mellom viktige utsagn, samt knytte dem opp mot personlig informasjon. Deretter tok jeg i bruk analytiske koder. Ved å ha et mer analytisk syn på datamaterialet var det flere temaer som utnevnte seg som viktige. Dette la grunnlag for diskusjonspunktene under næringsliv, estetikk og det sosiale i kapittel 5.

Underveis i kodingsprosessen gjorde jeg også notater i form av memoing. Et memo kan beskrives som et notat en forsker gjør underveis i gjennomgangen av datamaterialet, for å huske betraktninger, ting som må sees nærmere på, markere mønstre eller for å se koblinger. På denne måten kan man lettere se nye koblinger, i tillegg til at man unngår å glemme koblinger man har sett underveis (Cope, 2021). Et eksempel på dette er at jeg noterte ned hvis jeg så et argument i et intervju som kunne brukes for å diskutere et utsagn fra et annet intervju. Andre ganger noterte jeg ned at et tema ble gjentatt i flere intervjuer.

4.2.3 Temasentrert analytisk tilnærming

I denne masteroppgaven valgte jeg å analysere datamaterialet med vekt på meningsinnhold, og hovedsakelig en temasentrert analytisk tilnærming. En slik analyse gir en helhetlig forståelse av datamaterialet ved å se på sammenhengen mellom temaer. Her analyserer man temaene på

kryss av intervjuene, noe som tillater mer dybde innen hvert tema (Thagaard, 2013). Jeg valgte dette fordi jeg ønsket å avdekke informantenes holdninger om noen forhåndsbestemte temaer. Jeg brukte en deduktiv tilnærming, som innebærer at analysen tar utgangspunkt i andre teoretiske bidrag (Thagaard, 2013). Jeg skilte mellom de tre temaene næringsliv, estetikk og det sosiale i Ulstein. Alle informantene ble analysert innen hvert tema som en gruppe. Denne metoden kritiseres for å løsrive datamateriale fra sin opprinnelige kontekst. Derfor er det viktig å ta med opprinnelig kontekst inn i analysen slik at man oppnår en mer helhetlig innsikt og forståelse av datamaterialet. Blant annet er det viktig å tydelig skille mellom informasjon som er hentet ut fra datamaterialet, og egne vurderinger og tanker (Thagaard, 2013). Jeg brukte også innslag av en personsentrert analytisk tilnærming i analysen. Dette innebærer at jeg analyserte enkeltpersoner, og at det ble tatt hensyn til deres unike kontekst (Thagaard, 2013). Derfor presenterer jeg i noen tilfeller sitater og gjenfortellinger fra intervjuene. Gjennomføringen av analysen er redegjort for i kapittel 5.

4.3 Etiske betraktninger

Som forsker er det viktig å gjøre etiske betraktninger. Dette innebærer refleksjon rundt maktforholdene mellom forsker, informanter og andre involverte parter i forskningen, og rundt deres subjektiviteter (Catungal & Dowling, 2021). Videre må man sørge for at konfidensialiteten i forskningen er bevart, og at et informert samtykke er til stede (Catungal & Dowling, 2021; NTNU, u.å.a).

4.3.1 Maktforhold

Relasjonen mellom en forsker, informanter, involverte institusjoner og andre forskere vil være preget av ubalanse i maktforholdene (Catungal & Dowling, 2021). Det er flere årsaker til det. Et intervju er ikke en fri dialog med likestilte parter, da forskeren definerer situasjonen, temaet og spørsmålene. I tillegg er det en enveisdialog, hvor bare informanten må svare på spørsmål. Samtidig er intervjuet en instrumentell dialog, hvor målet ikke er en god samtale, men et verktøy forskeren bruker for å få informasjonen den ønsker. Videre er det forskeren som tolker informasjonen i henhold til sine mål for forskningen. Forskeren står også i en posisjon hvor den kan manipulere dialogen etter egen agenda (Kvale & Brinkmann, 2015).

Samtidig er det viktig å anerkjenne at forskning ikke skjer i et vakuum, og at man burde ha en kritisk refleksivitet til omgivelsene. Dette innebærer en kontinuerlig selvransakelse av seg selv

som forsker, egen forskningsprosess, og hvordan egen identitet, historie og forhold påvirker den. Dette kalles ofte for subjektivitet. Denne subjektiviteten vil i stor grad forme alle fasene i forskningen, som eksempelvis utforming av problemstilling, valg av informanter, innhenting av datamateriale og analyse. Den kan utgjøre en barriere for å samle god forskningsdata. Det kan argumenteres for at objektivitet er uoppnåelig, men ved å være klar over egen subjektivitet kan man jobbe mot å unngå at den påvirker forskningen i stor grad. Det er viktig å analysere egen posisjonaltet for å forstå sin subjektivitet. Et verktøy man kan ta i bruk for å reflektere over egen posisjonaltet er «Power Flower Exercise». Her analyserer man sosiale forskjeller ved å reflektere over kjønn, statsborgerskap, kroppslig funksjon, sosial klasse, seksualitet og rase (Catungal & Dowling, 2021). En god prosess for koding og memoing kan også øke refleksiviteten, da dette fremmer selvransakelse og refleksjon (Cope, 2021).

Man kan argumentere for at maktforholdet mellom meg som forsker og mitt utvalg av informanter var jevnt. Med hensyn til omfanget av denne masteroppgaven har jeg ikke gjennomført en fullstendig «Power Flower Exercise», men jeg har reflektert over noen av elementene. Jeg er selv en 24 år gammel kvinne som er vokst opp i Herøy - en av nabokommunene til Ulstein. Utvalget for min forskning består av kvinnelige tilflyttere i aldersgruppen 20 til 39 år. Selv om jeg befinner meg i en annen livssituasjon enn mange av informantene har vi samme kjønn og liten aldersforskjell. Dette gjør at vi har mye likt referansegrunnlag, og har lettere for å forstå hverandre. Videre gjør dette det mindre sannsynlig at informantene følte seg truet i intervju situasjonen, og det kan ha bidratt til at samtalen ble lettere og mer naturlig. På den andre siden kan likheten mellom meg og informantene ha hatt negative konsekvenser. Eksempelvis kan informantene ha latt være å si noe under intervjuet fordi de tok det for gitt at jeg allerede visste det de skulle si. Det kan også ha oppstått ujevn maktbalanse basert på utdanning eller status. Noen av informantene er høyere utdannet enn meg og har høytstående stillinger, mens andre informanter kan ha opplevd det som at jeg har høyere status da jeg er forsker og tar utdanning på masternivå. I en situasjon hvor jeg hadde «høyere status» kan det ha vært en problemstilling at informanten ikke våget å si det de ønsket å si i fare for å si noe feil eller fremstå som mindre intelligente. Bruk av språk og faguttrykk både av informantene og meg som forsker kan også ha ført til misforståelser.

4.3.2 Konfidensialitet

Ifølge NTNU (u.å.a) skal alle forskningsprosjekter som innhenter personopplysninger meldes inn til NSD – Norsk senter for forskningsdata. Dette sikrer konfidensialiteten i arbeidet, og

trykker informantene. Personopplysninger kan defineres som «opplysninger som direkte eller indirekte kan identifisere en person» (NTNU, u.å.a). Eksempler på direkte personopplysninger er «navn, personnummer, e-postadresse, tlf.nr., IP-adresse og andre personlige kjennetegn» (NTNU, u.å.a). Eksempler på indirekte personopplysninger er informasjon som gjør det mulig å spore informasjonen tilbake til informanten, som eksempelvis kan oppstå i kombinasjon av opplysninger som stillingstittel, bosted og kjønn. Videre har informantene rett til innsyn i de personopplysningene som blir oppbevart om dem. Ved slutten av prosjektperioden skal opplysningene anonymiseres eller slettes (NTNU, u.å.a). Gjennom forskningen og i fremleggelsen av oppgaven er det viktig å jobbe for å ivareta anonymiteten til informantene så godt som mulig (Catungal & Dowling, 2021). I forskningen for denne masteroppgaven har jeg samlet inn personlige opplysninger om informantene, som kan føre til identifisering. Jeg skal ikke publisere noen direkte personopplysninger, men det er indirekte personopplysninger i masteroppgaven som gir en mulighet for kryssidentifisering. Prosjektet er godkjent av Norsk senter for forskningsdata, og personopplysningene er innhentet på lovlig grunnlag.

Det er lovfestet å gi informasjon om prosjektet til deltakerne i forkant av datainnsamlingen. Dette er som regel i form av et informasjonsskriv, og det stilles høye krav til hva det skal inneholde. Informasjonsskrivet skal ta til med forespørsel om deltakelse, og en gjennomgang av formålet med prosjektet, forskningens metode, hvilke opplysninger som skal samles inn, hva de skal brukes til og hva som eventuelt kan publiseres. Det skal også redegjøres for ansvarlig institusjon, dens personvernombud og kontaktopplysninger til prosjektansvarlig. Videre skal det redegjøres for prosjektets sluttdato og hva skjer med opplysningene videre. Det er svært viktig å vektlegge at det er frivillig å delta, samt rettighetene til deltakerne (Sikt, u.å.). Informasjonsskrivet og samtykkeerklæringen for denne forskningen ligger i vedlegg B. Jeg ga informantene informasjonsskrivet i forkant av intervjuene, slik at de fikk tid til å lese. På selve intervjuet tok jeg med en kopi av samtykkeerklæringen for signering.

4.4 Krav til god kvalitativ forskning

Det kan være vanskelig å måle kvalitet på kvalitativ forskning, og temaet er svært omdiskutert. Det vanligste er å vurdere forskningens reliabilitet og validitet. Dersom forskningen har høy reliabilitet og validitet kan man vurdere om resultatene kan overføres til lignende situasjoner. Med andre ord kan dette gi generaliserbarhet. I intervjuer har man ofte for få informanter til at det er grunnlag for en slik generalisering (Kvale & Brinkmann, 2015). Det finnes mange

kritikere til validitet og reliabilitet. Mange argumenterer for å heller bruke begreper som troverdighet, tilforlatelighet, sikkerhet og bekreftbarhet (Kvale & Brinkmann, 2015). Flick (2022) presenterer begreper som kredibilitet, troverdighet og transparens. Cope og Hay (2021) bruker begreper som troverdighet, lydighet, bekreftbarhet, overførbarhet og transparens. Her ser man at flere av begrepene går igjen, men formålet er det samme – å vurdere kvaliteten på kvalitativ forskning. I denne masteroppgaven vektlegger jeg reliabilitet og validitet.

Kvale & Brinkmann (2015) oversetter reliabilitet til pålitelighet, og påpeker at det handler om forskningsresultatenes konsistens og troverdighet. Generelt kan man si at reliabilitet handler om tre ting. Først og fremst må datamaterialet være så grundig at det er tydelig hva som er uttalelser fra informantene, og hva som er forskerens tolking. Videre må prosedyrene i intervjusituasjonen og tekstbehandlingen tydeliggjøres og dobbeltsjekkes for å bedre sammenligningsgrunnlaget av ulike forskere. I tillegg blir reliabiliteten bedre jo mer detaljert dokumentasjonen fra forskningsprosessen er (Flick, 2022). Kvale og Brinkmann (2015) skriver at for stor vekt på reliabilitet kan hindre kreativ tenkning og variasjon i forskning, og påpeker at alle forskere har sin intervjustil.

Kvale og Brinkmann (2015) oversetter validitet til gyldighet, og påpeker at dette baseres på sannheten i uttalelser, samt deres riktighet og styrke. Validitet handler altså om hvorvidt forskeren ser det den tror den ser. Mulige feilkilder er at forskeren ser falske koblinger, ikke oppdager faktiske koblinger eller spør feil spørsmål (Flick, 2022). For at argumentene som baseres på forskningen skal være valide må de være fornuftige, velfundert, berettiget, sterke og overbevisende. Et verktøy for å oppnå dette er å bruke en forskningsmetode som er velegnet for forskningens formål. Da er det lettere å undersøke det man faktisk ønsker å undersøke. Validitet er ikke et steg i forskningsprosessen, men skal gjennomsyre hele forskningen. Eksempler på dette er en logisk kobling mellom teori og problemstilling, grundig utspørring om meninger i intervjusituasjonen, nøyaktig transkribering og logiske tolkninger i analysen. For å undersøke validitet ser man altså etter mulige feilkilder. Det kan argumenteres for at validering av kvalitativ forskning kan fortsette i det uendelige, og noen ganger kan være lite produktivt (Kvale & Brinkmann, 2015).

4.5 Begrensninger

Forskningen i denne masteroppgaven har begrensninger, og det er viktig å reflektere over både metodiske begrensninger og betraktninger rundt egen rolle som forsker. Det finnes begrensninger knyttet til valget av intervju som metode, og bruk av lydopptak. Først og fremst mottar man gjennom intervjuprosessen mange ulike holdninger og meningsytringer, og man skal være forsiktig med å indikere at man har funnet «folkets» generelle mening. Videre vil maktforholdet mellom forsker, informant og andre involverte parter kunne påvirke et intervju i stor grad, som redegjort for i delkapittel 4.3.1. Store forskjeller i maktforholdet kan gjøre intervjusituasjonen mindre behagelig og gjøre at informanten åpner seg mindre. Det samme gjelder for den formelle situasjonen til et intervju, som kan gjøre at informanten opplever forskeren som en «ekspert» på området, og dermed åpner seg mindre. Som redegjort for i delkapittel 4.2.1 kan lydopptak oppleves som truende for informantene, noe som kan føre til en ubehagelig situasjon. Videre kan bruk av lydopptak også gjøre at man går glipp av aspekter som ikke tar form i lyd (Dunn, 2021). Videre kritiseres temasentrert analytisk tilnærming for at funnene fra datamaterialet tas ut av sin opprinnelige kontekst, noe som gjør at man mister et helhetlig perspektiv i analysen, som nevnt i delkapittel 4.2.3 (Thagaard, 2013).

Kombinert med svakhetene ved metoden er det også aspekter jeg som forsker kunne forbedret. Under intervjuprosessen opplevde jeg at noen av informantene som jobbet i offentlig sektor opplevde enkelte av spørsmålene rundt næringsliv og karrieremål som forvirrende, eller at de følte at de ikke ga «gode» svar. Det er mulig at de gjeldende informantene opplevde dette som ubehagelig. En mulig løsning kunne vært å utelukke spørsmålene i disse situasjonene, eller å ha alternative spørsmål til de det gjaldt.

5 Opplevelser av Ulstein sin attraktivitet

I dette kapittelet presenterer jeg datamaterialet, samt analyserer og diskuterer funnene. Her ønsker jeg å diskutere problemstillingen «Hvordan opplever unge kvinnelige tilflyttere Ulstein kommune sin attraktivitet?». Derfor er kapittelet strukturert etter komponentene i modellen for attraktive steder. Først presenterer jeg flyttemotiver som utpeker seg blant informantene. Deretter diskuterer jeg næringslivet i Ulstein, med bakgrunn i ulike temaer. Først det industripregede næringslivet (Visit Ulstein, u.å.), etterfulgt av opplevelsen av et lukket næringsliv og et motiverende næringsliv. Videre diskuterer jeg gründerånd, innovasjon og entreprenørskap i næringslivet. Deretter diskuterer jeg estetikken i Ulstein med vekt på estetikken i sentrum og ønsket om et mer sammenhengende sentrum. Til slutt diskuterer jeg det sosiale i Ulstein, med vekt på temaene kulturliv, sosial kultur, at det er et godt sted for barn å vokse opp og savnet etter et naturlig samlingssted. Som nevnt i delkapittel 4.1.2 blir utvalget referert til som informantene.

5.1 Informantenes flyttemotiver

Det er interessant å se nærmere på hvorfor informantene har valgt å flytte til Ulstein og hvorfor de blir. To av de tre informantene som er tilflyttere fra nabokommuner har bodd andre steder, men flyttet til Ulstein fordi de ønsket å bo nærmere familien. Syv av informantene flyttet for å være nærmere partnerens familie. Det er svært bemerkelsesverdig at alle bortsett fra en av informantene flyttet til Ulstein sammen med en partner. To av informantene vektlegger det positive ved Ulstein sin plassering, og det nevnes at kommunen er lokalisert midt mellom alt og at det er kort vei til flyplassen. Åtte av informantene vektlegger også den flotte naturen i området, og to av dem nevner dette som en av grunnene til at de flyttet til Ulstein. Tre av informantene nevner at Ulstein er et godt sted for barn å vokse opp, og seks informanter legger vekt på det brede kulturtilbudet for barn. En av informantene vektlegger at Ulstein er et godt sted å bo:

Jeg opplever det som helhet at det en veldig god plass å bo. Det er trygt her, ungene er trygge her, det er gode tilbud for både små og store, ja. Vi er heldige og har jobber her og trives her, har sosialt nettverk her ... Vi har det veldig bra. (Informant 8)

Flyttemotivene som er funnet blant informantene er interessante å se opp mot tidligere forskning på kvinner og regionale kjønnskontrakter redegjort for i delkapittel 3.4.1. Grimsrud

(2011a) fant gjennom sin forskning fra Valdres at kvinner som har flyttet dit på grunn av en partner stort sett har verdier som stemmer overens med en tradisjonell kjønnskontrakt. Videre er det typisk for kvinner som har denne kjønnskontrakten som ideal å ønske nærhet til familie og venner, og ønske å bo ruralt dersom det er til familiens beste. Funnene viser at syv informanter flyttet til Ulstein for å bo nærmere partners familien, tre anser Ulstein som et godt sted for barn å vokse opp, og informant 8 vektlegger i stor grad tryggheten for barna. Dette kan indikere at den tradisjonelle kjønnskontrakten står sterkt i Ulstein. Videre nevner åtte informanter interessen for natur. Det er typisk kvinner med den moderne kjønnskontrakten som ideal å ønske å kombinere naturinteressen med familielivet (Grimsrud, 2011a). Videre viser forskningen til Rauhut og Littke (2016) at en trygg oppvekst for barn er et typisk flyttemotiv for kvinnelige tilflyttere i Västernorrland, og at mange flytter for å være nærmere familien. Dette tyder på at disse flyttemotivene ikke er unike for informantene i Ulstein.

Videre er det interessant at to av informantene nevner at de så det som svært positivt at Ulstein kommer godt ut på statistikker og målinger i forhold til andre kommuner. Som nevnt i delkapittel 2.1 vant Ulstein i 2012 Statens pris for attraktivt sted (Distriktssenteret, 2017) og kom på første plass i Kommunebarometeret i 2022 (Myklebust, 2022).

5.2 Næringslivet i Ulstein

Videre ønsker jeg å diskutere første underproblemstilling om hvordan næringslivet i Ulstein kommune oppleves av unge kvinnelige tilflyttere. Jeg har tatt utgangspunkt i Lysø et al. (2005) sin modell for attraktive steder, som er redegjort for i delkapittel 3.1. Denne ser på næringsutvikling av materiell art, hvordan næringslivet blir utviklet, og hvorvidt det er etablert nye arbeidsplasser og verdiskaping. I denne masteroppgaven ser jeg, som forklart i delkapittel 1.2, på næringslivet som en helhet og ikke utvikling. I diskusjonen ser jeg på det industripregede næringslivet (Visit Ulstein, u.å.), opplevelsen av et lukket næringsliv og et motiverende næringsliv, i tillegg til gründerånd, innovasjon og entreprenørskap.

5.2.1 Et industripreget næringsliv

Mye tyder på en felles forståelse blant informantene av at industrien står sterkt i Ulstein. Syv informanter bruker ord som maritimt, verft og skipsrelatert for å beskrive næringslivet. Informant 6 uttaler at Ulstein har satt seg selv på kartet med skipsindustrien sin, og at næringen oppleves som internasjonal. Når informantene nevner bedrifter er det verft som Ulstein Design

& Solution, Kongsberg, Island Offshore og Green Yard Kleven som gjentar seg. Dette kan indikere at det stort sett er verftene som er i bevisstheten til informantene. En informant legger spesielt vekt på verftene, og at næringslivet oppleves som aktivt:

Oppelever Ulsteinvik som et veldig aktivt næringsliv, det er mye om skjer her og her er store bedrifter som for eksempel Ulstein verft, kjempestort, så her er absolutt mye som skjer. Både i form av verftsvirksomhet, industri ... Så ja, absolutt et aktivt næringsliv.
(Informant 1)

Samtidig sier fire av informantene at de opplever næringslivet som ensformig, og at det er veldig mange næringer som ikke er representert i det hele tatt. Videre opplever flere informanter at næringslivet er lukket, noe som vil bli videre diskutert i delkapittel 5.2.2.

Opplevelsene til informantene stemmer godt overens med litteratur om næringslivet i Ulstein, redegjort for i delkapittel 2.3. Visit Ulstein (u.å.) redegjør for at næringslivet er kjent for industri, med vekt på blant annet skipskonstruksjon og design, og trekker fram Green Yard Kleven, Ulstein Design & Solution og Island Offshore. Industrien er den største næringen i Ulstein, med 830 sysselsatte, deriblant 638 menn (Statistisk Sentralbyrå, 2023d). Dette er altså en mannsdominert næring.

To informanter nevner at opp- og nedturene i næringslivet i Ulstein påvirker hele samfunnet. Som redegjort for i delkapittel 2.3 er industrien den største næringen i Ulstein målt i sysselsetting (Statistisk Sentralbyrå, 2023d). Derfor vil jeg argumentere for at konjunktursvingningene i næringen kan påvirke samfunnet i Ulstein. De siste tiårene har næringslivet i Ulstein opplevd store konjunktursvingninger, noe som har gjort det mer sårbart (Ulstein Næringsforum, u.å.d). Ulstein ønsker å jobbe for å legge til rette for nye næringsdrivende i kommunen, og få større bredde i næringslivet (Ulstein kommune, 2020), noe som antyder at Ulstein er klar over problemstillingen og ønsker å forbedre situasjonen.

Det er ulikt hvordan informantene opplever tilbudet av butikker, restauranter og kafeer. Tre av informantene sier at det er tilstrekkelig, mens fire av informantene ønsker et bedre tilbud. Samtidig nevner tre informanter at de opplever tilbudet som ustabil, og at det stadig kommer nye, men at mange av de legger ned. Dette gjør at tilbudet ikke blir bedre. En informant påpeker at det er mye ledige lokaler i sentrum, og en annen informant sier at hun opplever at sentrum

ser nedlagt ut. Informant 8 tror at butikkene og restaurantene konkurrerer hverandre ut, da Ulstein ikke er særlig stort, og fire informanter tror det dårlige tilbudet stammer fra manglende etterspørsel. Som redegjort for i delkapittel 2.3 er varehandel og reparasjon av motorvogner den tredje største næringen i Ulstein, og sysselsetter 228 menn og 258 kvinner (Statistisk Sentralbyrå, 2023d). I delkapittel 5.2.4 vil jeg diskutere hvordan denne næringen kan videreutvikles for å bedre dekke informantenes behov.

Diskusjonen ovenfor viser at industrien i Ulstein står sterkt, noe som kan antyde at den tradisjonelle kjønnskontrakten regjerer i Ulstein. Som redegjort for i delkapittel 3.4.1 er det ofte slik at området med en utpreget produksjonsindustri er regjert av en tradisjonell kjønnskontrakt (Forsberg, 1998). Som vist ovenfor er det industri og skip informantene i stor grad forbinder med næringslivet, industrien sysselsetter flest mennesker (Statistisk Sentralbyrå, 2023d), og Visit Ulstein (u.å.) underbygger at denne næringen er regjerende. I områder hvor den tradisjonelle kjønnskontrakten regjerer er det også vanlig at skillet mellom menn og kvinner i arbeidslivet er markant (Forsberg, 1998). Som vist i diskusjonen ovenfor sysselsetter industrien langt flere menn enn kvinner (Statistisk Sentralbyrå, 2023d), noe som underbygger at Ulstein er regjert av en tradisjonell kjønnskontrakt.

5.2.2 Et lukket næringsliv

Opplevelsen av et lukket næringsliv er et gjentakende tema blant fire av informantene, og flere faktorer blir nevnt som barrierer. Deriblant beskriver tre informanter faktorer som alder, erfaring, utdanningsnivå og nasjonalitet. Tre informanter gir uttrykk for at man må kjenne «de rette folk», ha et etablert nettverk og godt rykte for å ha en sjanse for å få jobb. To informanter opplever at det ikke nødvendigvis nytter med riktig utdanning og erfaring. Informant 1 er svært engasjert i dette emnet:

Jeg skulle ønske at folk ble litt mer åpensinnede om at de som kanskje kommer og er nyutdannet, at de har faktisk veldig masse å komme med, de har alt ferskt i minne, i forhold til de som kanskje har gått der i, ja, 20-30 år i samme stillingen og har glemte alt de lærte på skolen. (Informant 1)

Jeg håper at de vil ... fortsette å være inkluderende, gi muligheter til de som er liksom unge og kommer som nyutdanna. Hvis ikke så blir de værende i storbyen som de har

studert i, da. Så ta vare på de som liksom, ja, vil komme tilbake, da, og gi de en sjanse og gi de en mulighet. (Informant 1)

Informant 3 har søkt jobb i Ulstein i seks år uten suksess. Hennes utdanning er maritim og godt egnet for næringslivet i Ulstein. Hun får ofte ikke svar på jobbsøknader, og opplever å bli svært skuffet og demotivert. Hun jobber nå utenfor Ulstein. Informant 2 har lignende opplevelse, blir sjelden kallet inn til intervju, og sier at «jeg synes det har vært krevende å på en måte klare å vise hva jeg kan, og hva jeg er god for» (informant 2). Hennes utdanning er maritim, men ikke industrirelatert, og hun opplever bransjen som liten. Hun jobber også utenfor Ulstein i dag. Informant 3 sier at det ikke lyses ut stillinger til alle og enhver, men at stillingene ofte krever ingeniørutdanning eller lignende.

Det er svært interessant at to av informantene med riktig formell kompetanse innenfor det maritime ikke får jobb i Ulstein. Dette kan sees opp mot forskningen i delkapittel 3.2. Dahle et al. (2011) presenterer i sin forskning at tilbakeflyttere lettere får jobb, og Båtevik et al. (2013) redegjør for at marine og maritime bedrifter i Møre og Romsdal i stor grad foretrekker å ansette folk med regional tilknytning. Uttalelsene fra informantene kan antyde at denne forskningen også er gjeldende for Ulstein.

Disse funnene er interessant å se i sammenheng med Dahlström (1996) sin forskning på kjønnede steder. Dette redegjøres for i delkapittel 3.4.1, og handler om graden av makt man oppnår blant annet basert på kjønn, alder, klasse og etnisitet. Diskusjonen fra delkapittel 5.2.1 viser at industri og skip står sterkt i Ulstein (Visit Ulstein, u.å.), og at denne næringen er mannsdominert (Statistisk Sentralbyrå, 2023d). Det at rurale områder ofte er maskuline (Dahlström, 1996), at den største næringen i Ulstein er mannsdominert (Statistisk Sentralbyrå, 2023d), og barrierene beskrevet av informantene ovenfor kan indikere at Ulstein er et maskulint sted. Videre oppleves ofte maskuline steder som en push-faktor for unge kvinner (Dahlström, 1996). I tillegg kan et arbeidsmarked som ikke er kvinne-vennlig være en push-faktor (Rauhut & Littke, 2016), som redegjort for i delkapittel 3.4.1. Dersom det er slik at Ulstein er et maskulint sted kan man argumentere for at dette gjør kommunen mindre attraktiv for unge kvinnelige tilflyttere.

På den andre siden nevner fire av informantene Skaparhuset, og en informant nevner at Ulstein Næringsforum har hatt stor betydning for hennes opplevelse av næringslivet. Skaparhuset og

Ulstein Næringsforum redegjøres for i delkapittel 2.4. En informant føler at samholdet i sin bransje har blitt betydelig bedre etter frokostmøtene til Ulstein Næringsforum. Fire av informantene nevner Skaparhuset som et positivt tiltak for næringslivet i Ulstein, og spesielt en informant sier at dette har vært avgjørende for hennes trivsel. Hun er selvstendig næringsdrivende, har ikke noe nettverk gjennom jobb, og vektlegger hvor viktig samholdet i coworken på Skaparhuset har vært for henne, og hvor glad hun er for prosjektet. Man kan argumentere for at tiltak som eksempelvis Skaparlunsj eller coworken kan være en dør-åpner for et sosialt nettverk i Ulstein. Informant 7 trekker spesielt fram arrangementet Skaparlunsj:

Skaparlunsjen og sånne ting, da, at man kan liksom dra og være med på sånne ting det synes jeg er kjempe, det bare gir masse bare det, da. Og det med at det er coworking her, det synes jeg er skikkelig fint. For det betyr så mye når man jobber alene, bare det er noen andre rundt deg og at man får litt sånn sceneskifte det er, ja. Når du spiser lunsj i lag, og sånn, det er kjempekoselig. (Informant 7)

Disse uttalelsene fra informantene kan sees opp mot Rauhut og Littke (2016) sin forskning, redegjort for i delkapittel 3.4.1. Her så de at kjønn, alder, etnisitet og kontakter i bransjen hadde svært mye å si når det kom til karrieremuligheter. Som nevnt ovenfor sier tre av informantene at man må kjenne «de rette folka», ha et etablert nettverk og godt rykte for å få jobb. Kvinnene i Västernorrland sier at nettverk i bransjen er avgjørende for karrieremuligheter, og at de som ikke har et nettverk har lettere for å flytte bort. Videre så Rauhut og Littke (2016) at det kan oppleves som vanskelig for tilflyttende kvinner å etablere et sosialt nettverk på egen hånd, og man er ofte avhengig av at noen åpner døren for en. Basert på dette kan man argumentere for at tiltak som Skaparlunsj og coworken er viktig for å gi tilflyttere et sted å etablere et nettverk.

5.2.3 Et motiverende næringsliv

Syv av informantene legger vekt på at bedriftene i Ulstein får til veldig mye. En informant beskriver aktørene i næringslivet som «veldig flinke», og utdyper med at de er utviklende, innovative og stadig i forbedring. En annen informant nevner at det virker som at folk i Ulstein er glade i og trives i jobben sin, og at det er lett å komme i prat med andre i næringslivet. Tre av informantene opplever at det kommer svært høyt utdannede folk til Ulstein, noe som gjør det attraktivt å være her. En informant svarer ved spørsmål om hvorvidt hun tror hun kan realisere sine karrieremål i Ulstein at «Hvis jeg hadde jobbet i næringslivet så tror jeg at jeg hadde følt det, fordi det er så levende. Ja, fordi det er stadig nye impulser og mye utvikling som

skjer i bygda, eller byen» (Informant 9), hun jobber i offentlig sektor og anser ikke seg selv som en del av næringslivet. Det er også tre av informantene som nevner at de opplever det som motiverende at folk i Ulstein er flinke til det de gjør. Dette kan illustreres ved sitatene under fra to ulike informanter:

Det er veldig mange flinke folk her, så jeg har på en måte lyst å bli like flink som de andre som eventuelt er i næringslivet her. Så er det på en måte en motivasjon å se hva andre folk har fått til. (Informant 2)

Jeg føler jo egentlig at næringslivet motiverer meg, altså jeg ser hva andre oppnår og jeg ser at der er flere som meg, som har litt ambisjoner om å komme seg opp og fram, og det er sånn som motiverer meg til å, ja, bli her, prøve å på en måte skape en karriere her. (Informant 1)

Uttalelsene om et motiverende næringsliv er interessant å se opp mot forskningen til Grimsrud (2011a) på kvinner i Valdres. Denne er redegjort for i delkapittel 3.4.1. Her antyder flere av kvinnene at de hadde tro på egen karriere i Valdres, og brukte ordtakene om at det er bedre å være en stor fisk i en liten dam enn en liten fisk i en stor dam, og at de føler at de utgjør en ressurs for samfunnet i Valdres. Dette er interessant da den tradisjonelle kjønnskontrakten regjerer i Valdres, og at vektlegging av karriere egentlig er mer typisk for kvinner som har den moderne kjønnskontrakten som ideal (Grimsrud, 2011a). Funnene presentert ovenfor antyder at flere av informantene er positive til en karriere i Ulstein, noe som er en verdi knyttet til moderne kjønnskontrakter. Dette kan sees opp mot diskusjonen i delkapittel 5.1, som også argumenterer for at noen av informantene har verdier som stemmer overens med en moderne kjønnskontrakt. På den andre siden, som vist i diskusjonen fra delkapittel 5.1 og 5.2.1 er det mye som tyder på at den tradisjonelle kjønnskontrakten regjerer også i Ulstein. Basert på dette kan det virke som at det er mange likheter mellom funnene i denne masteroppgaven og forskningen til Grimsrud (2011a) på kvinner i Valdres.

5.2.4 Gründerånd, innovasjon og entreprenørskap

Gjennom intervjuene antyder seks av informantene at Ulstein har en sterk gründerånd. En informant sier blant annet «man skaper jo sitt eget her i Vik [sleng for Ulsteinvik]» (informant 9), «... jeg har jo et inntrykk av at det er på en måte flere som har opprettet små ting, små bedrifter og enkeltmannsforetak, og sånne ting» (informant 5), og «jeg synes det er positivt at

der, liksom, at det av og til popper opp litt nye ting, og at det er, man liksom, får liksom et inntrykk av at det er flere folk som ønsker å få til noe» (informant 5). En annen informant sier «så er det veldig mye gründerånder, da. Det er liksom sånn typisk for området, det tror jeg, ja» (informant 6), hun nevner også at her er startup-hjelp og gründerhjelp for de som trenger det. En annen informant ser dette opp mot Skaparhuset, og at dette er en god arena hvor de som sitter og jobber med «sine egne små selskaper» (informant 7) kan møtes. Samme informant nevner at hun har vært i kontakt med Hoppid-kontoret. Hoppid og Skaparhuset er redegjort for i delkapittel 2.4. Hun sier blant annet «det føles utrolig sånn velkomment og at man liksom brenner for at folk skal komme i gang og sånt, da» (informant 7), og at «Jeg føler at folk som flytter hit kan få hjelp til å få realisert seg selv, da. Jeg føler liksom at folk står klar, da, til å ta dem imot litt sånn løfte dem opp da» (informant 7).

Det kan tenkes at det motiverende næringslivet og gründerånden kan utnyttes for å jobbe for å skape et bredere og åpnere næringsliv. Som vist i delkapittel 2.3 er industri den største næringen i Ulstein, og er svært mannsdominert. Den tredje største, varehandel og reparasjon av motorvogner, er en næring som er mer likestilt mellom kvinner og menn når det kommer til sysselsetting (Statistisk Sentralbyrå, 2023d). Videre viser forskning på kvinner i Västernorrland, redegjort for i delkapittel 3.4.1, at mye av fraflyttingen blant kvinner stammer fra dårlige servicetjenester (Rauhut & Littke, 2016), noe som også kan underbygge behovet for å vektlegge denne næringen. Funnene vist i delkapittel 5.2.1 viser at informantene ønsker mer butikker, restauranter og kafeer. Som nevnt i delkapittel 2.3 ønsker Ulstein å legge til rette for nye og etablerte næringsdrivende, og være et attraktivt sted å drive næring (Ulstein kommune, 2020). I samme delkapittel redegjør jeg for at næringslivet i Ulstein har opplevd store konjunktursvingninger, noe som har gjort det mer sårbart (Ulstein Næringsforum, u.å.d).

Diskusjonen ovenfor antyder at det er fordelaktig for Ulstein å jobbe for å gi næringslivet flere bein å stå på. Som nevnt i delkapittel 5.2.3 opplever flere informanter at næringslivet er motiverende, og det beskrives blant annet som utviklende og innovativt. Basert på diskusjonen ovenfor tror jeg det er hensiktsmessig å utvikle næringslivet med bakgrunn i stivhengighet. I delkapittel 3.2 har jeg redegjort for stivhengighet, og at det innebærer at man tar historien til den lokale og regionale økonomien, og de systemene og prosessene som allerede finnes, i betraktning i arbeidet med å skape fremtidig vekst (Pike et al., 2017). Jeg tror næringslivet vil ha nytte av å bruke den kunnskapen som allerede finnes i næringslivet, da syv informanter opplever at næringslivet får til mye. Videre foreslår jeg at Ulstein skal jobbe med å videreutvikle

næringen som Statistisk Sentralbyrå (2023d) kaller varehandel og reparasjon av motorvogner. Som redegjort for i delkapittel 5.2.1 ønsker informantene et bredere utvalg innen blant annet varehandel. Basert på dette mener jeg at vektlegging av varehandel og reparasjon av motorvogner kan være en fornuftig retning for videreutvikling av næringslivet, og at dette kan øke trivselen blant informantene.

Arbeid med å utvikle varehandel og reparasjon av motorvogner basert på stivhengighet vil sannsynligvis kreve entreprenørskap. Entreprenørskap og innovasjon er redegjort for i delkapittel 3.2.1. Entreprenørskap går ut på å utvikle næringslivet gjennom nye kombinasjoner, og en slik ny kombinasjon utgjør en innovasjon. Innovasjon oppstår i et samspill mellom flere aktører i det nasjonale innovasjonssystemet (Spilling, 2005) illustrert i figur 3. Denne viser hvordan politiske systemer, deriblant kommuner, kan påvirke rammebetingelsene, utdanning og forskning, infrastruktur og intermediære organisasjoner, noe som innebærer en stor innflytelse på det nasjonale innovasjonssystemet (Spilling, 2005).

Som vist ovenfor står Ulstein i en posisjon hvor de kan påvirke innovasjonssystemet for å styre næringslivet i ønsket retning. Eksempelvis kan de påvirke rammebetingelsene ved å sette inn incentiver (Spilling, 2005). De kan også endre beskatningen for bedrifter som driver innovasjon i ønsket retning, eller tilby dem andre finansielle goder (Spilling, 2005). Videre kan de påvirke infrastrukturen i kommunen (Spilling, 2005). Et eksempel her kan være å samarbeide med virkemiddelapparatet, presentert i delkapittel 2.4, og sammen jobbe for å motivere bedrifter til å arbeide i ønsket retning. Videre påvirker spillet mellom markedet og næringslivet innovasjonen i svært stor grad (Spilling, 2005), og man kan argumentere for at det er fornuftig å lytte til etterspørselen i markedet. Funnene presentert i delkapittel 5.2.1 viser at fire av informantene ønsker et bredere tilbud innen varehandel, og man kan derfor argumentere for at etterspørselen etter entreprenørskap og innovasjon innenfor næringen varehandel og reparasjon av motorvogner er til stede.

Skaparhuset, Ålesund Kunnskapspark, Hoppid og Ulstein Næringsforum, som i delkapittel 2.4 presenterer som virkemiddelapparatet, kan anses som en del av det entreprenørielle økosystemet i Ulstein. Dette er fordi det består av uavhengige aktører som er med å skape entreprenørskap i et område (Lesniak & Sørheim, 2020), og er dermed en del av konteksten entreprenørskap og innovasjon oppstår i. Entreprenørielle økosystemer forklares i delkapittel 3.2.1. Ovenfor redegjør jeg for at virkemiddelapparatet er en del av innovasjonssystemet, og

dermed en del av samspillet som påvirker innovasjon. Store og veletablerte selskaper er også en del av det entreprenørielle økosystemet (Mitra, 2020). Derfor kan det argumenteres for at det entreprenørielle økosystemet er en viktig samarbeidspartner, som Ulstein kan påvirke i ønsket retning for å lykkes med utviklingen av næringslivet. Entreprenørielle økosystemer er avhengige av en viss grad av offentlig styring for å være suksessfulle (Lesniak & Sørheim, 2020), noe som underbygger at Ulstein burde påvirke det i ønsket retning.

Som redegjort for i delkapittel 2.3 er industri den største næringen i Ulstein (Statistisk Sentralbyrå, 2023d). Ifølge Visit Ulstein (u.å.) legger denne spesielt vekt på skipskonstruksjon og design. I følge Lesniak og Sørheim (2020) vil dette ha stor påvirkning for hvilke typer bedrifter som skapes i det entreprenørielle økosystemet i Ulstein, som forklart i delkapittel 3.2.1. Dette støtter mine argumenter for at Ulstein burde ta i bruk stivhengighet for å utvikle næringslivet, da historien til den lokale økonomien uansett vil påvirke det entreprenørielle økosystemet. Ovenfor argumenterer jeg for at Ulstein burde vektlegge å videreutvikle varehandel og reparasjon av motorvogner. Basert på diskusjonen i dette delkapittelet er det grunn til å tro at denne videreutviklingen av næringen vil bygge på kunnskap fra eksisterende bedrifter, deriblant fra industrien.

5.3 Estetikken i Ulstein

Neste del av diskusjon og analyse omhandler andre underproblemstilling, altså hvordan estetikken i Ulstein kommune oppleves av unge kvinnelige tilflyttere. Som vist i delkapittel 3.1 er estetisk utvikling en del av modellen for attraktive steder, som ser på estetikk med bakgrunn i «forskjønning, formsetting og fargesetting, dekorering, opppynting, beplantning samt organisering, rehabilitering og rekonstruksjon iht. kulturhistoriske tradisjoner og estetiske normer» (Lysø et al., 2005, s. 22). Som redegjort for i delkapittel 1.2 har jeg valg å se bort fra utviklingsaspektet, og jeg ser heller på estetikken som den er i dag. Temaene jeg diskuterer og analyserer er estetikken i sentrum og informantenes ønske om et mer sammenhengende sentrum. Bildene jeg bruker i dette kapittelet har jeg tatt selv.

5.3.1 Estetikken i sentrum

Generelt sett er det enighet om at sentrum har pene og stygge aspekter. Pent og stygt er naturligvis subjektive meninger da alle har personlige preferanser (Lid, 2014), som redegjort for i delkapittel 3.3. Denne fremleggelsen er basert på informantene sine uttalelser om hva som

er pent og stygt. Åtte av informantene opplever at stedet er under utvikling og at det blir jobbet med bybildet. Fem av informantene mener at Ulsteinvik er en vakker by, og to mener at den er stygg. Hele ni av informantene mener at det estetiske i Ulsteinvik har rom for forbedring.

Gjennom intervjuene blir det gitt flere uttalelser om stygge aspekter i sentrum. For å tydeliggjøre diskusjonen er eksemplene informantene nevner illustrert med bilder. Tre informanter nevner at kjøpesentrene, altså Blåhuset (figur 4) og Amfi (figur 5), er stygge. Syv informanter nevner at mange gamle bygg er stygge, og beskriver dem som utdaterte klosser eller bokser. Det blir spesielt peket på bygg fra 50-, 60- og 70-tallet. Rådhuset (figur 6), Kaffebaren (figur 7) og «Mjøl og Meir» (figur 8) blir nevnt som eksempler på det. En informant beskriver at byggene «skremmer litt vettet av deg» (informant 1).

Videre har informantene ulike syn på fargesettingen i Ulstein. Fem informanter ønsker mer farger, og sier blant annet at det er mye svart og hvitt. Fire informanter opplever at fargene er nøytrale og moderne. To informanter nevner Ulstein Arena (figur 9) som et vakkert bygg med god fargesetting. Dette bygget er kjent for vakker arkitektur, og vant Statens pris for byggekvalitet i 2018 (Lund + Slaatto Arkitekter, u.å.), som redegjort for i delkapittel 2.2.

Figur 4: Blåhuset, Ulstein. 25. mars 2023

Figur 5: Amfi, Ulstein. 25. mars 2023

Figur 6: Ulstein Rådhus, Ulstein. 25. mars 2023

Figur 7: Kaffebaren, Ulstein. 25. mars 2023

Figur 8: Mjøl og Meir, Ulstein. 25. mars 2023

Figur 9: Ulstein Arena, Ulstein. 25. mars 2023

Informantene har også ulike oppfatninger av Ulstein sin dekorering, beplantning og rekonstruering av bygninger. Syv av informantene sier at det ikke er stort til dekorering. To informanter nevner at det finnes dekorering til 17. mai, og tre nevner at det er julelys i desember, men jeg opplever det som at informantene ikke synes dette er tilstrekkelig. Tre informanter legger spesielt vekt på mangelen av julelys. En informant trekker fram at flere statuer i byen illustrerer momenter fra skipsindustrien og synes dette er et positivt tiltak. Et eksempel på en dekorert rundkjøring med skipstema vises i figur 10. Tre informanter savner beplantning. Ved spørsmål rundt hvorvidt rekonstruerte bygninger er i henhold til kulturhistoriske tradisjoner er det bare tre informanter som kommer på eksempler. To av dem trekker fram sjøbodene i sentrum som en positiv rekonstruksjon av gamle bygg (figur 11). En informant oppsummerer spørsmålet om estetikk med å oppfordre byplanleggerne til å tenke «hvordan vil vi at byen vår skal se ut?» (informant 2).

Figur 10: Rundkjøring med skipstema, Ulstein. 25. mars 2023

Figur 11: Sjøboder, Ulstein. 25. mars 2023

Vakre farger og arkitektur er en visuell opplevelse, noe som er viktig for sansestimulering og estetikk. Vakre byer gir gode opplevelser og hever kvaliteten til en by (Gehl, 2010). Bylivsundersøkelser fra Oslo og København viser at fine bygninger er viktig for innbyggerne (Visnes et al., 2016; Gehl Architects, 2014). Disse teoriene rundt estetikk er redegjort for i delkapittel 3.3. Som nevnt i delkapittel 1.2 er kvinner mer opptatt av estetikk enn menn (Omholt-Jensen, 2006), noe som kan påvirke hvorvidt Ulstein oppleves som attraktivt for kvinner. Syv av informantene uttaler at det er en del gamle og stygge bygg, to informanter mener at byen er stygg, og ni av informantene mener at det er rom for forbedring. Dette kan tyde på at Ulstein har en del forbedringspotensial når det kommer til estetikk.

I byutviklingsprosjektet i den britiske byen Lytham St. Annes ble det i stor grad vektlagt det visuelle ved byen. De arbeidet med å forbedre belysning, beplantning, restaurere historiske bygg og å legge brostein i gatene. Dette prosjektet førte til et mer aktivt sentrum og mer handel (Visnes et al., 2016), som redegjort for i delkapittel 3.3. Aspektene som ble vektlagt i prosjektet i Lytham St. Annes stemmer godt overens med Lysø et al. (2005) som vektlegger at estetikk handler om beplantning, dekorering, forskjønning og rekonstruksjon i henhold til kulturhistoriske tradisjoner. Dette er redegjort for i delkapittel 3.1. Som vist ovenfor opplever flere informanter lite og mangelfull beplantning, dekorering og restaurering av bygg. Basert på byutviklingsprosjektet fra Lytham St. Annes (Visnes et al., 2016) kan det tenkes at økt arbeid med disse aspektene også kan føre til et mer aktivt sentrum og mer handel i Ulstein.

Det viser seg at det foregår en debatt i Ulstein omhandlende leilighetskompleksene i Sjøside. Spesielt rundt deres høyde og plassering ved vannkanten. Disse leilighetskompleksene er vist i figur 12, og redegjøres for i delkapittel 2.2. Det er ikke stilt direkte spørsmål rundt byggene i intervjusituasjonen, og det er ikke alle som nevner dem. Tre informanter mener at byggene er pene å se på og har en pen fargepalett, mens en informant liker de ikke. En informant mener at disse byggene var en stor forbedring av sentrum, og bruker disse for å vise til utviklingen av sentrum. På den andre siden er det fire informanter som mener at det kan være ugunstig å bygge leilighetskomplekser i vannkanten, da de tar utsikten for resten av byen.

To informanter vektlegger utsikten i Ulstein, og den vakre naturen i området, som svært viktig for dem. En informant nevner strendene og vika Ulsteinvik ligger i, og beskriver kranene til verftene som en signatur (figur 13):

... det er jo utrolig flott her, de har satset veldig på sentrum og på det. Og så er det fint fra før, med strender og med, ja, vika her. Det er jo litt sånn signatur med disse kranene også, så, ja, jeg synes det er veldig fint, ja. (Informant 8)

Figur 12: Leilighetskomplekser i Sjøside, Ulstein. 25. mars 2023

Figur 13: Landskap med kran, Ulstein. 25. mars 2023

Som redegjort for i delkapittel 3.3, presenterer Gehl (2010) lyder, lukter og det visuelle som en viktig del av sansestimuleringen, og at det er med å skape byliv. Basert på dette argumenterer jeg for at vannkanten kan være en viktig kilde til sansestimulering, og et sted hvor innbyggerne kan komme nærmere havet, lukte sjøluften og lytte til bølgene. Dette støtter argumentet fra informantene om at det er ugunstig å bygge leilighetskomplekser i vannkanten. Videre kan man argumentere for at utsikten og naturen som to av informantene nevner er en viktig del av sansestimuleringen. Det kan være negativt dersom høye bygninger i vannkanten tar dette bort fra befolkningen, slik som fire av informantene antyder. Samtidig er dette et dilemma, og som redegjort for i delkapittel 3.3 er etablering av boliger i sentrumsområdet en viktig utvikling av byen (Visnes et al., 2016).

5.3.2 Et sammenhengende sentrum

Fire av informantene savner en gågate i sentrum. Det er interessant da de ikke ble stilt et direkte spørsmål om dette i intervjuet. Disse informantene ønsker et mer sammenhengende sentrum som gjør at man kan og vil gå fra sted til sted og bruke sentrum. En av informantene vektlegger dette i intervjuet:

Ja, jeg må ærlig talt si at når vi kjører forbi Volda og ser den fine gågaten deres så blir jeg litt misunnelig. Altså jeg har aldri bodd et sted der det ikke er noe sentrum. Så jeg savner et sentrum – hvor er det liksom sentrum her? (Informant 7)

En av informantene opplever en kjørekultur hvor folk setter seg i bilen uansett hvor de skal, og antyder at dette kan være på grunn av de to kjøpesentrene. Som redegjort for i delkapittel 3.3 er det typisk for norske byer å legge kjøpesentre til utkanten av byområdene (Skogli et al., 2014), noe som gjør at innbyggerne er mer avhengige av bil. Ifølge undersøkelsene fra Bergen viser det seg at innbyggerne ønsker gater og plasser, og ikke kjøpesentre (Hordaland Fylkeskommune, 2013). I Ulsteinvik er derimot begge kjøpesentrene lokalisert i sentrum, men en informant opplever likevel at hun kjører mellom dem.

Noe som er svært overraskende er at tre av de fire som nevner gågaten er mer eller mindre helt enige om hvor denne skulle vært plassert. Den fjerde hadde ingen forslag. De ønsker å plassere denne i gaten bak kjøpesenteret Blåhuset, og det ble gitt ulike forslag til hvor langt den burde strekke seg:

... for det er disse gatene, da, du vet borte med Blåhuset, og så har du det røde huset og så bortover. At hvis dette hadde vært en gågate, for eksempel, med litt koselige butikker og litt kafeer og sånne ting. Det er noe jeg savner litt her i Ulsteinvik ... For det er en koselig gate hadde de bare (pause), men den ser litt nedlagt ut. (Informant 4)

Man har jo en blomsterbutikk der [i gata bak Blåhuset], så hvis man hadde noe skikkelig koselig vedsiden av den blomsterbutikken ... ja, så mitt forslag er at det ble liksom skikkelig koselig å gå liksom inn med «Mjøl og Meir», at det ble en fin rute da. Det hadde vært en fin sentrumsgate. (Informant 7)

Holdningene til informantene stemmer godt overens med litteraturen presentert fram i delkapittel 3.3 omhandlende estetikk. Informant 4 antyder i sitatet ovenfor at bybildet er preget av mange tomme lokaler, noe som kan gå ut over følelsen man får av å gå rundt i sentrum. Videre bruker både informant 4 og 7 ordet koselig når de omtaler en mulig fremtidig gågate. Bedre tilrettelegging for fotgjengere og byliv fører til mer aktivitet i sentrum og mer omsetning i butikkene (Gehl Architects, 2014), og de to sitatene ovenfor indikerer at informantene tenker at en gågate kan skape nettopp mer aktivitet i sentrum. Bystrukturen er svært viktig for å skape et sentrum med møtesteder og handleområder som oppleves som attraktive og livlige, og det er viktig med lite trafikk. Videre kan bilfrie områder i sentrum gi økt omsetning for handelen, og hovedsakelig butikker lokalisert i gågatene (Visnes et al., 2016). Derfor kan man argumentere for at en gågate kan bidra til at sentrum i Ulstein får mer aktivitet og økt handel.

5.4 Det sosiale i Ulstein

Videre ønsker jeg å analysere og diskutere informantenes uttalelser rundt det sosiale i Ulstein. Dette er siste underproblemstilling, og handler om hvordan det sosiale i Ulstein kommune oppleves av unge kvinnelige tilflyttere. Dette er en viktig del av modellen for attraktive steder, og handler om utviklingen av stedet, hvordan kommunen bruker penger på å utvikle stedet, i tillegg til sosiale aspekter ved stedet (Lysø et al., 2005), som forklart i delkapittel 3.1. Som redegjort for i delkapittel 1.2 har jeg valgt å se bort fra utviklings-aspektet og jeg ønsker heller å kartlegge sosiale aspekter ved Ulstein i dag. Temaer jeg diskuterer og analyserer er kulturlivet, den sosiale kulturen, et godt sted for barn å vokse opp og mangelen på et naturlig samlingssted.

5.4.1 Kulturlivet

Kulturlivet i Ulstein oppleves noe ulikt blant informantene. Selv om fire av informantene er fornøyde, synes seks informanter at kulturtilbudet ikke er godt nok rettet mot sin målgruppe. To informanter gir uttrykk for at de opplever et bredt tilbud for barn og unge i kulturlivet, og at det går på bekostning av sin egen aldersgruppe. To informanter mener at kulturarrangement for voksne ofte er rettet mot de som er eldre, og ikke unge voksne. Videre nevner tre informanter at Ulstein har et bredt tilbud innen idrett, og to informanter vektlegger at det er for lite kultur, musikk og kunst. Dette kan underbygges av informant 6 sine uttalelser:

Ja, her er veldig mye sånn idrettsarrangement, det tror jeg er positivt. Veldig mye for barn og unge tror jeg. Og hvis du tenker på litt mer min aldersgruppe, som kanskje er

mer opptatt av kultur og kanskje gå ut å spise og sånne ting, så synes jeg det er alt for få muligheter. Det burde være mer, ja, kunst og kultur, konserter, teater, altså det kunne vært mye mer. (Informant 6)

Festivalene i Ulstein, som er redegjort for i delkapittel 2.2, blir trukket fram av tre informanter som et viktig sosialt tiltak. Her er det spesielt Heimebanefest og Trebåtfestivalen som blir nevnt, samt alle aktivitetene i byen som oppstår i sammenheng med dem. En av informantene nevnte spesielt Heimebanefest, og roser deres evne til å leie inn gode artister til sin aldersgruppe. I sammenheng med festivalene er det en informant som ønsker mer kulturliv for sin aldersgruppe resten av året. Videre trekker syv informanter fram en lokal kafe, Kaffebaren, som en viktig kulturaktør, og seks av dem trekker fram deres quizkvelder som et svært godt tiltak, og roser deres innsats for det sosiale blant unge.

Det er interessant å se disse funnene opp mot forskning på kjønn og kulturtilbud (Vaage, 2016), redegjort for i delkapittel 3.4.2. Ifølge Vaage (2016) har også kvinner generelt sett en større kulturinteresse enn menn. Aktiviteter som skiller seg ut som mer interessante for kvinner enn menn er ballett, teater, opera og kunstutstillinger. På den andre siden deltar menn mer på festivaler og idrettsarrangement enn kvinner (Vaage, 2016). Som vist ovenfor nevner tre informanter at Ulstein har et bredt tilbud innen idrett, og to informanter vektlegger mangel på kultur, musikk og kunst. Videre nevner tre av informantene at festivalene er positive tiltak. Dette kan tyde på at det er bredest tilbud blant festivaler og idrett, noe som ifølge Vaage (2016) er mest brukt av menn.

Videre kan det dette sees opp mot diskusjonen i delkapittel 5.2.2, som antyder at Ulstein er et maskulint sted. Dette kan sees i lys av Dahlström (1996) sin forskning på maskuline steder som er redegjort for i delkapittel 3.4.1. Denne forklarer at maskuline steder vil være preget av at maskuline aktiviteter, verdier og normer står høyest. Videre kan man argumentere for at funnene om kulturlivet også underbygger at Ulstein er et maskulint sted, da informantene opplever at idrett og festivaler dominerer kulturlivet. Som nevnt uttaler Vaage (2016) at dette er aktiviteter som blir mest brukt av menn, og man kan argumentere for at dette da er maskuline aktiviteter.

Som redegjort for i delkapittel 3.4.1 ser Rauhut og Littke (2016) at kvinnene i Västernorrland ønsker en økt investering i kulturlivet, og at de spesielt savner teater, opera og kunstutstillinger. Dette savnet etter et bredere utvalg innen kulturliv er altså ikke unikt for Ulstein. I samme

delkapittel legges det fram at Dahlström (1996) ser at den urbane livstilen og aktivitetene drar kvinner mot byene. Basert på dette kan man argumentere for at mangel på teater, opera og kunstutstillinger kan føre til fraflytting blant kvinner i Ulstein.

5.4.2 Den sosiale kulturen

Gjennom intervjuene delte fire av informantene kommentarer angående den sosiale kulturen i Ulstein. Tre informanter opplever innbyggerne i Ulstein som imøtekommende, mens en informant opplever dem som mer tilbaketrukne. Informant 7 forteller at hun ofte føler at hun må tvinge seg litt innpå folk dersom hun skal bli sosialt inkludert i Ulstein, men at hun opplever at menneskene i kommunen er hyggelige når hun først kommer innpå:

Ja, og der blir det jo litt sånn vanskelig, da, når man er [selvstendig næringsdrivende] og kommer litt utenfra – man må være veldig på, da, og prøve liksom å tvinge seg litt inn på folk ... jeg føler at folk her er utrolig snille og positive og kjempehyggelige, og ja, veldig sånn jordnære folk. (Informant 7)

Informant 1 antyder at det ikke er kultur for å kontakte folk man ikke kjenner i Ulstein:

Jeg føler at akkurat med det sosiale så må du, det må du egentlig ta kontroll over selv ... Så det er ikke så forferdelig sosialt i Ulsteinvik, da ... Jeg tror akkurat den barrieren der er ganske hard å bryte, da. Det sitter så langt inne med folk, da, jeg kjenner det selv også, jeg er ikke den som går bort og, ja, slår av en prat helt uten videre med folk du ikke kjenner, da. (Informant 1)

Ni av de ti informantene flyttet til Ulstein sammen med en partner. Og nesten alle med en partner fra Ulstein eller en nabokommunen. Fem av informantene uttaler at de har hatt god hjelp av støtteapparatet og nettverket til partneren sin. En av informantene uttaler at hun tror flyttingen ville vært mer utfordrende uten dette nettverket:

Jeg tror jeg hadde slitt litt mer med å bli kjent med folk hvis ikke jeg hadde hatt [partner] og hans nettverk. Og [venninne] sin gjeng som jeg kjente fra før så via dem, da, så har jeg også blitt kjent med mange nye. Så da har jeg skaffet mitt eget nettverk utenfor [partner] sitt også ... Men jeg vet ikke hvordan jeg skulle fått meg

venner uten at jeg hadde et utgangspunkt å gå etter, på en måte. Det tror jeg hadde vært litt vanskelig. (Informant 2)

Opplevelsen av den sosiale kulturen kan kobles opp mot tilbudet av fritidsaktiviteter. To av informantene bruker ikke fritidsaktiviteter fordi de ikke har behov for det. Tre informanter velger bort fritidsaktiviteter fordi de har en travel hverdag med barn. En informant forteller at hun ofte møter venninner gjennom såkalte klubber som de har dannet privat. Som nevnt i delkapittel 5.4.1 svarer seks av informantene at kulturtilbudet ikke er godt nok rettet mot deres målgruppe, tre informanter mener at Ulstein legger for stor vekt på idrett, og to ønsker mer kultur, musikk og kunst. Informant 3 uttaler at hun gjerne ønsker å delta på flere fritidsaktiviteter, men at de tilbudene som finnes i Ulstein ikke treffer henne:

Så her kan nok være mer sosialt, kanskje, da. Også, her er gjerne mye fokus på fotball og sånt, bare sånn når jeg skal inn og lese avisen så er det gjerne fotball først, og så nyheter som har skjedd. Ja, så her er nok sosialt for de rette personene tror jeg. (Informant 3)

På spørsmål om hva hun skulle ønske var annerledes i Ulstein svarer samme informant at «Litt mer info, og litt mer, ja, aktiviteter for oss som ikke nødvendigvis spiller fotball eller håndball» (informant 3).

Disse funnene minner mye om Rauhut og Littke (2016) sin forskning på kvinner i Västernorrland, redegjort for i delkapittel 3.4.1. Her opplever kvinnene det sosiale livet som svært lukket, og at man må kjenne noen som kan «åpne døren» for seg, eller engasjere seg i en utendørsaktivitet. Hvis ikke er det lett å bli ekskludert fra det sosiale. Videre redegjøres det for at kvinner med et svakt sosialt nettverk har lettere for å flytte ut av regionen. Som vist ovenfor vektlegger informant 2 at hun tror det hadde vært svært vanskelig å bli kjent med folk dersom hun ikke hadde nettverket til partner. Fem av informantene sier at de i stor grad har benyttet partner sitt nettverk. Dette kan indikere at informantene opplever at man trenger noen som «åpner døren» for seg. Videre kan man se dette i sammenheng med kulturtilbudet i Ulstein, og at seks informanter ikke synes tilbudet er godt nok for sin målgruppe. Som man ser i uttalelsene til informant 3 ovenfor kan dette gjøre det vanskelig å engasjere seg i fritidsaktiviteter. Dette gjør det trolig vanskeligere å bruke fritidsaktiviteter som en døråpner. Basert på Rauhut og

Littke (2016) sin forskning kan man argumentere for at dette kan føre til fraflytting, da det trolig fører til svakere sosiale nettverk.

5.4.3 Et godt sted for barn å vokse opp

Ved spørsmål om det sosiale nevner tre av informantene at de anser Ulstein som et godt sted for barn å vokse opp. Som nevnt i delkapittel 5.1 oppsummerer en av informantene sin opplevelse av Ulstein med dette sitatet:

Jeg opplever det som helhet at det en veldig god plass å bo. Det er trygt her, ungene er trygge her, det er gode tilbud for både små og store, ja. Vi er heldige og har jobber her og trives her, har sosialt nettverk her ... Vi har det veldig bra. (Informant 8)

Hvordan informantene med barn opplever det sosiale i Ulstein skiller seg fra de uten barn. En av informantene med barn uttalte at det var uvandt å bli stilt så mange spørsmål om egen trivsel, da hun er mest opptatt av trivselen til barna:

Man blir jo litt sånn når man blir mamma, så er man kanskje mer opptatt av barna enn seg selv. Så det var nesten litt sånn uvandt å bli spurt så mye om mine behov, på en måte, fordi at jeg er liksom vandt til å tenke mye barna sine behov, for tiden. (Informant 5)

Tre av de fem informantene med barn uttaler at de velger bort det sosiale, da det ikke er rom for det i en travel hverdag. Fire av informantene med barn svarer, ved spørsmål om hvordan de opplever det sosiale i Ulstein, med å fortelle om sosiale tilbud for barn. Også to av informantene uten barn er opptatt av de sosiale tilbudene for barn. Tilbud som blir nevnt er blant annet Ulstein Arena, redegjort for i delkapittel 2.2, som inneholder klatrehall, bibliotek og svømmehall. Videre blir tur, fjell, lekeplass og generell idrett nevnt. To av informantene med barn sier også at Helsestasjonen har vært viktig, og at de arrangerer samlinger og gir god informasjon til barselmødre.

Dette stemmer godt overens med forskningen til Rauhut og Littke (2016), som er redegjort for i delkapittel 3.4.1. Denne viser at kvinnene i Västernorrland velger bort fritidsaktiviteter og kulturliv fordi de ikke har tid. Videre så de at flere av kvinnene flyttet dit nettopp fordi de anså

det som et godt sted å vokse opp, og fordi de ønsket å være nærmere familien. Disse funnene er altså ikke unike for Ulstein.

Videre underbygger disse funnene diskusjonen i delkapittel 5.1. I det delkapittelet presenterer jeg at flere informanter flytter etter partner, er opptatt av å være nærmere familie og oppveksten til barna, og argumenterer for at dette indikerer at en tradisjonell kjønnskontrakt regjerer i Ulstein. Ifølge Grimsrud (2011a) er visjoner om ekteskap og barn, og ønsket om å bo ruralt dersom det er til familiens beste, typiske verdier for kvinner i Valdres som har den tradisjonelle kjønnskontrakten som ideal. Denne forskningen er redegjort for i delkapittel 4.2.1. At tre av de fem informantene med barn anser Ulstein som et godt sted for barn å vokse opp, og at tre informanter velger bort det sosiale for å prioritere familielivet kan underbygge at Ulstein er preget av en tradisjonell kjønnskontrakt.

5.4.4 Et naturlig samlingssted

Det er interessant at fem av informantene gir uttrykk for at de savner et naturlig samlingssted i sentrum. Som forklar i delkapittel 1.2 argumenterer Omholt-Jensen (2006) for at kvinner er mer opptatt av møteplasser enn menn. En informant nevner at hun ønsker et torg, tre informanter ønsker flere parkområder, og en informant ønsker et felles grendehus. To informanter uttaler at de setter stor pris på de grøntarealene som allerede er utarbeidet i Ulstein. Informant 10 vektlegger at det er få lavterskel møteplasser i Ulstein, hvor man eksempelvis kan gå ut og spise og drikke blant venner, og at det generelt er lite uteliv. Videre uttaler informant 10 at man må besøke vennene sine dersom man ønsker å være sosial i Ulstein, og at hun savner livet i storbyen hvor man kunne vandre rundt i byen og på diverse tilstelninger sammen:

... når jeg bodde i [hjemby], før jeg flyttet hit, da bodde vi i sentrum, da. Så da var alt rett utenfor døren, men da var det gjerne sånn at man dro gjerne liksom ut og gjorde ting sammen med venner, sant. Man var sosial, men liksom hadde noen opplevelser sammen. Og så flyttet vi hit og da var det, da var det sånn at jeg måtte liksom venne meg til at vi var på besøk hos hverandre, da. (Informant 10)

To av informantene ser mangelen på et naturlig samlingssted opp mot høytider, for eksempel 17. mai, sankthansfeiring eller julegrantenning. En av informantene kommer fra en storby, og er vant til at 17. mai er en stor folkefest. Hun ble svært skuffet da hun skulle feire i Ulstein, og opplevde at det nesten ikke var mennesker i sentrum. Hun skulle ønske at det ble arrangert en

feiring eksempelvis på et torg, og at sentrum var mer sammenhengende, slik at menneskene ble mer samlet:

Altså det hadde sikkert vært veldig bra for, altså ja, bra hvis det var litt annerledes liksom utformet her nede i sentrum, da. At det gjerne var en gågate, og kanskje liksom flytte noen av butikkene ut fra senteret og inn i den gågaten. Hatt et sånt, kall det et slags torg på et vis, sant, der det er naturlig at man liksom samles, og det blir holdt 17. mai-tale og, ja. For det savner jeg, akkurat det savner jeg faktisk litt da, at det som (pause). Hvis du skal for eksempel på 17. mai, så er jeg også vant til å feire det i byen, sant. Og da er det, da er det liksom, man samles liksom et sted og så skjer det, ja, 17. mai-tale og alle disse tingene det skjer liksom der, da, det er liksom først. Og her så gjør det nok det en del på skolen, og da føler du gjerne at du må ha en grunn for å dra dit, da, at du må gjerne ha et barn der eller, ja. Så det føles litt sånn unaturlig å troppe opp på skolen på 17. mai. Så ja, så det skulle vært noe mer nede i sentrum. Det husker jeg, når vi feiret, det var et år vi skulle feire 17. mai her, da. Vi har pleid å reise til [hjemby] for å feire det gjerne, sant. Og så tenkte jeg «jaja, men vi kan jo ta oss en tur ned i sentrum», men det var, altså det var bare tidenes skuffelse. Det var sånn «åh herlighet, det er nesten ingen mennesker her, og hva skjer, og hvor er de?», ja. (Informant 10)

Informant 3 sier også at hun skulle ønske at 17. mai ble feiret i byen og ikke på skolen. Hun sier at det føles veldig rart for en tilflytter uten barn å feire på skolen, og hun føler seg ikke velkommen der. Hun føler at man må lete etter informasjon ved alle høytiden, som sankthansfeiring eller julegrantenning, og at hun skulle ønske at det ble gjort mer for at alle skal føle seg mer velkommen:

Men sånn som sagt, jeg er fra en liten plass, så jeg er vant til at 17. mai er på grendehuset, og sånt. Så på sånne dager så føler jeg litt på det at jeg ikke har noen plass å gå, da, sant. Hvor er det en skole vi kunne ha gått til og spist rømmegrøt? Er her faktisk en sånn plass? For der gjerne savner jeg den infoen, bare sånn som på jonsok [sankthansfeiring] så var det sånn, «ja, er det ikke bål noen plass?» ... Man må fiske og leite og, ja. (Informant 3)

Disse funnene kan sees i sammenheng med forskningen redegjort for i delkapittel 3.3. Bylivsundersøkelser fra Oslo og København viser blant annet at grøntarealer, folkeliv og stemning er viktig (Visnes et al., 2016). I sin litteraturstudie vektlegger Visnes et al. (2016) at det er viktig å utarbeide en bystruktur som skaper et attraktivt og livlig sentrum med blant annet gode møtesteder. Funnene ovenfor viser at fem informanter ønsker flere naturlige samlingssteder, tre informanter ønsker mer parker, og sitatene fra informant 10 illustrerer i stor grad savnet etter stemning og folkeliv ved høytider. Man kan også se dette opp mot diskusjonen i delkapittel 5.3.2 hvor informant 7 savnet et sentrum og informant 4 opplever at sentrum ser nedlagt ut. Disse funnene kan indikere at Ulstein har forbedringspotensial når det kommer til opplevelsen av folkeliv, stemning og gode møtesteder.

Informantenes ønske om naturlige samlingssteder kan også kobles mot diskusjonen rundt sosial kultur i delkapittel 5.4.2. Her nevnes det at fem informanter har vært avhengig av partner sitt nettverk for å være sosial, og seks informanter uttaler at kulturtilbudet ikke er godt nok rettet mot deres målgruppe. Videre diskuterer jeg dette opp mot Rauhut og Littke (2016) sin forskning på at kvinnene i Västernorrland er avhengige av døråpnere, og gjerne i form av en utendørsaktivitet. Denne forskningen er redegjort for i delkapittel 3.4.1. Basert på diskusjonen ovenfor kan det legges til at et naturlig samlingssted muligens kan fungere som en slik døråpner.

Mye tyder på at informantene opplever ønsket om å bo ruralt og samtidig urbant som et dilemma. Som vist i delkapittel 5.1 flyttet seks av informantene til Ulstein for å bo nærmere familie, og tre av de fem informantene med barn vektlegger at det er et godt sted for barn å vokse opp. På den andre siden ønsker seks av informantene mer kulturliv, som vist i delkapittel 5.4.1, og som vist ovenfor ønsker fem informanter et mer naturlig samlingssted i sentrum. Som redegjort for i delkapittel 5.2.1 ønsker fire av informantene et bredere tilbud av butikker, restauranter og kafeer. I delkapittel 5.3.2 nevner jeg at fire av informantene savner en gågate i sentrum. Dette dilemmaet finner man også i forskningen fra Västernorrland, redegjort for i delkapittel 3.4.1. Her ga kvinnene uttrykk for at de ønsket mer kafeer og urbane aktiviteter, samtidig som de flyttet til stedet fordi de anser det som et godt sted for barn å vokse opp (Rauhut & Littke, 2016).

6 Regjerer den tradisjonelle kjønnskontrakten i Ulstein?

Målet for denne masteroppgaven er å svare på problemstillingen «Hvordan opplever unge kvinnelige tilflyttere Ulstein kommune sin attraktivitet?». For å lykkes med dette er det utarbeidet tre underproblemstillinger, omhandlende hvordan unge kvinnelige tilflyttere opplever næringslivet, estetikk og det sosiale i Ulstein. Disse er basert på Lysø et al. (2005) sin modell for attraktive steder. Valg av problemstilling og underproblemstillinger er redegjort for i delkapittel 1.2, og modellen for attraktive steder er redegjort for i delkapittel 3.1. Med bakgrunn i dette har jeg gjennomført forskning bestående av ti intervjuer med kvinnelige tilflyttere i Ulstein, i aldersgruppen 20 til 39 år. Disse er redegjort for i kapittel 4. Resultatene fra intervjuene er videre diskutert opp mot relevante teorier. Det teoretiske rammeverket er redegjort for i kapittel 3, og diskusjonen i kapittel 5. Videre ønsker jeg å oppsummere funnene mine for hver underproblemstilling og å foreslå en konklusjon på problemstillingen.

Hvordan opplever unge kvinnelige tilflyttere næringslivet i Ulstein kommune?

I diskusjonen av første underproblemstilling blir det industripregede næringslivet (Visit Ulstein, u.å.), informantenes opplevelse av et lukket næringsliv og et motiverende næringsliv, i tillegg til gründerånd, innovasjon og entreprenørskap diskutert. Syv informanter beskriver næringslivet som industripregt, og de store verftene i området blir nevnt. Ifølge Statistisk Sentralbyrå (2023d) er den mannsdominerte industrien den næringen som sysselsetter flest i Ulstein. Videre nevner fire informanter at de opplever næringslivet som ensformig. I tillegg opplever to informanter at samfunnet i Ulstein i stor grad påvirkes av konjunktursvingningene i næringslivet, noe som kan bekreftes av (Ulstein Næringsforum, u.å.d). Videre ønsker Ulstein kommune (2020) å legge til rette for flere næringsrivende. Halvparten av informantene ønsker et bredere tilbud av butikker, restauranter og kafeer, noe som kan være et utgangspunkt for utvikling av næringslivet. Samtidig er det flere aspekter i diskusjonen som tyder på at Ulstein er regjert av en tradisjonell kjønnskontrakt.

Videre opplever fire av informantene næringslivet som lukket. De sier blant annet at det er vanskelig å komme inn som tilflytter, og mye tyder på at alder, erfaring, utdanningsnivå og nasjonalitet oppleves som barrierer. Tre informanter uttaler at karrieremulighetene er avhengige av et godt nettverk. Videre blir det diskutert at mye tyder på at Ulstein er et maskulint sted, da dette blant annet handler om hvor mye makt man oppnår basert på kjønn og alder (Dahlström,

1996). Fire informanter nevner Skaparhuset som et positivt tiltak hvor man kan etablere et slikt nettverk.

Syv av informantene legger vekt på at bedriftene i Ulstein får til veldig mye, og næringslivet blir beskrevet som utviklende og innovativt. Seks informanter påpeker at de opplever en gründerånd i Ulstein. Videre diskuterer jeg at det er fordelaktig for Ulstein å arbeide for å gi næringslivet flere bein å stå på, med bakgrunn i informantenes opplevelse av et ensformig næringsliv og at konjunktursvingningene påvirker hele samfunnet. Videre ønsker informantene mer butikker, restauranter og kafeer, og Ulstein kommune (2020) ønsker å legge til rette for flere næringsdrivende. Dette peker mot at Ulstein burde arbeide for å etablere mer varehandel, og videreutvikle næringen varehandel og reparasjon av motorvogner. Jeg argumentere for at denne burde gjøres med bakgrunn i stivhengighet. En utvikling av næringslivet vil kreve entreprenørskap, og entreprenørskap innebærer ofte innovasjon (Spilling, 2005). Jeg anbefaler at Ulstein påvirker rammebetingelsene og infrastrukturen i innovasjonssystemet for å styre næringslivet i riktig retning. Ulstein kan påvirke infrastrukturen ved å samarbeide med det entreprenørielle økosystemet, og deriblant virkemiddelapparatet.

Hvordan opplever unge kvinnelige tilflyttere det estetiske i Ulstein kommune?

I diskusjonen av andre underproblemstilling presenterer jeg informantenes opplevelse av estetikken i sentrum og ønsket om et mer sammenhengende sentrum. Det er stor enighet blant informantene om at det finnes stygge bygg i sentrum. Tre informanter nevner kjøpesentrene, og syv informanter nevner gamle bygg fra 50-, 60- og 70-tallet. Halvparten av informantene ønsker en mer fargerik by, mens fire er fornøyde. Syv informanter opplever at det nesten ikke er dekorering i sentrum, og tre informanter savner beplantning. Bare tre informanter kommer på eksempler på rekonstruerte bygg. Estetikk handler om sansestimulering, og det er derfor viktig med vakre farger og visuelle opplevelser (Gehl, 2010). Disse funnene indikerer at Ulstein har forbedringspotensial når det kommer til estetikkk. Et byutviklingsprosjekt i Storbritannia førte til et mer aktivt sentrum og mer handel (Visnes et al., 2016), og det argumenteres for at byutvikling i Ulstein også kan ha positive følger.

Et annet tema som skiller seg ut, er informantenes ønske om et mer sammenhengende sentrum. Fire informanter sier at de ønsker en gågate i sentrum, og tre av dem er også enige om hvor denne skulle vært plassert. Videre diskuterer jeg at et mer sammenhengende sentrum kan føre

til mer aktivitet og omsetning i butikkene, samt mer folkeliv og god stemning (Gehl Architects, 2014; Visnes et al., 2016).

Hvordan opplever unge kvinnelige tilflyttere det sosiale i Ulstein kommune?

I diskusjonen av siste underproblemstillingen blir temaene kulturliv, et godt sted for barn å vokse opp, den sosiale kulturen og mangelen på et naturlig samlingssted presentert. Seks av informantene opplever at kulturlivet i Ulstein ikke er godt nok. Det blir blant annet nevnt at tilbudet er bredt for barn og innen idrett, men at det er lite kultur, musikk og kunst. Videre trekker tre informanter fram festivalene som et godt tilbud. Basert på forskningen til Vaage (2016) kan man argumentere for at kulturtilbudet er mannsdominert, noe som underbygger at Ulstein er et maskulint sted.

Ni av de ti informantene flyttet til Ulstein sammen med en partner. Fem av disse uttaler at de har hatt god hjelp av støtteapparatet og nettverket til partneren sin, og det blir nevnt at flyttingen hadde vært mer utfordrende uten det. Forskningen til Rauhut og Littke (2016) påpeker at sosiale døråpnere er viktige, og gjerne i form av fritidsaktiviteter. Halvparten av informantene bruker ikke fritidsaktiviteter eller har ikke tid til dem, og seks informanter mener at tilbudet ikke er godt nok til sin målgruppe. Dette kan indikere at mangelen på fritidsaktiviteter kan gjøre det vanskelig å finne døråpnere.

Videre vektlegger tre informanter at Ulstein er et godt sted for barn å vokse opp. Fire av informantene med barn og to av informantene uten barn vektlegger i stor grad sosiale tilbud for barn. Videre diskuterer jeg at vektleggingen av familieliv, kombinert med at flere informanter flyttet etter partner, kan underbygge at Ulstein er dominert av en tradisjonell kjønnskontrakt.

Fem av informantene gir uttrykk for at de savner et naturlig samlingssted i sentrum, og det blir nevnt torg, park og grendehus. Spesielt to informanter vektlegger sin opplevelse av å ikke ha et sted å samles ved høytider som 17. mai. Dette sees opp mot forskningen til Visnes et al. (2016), som redegjør for at gode møtesteder er viktig for et attraktivt og livlig sentrum. Videre diskuterer jeg at fem informanter savner et naturlig samlingssted, og hvordan dette også kan være en døråpner for det sosiale.

Hvordan opplever unge kvinnelige tilflyttere Ulstein kommune sin attraktivitet?

Basert på dette sammendraget ønsker jeg å foreslå en konklusjon på problemstillingen. Det kan argumenteres for at informantenes opplevelse av et motiverende næringsliv, gründerånd og et godt virkemiddelapparat oppleves som positivt for næringslivet. Dette kan gjøre Ulstein mer attraktivt. På den andre siden opplever noen av informantene næringslivet som ensformig og lukket, noe som kan bidra til å gjøre næringslivet i Ulstein mindre attraktivt. Videre opplever informantene at det estetiske ved Ulstein har forbedringspotensial, deriblant gamle bygninger, mer farger, dekorering, beplantning og rekonstruksjon i henhold til kulturhistoriske tradisjoner. Dette kan påvirke attraktiviteten til Ulstein i negativ retning. Det samme gjør trolig informantenes opplevelse av manglende sammenheng i sentrum og savnet etter en gågate. Når det kommer til det sosiale kan det argumenteres for at informantenes opplevelse av et godt oppvekstmiljø og kulturtilbudet for barn kan gjøre Ulstein mer attraktivt. På den andre siden kan informantenes uttalelser om manglende kulturtilbud for voksne påvirke attraktiviteten i negativ retning. Her er det spesielt vektlagt manglende kultur, musikk og kunst, i tillegg til savnet etter et samlingssted i sentrum. Dette gjør det trolig vanskeligere for informantene å bli inkludert i det sosiale i Ulstein, noe som trolig også bidrar til et mindre attraktivt sted. Videre kan man argumentere for at Ulstein er mest attraktivt for kvinner som har verdier som stemmer overens med en tradisjonell kjønnskontrakt, da diskusjonen antyder at denne regjerer i Ulstein.

Jeg vil argumentere for at Lysø et al. (2005) sin modell for attraktive steder har vært nyttig å bruke som teoretisk struktur og rammeverk. Som nevnt i delkapittel 1.1 er det kjent at kvinner flytter ut av rurale områder for å ta utdanning og arbeid (NOU 2020:15, s. 56-60). I delkapittel 1.2 er det redegjort for at kvinner i større grad enn menn er opptatt av «oppvekst-vilkår, estetikk, møteplasser og kultur» (Omholt-Jensen, 2006, s. 9). Dette antyder at den kjente forklaringen om at kvinner flytter for utdanning og arbeid ikke er dekkende. I denne masteroppgaven har jeg belyst hvordan unge kvinnelige tilflyttere opplever Ulstein kommune sin attraktivitet ved å se på deres opplevelse av næringslivet, det estetiske og det sosiale. Diskusjonen i kapittel 5 tyder på at disse tre komponentene i modellen for attraktive steder har betydning for hvordan unge kvinnelige tilflyttere opplever Ulstein kommune sin attraktivitet. Jeg vil derfor argumentere for at masteroppgaven har bidratt til ny kunnskap. Videre underbygger dette at modellen for attraktive steder har vært nyttig.

Det har vært svært interessant å fordype seg i Ulstein, unge kvinner og flytting. Underveis i arbeidet med masteroppgaven har jeg ved flere anledninger kommet over andre vinklinger på

problemstillingen, eller andre perspektiver som hadde vært interessant å se nærmere på. Med tanke på oppgavens kvalitet og omfang har jeg forsøkt å holde meg til valgt tema for å gjennomføre en grundig forskning på valgt problemstilling. Jeg vil oppmuntre andre som ønsker å forske på temaet til å ta et skritt tilbake, og å se på lignende problemstillinger i en regionsammenheng. Her kan man få et mer helhetlig bilde, og i situasjoner hvor jeg har sett på inn- og utflytting i Ulstein åpner dette opp for å se på inn- og utflytting i hele regionen. Da kan man for eksempel se på den maritime klynga på Møre (Ålesund Kunnskapspark, u.å.c), som trolig også kan diskuteres opp mot maskuline steder. Videre tenker jeg det vil være interessant å se på hvordan regionen legger til rette for kvinnelig entreprenørskap, og hvorvidt dette kan påvirke kvinners bofasthet. Sist, men ikke minst tror jeg det hadde vært spennende å bygge videre på min forskning. Da kan man eksempelvis se nærmere på hvordan Ulstein kan arbeide for å bli et mer attraktivt sted, basert på informasjonen jeg har innhentet.

Referanser

- Barcus, H. R. & Halfacree, K. (2018). *An introduction to Population Geographies: Lives Across Space*. Routledge.
- Berglund, A.K., Johansson, S. & Molina, I. (2005). Med periferin I centrum – sammanfattning och diskussion. I Berglund, A. K., Johansson, S. & Molina, I. (Red.), *Med periferien i sentrum – en studie av lokal velferd, arbeidsmarked og kjønnsrelasjoner i den nordiske periferien* (s. 256-267), Norut NIBR Finnmark
- Båtevik, F. O. Yttredal, E. R. & Hanche-Olsen, M. (2013). *Kompetanse for ei kunnskapsintensiv framtid. Kva gjer marine og maritime arbeidsplassar i Møre og Romsdal attraktive for høgt utdanna arbeidskraft?* Rapport nr. 38. Møreforskning Volda. <http://hdl.handle.net/11250/154219>
- Catungal, J. P. & Dowling, R. (2021). Power, Subjectivity, and Ethics in Qualitative Research. In I. Hay & M. Cope (Ed.), *Qualitative Research Methods in Human Geography* (5th ed., pp. 18-39). Oxford University Press.
- Cope, M. (2021). Organizing, Coding, and Analyzing Qualitative Data. In I. Hay & M. Cope (Ed.), *Qualitative Research Methods in Human Geography* (5th ed., pp. 355-375). Oxford University Press.
- Cope, M. & Hay, I. (2021). Where Are We Now? Qualitative Research in Human Geography. In I. Hay & M. Cope (Ed.), *Qualitative Research Methods in Human Geography* (5th ed., pp. 3-17). Oxford University Press.
- Dahle, M., Grimsrud, G. M. & Holthe, I. C. (2011). *Bosettingsvirkninger av regionale trainee-program*. Rapport 1. Ideas2evidence. https://ideas2evidence.com/sites/default/files/trainee_rapport_endelig-1-%5B1%5D.pdf
- Dahlström, M. (1996). Young women in a male periphery – Experiences from the Scandinavian north. *Journal of Rural Studies*, 12(3), 259-271. [https://doi.org/10.1016/0743-0167\(96\)00018-6](https://doi.org/10.1016/0743-0167(96)00018-6)
- Dawley, S. (2014). Creating New Paths? Offshore Wind, Policy Activism, and Peripheral Region Development. *Economic Geography*, 90(1). 91-112. <https://doi.org/10.1111/ecge.12028>
- Distriktssenteret. (2017, 18. desember). *Ulsteinvik vant Statens pris for attraktivt sted 2012!* Hentet 5. september 2022 fra <https://distriktssenteret.no/artikkel/ulsteinvik-vant-statens-pris-for-attraktivt-sted-2012/>

- Dunn, K. (2021). Engaging Interviews. In I. Hay & M. Cope (Ed.), *Qualitative Research Methods in Human Geography* (5th ed., pp. 148-185). Oxford University Press.
- Edquist, C. (1997). Systems of Innovation Approaches – Their Emergence and Characteristics. In C. Edquist (Ed.), *Systems of Innovation: Technologies, Institutions and Organizations* (pp. 1-35). Pinter Publisher Ltd.
- Ertesvåg, I. S. (2014, 23. desember). *Grenser for sokn, prestegjeld, skipreider og kommuner; no og tidlegare*. Folk.ntnu. Hentet 22. mars 2023 fra <https://folk.ntnu.no/ivarse/grenser.html>
- Espon. (2012). *SEMIGRA - Selective Migration and Unbalanced Sex Ratio in Rural Regions*. Interim report, 30/September/2011. Espon.
- Flick, U. (2022). *An Introduction to Qualitative Research* (7th ed.). SAGE.
- Forsberg, G. (1998). Regional variations in the gender contract: Gendered relations in labour markets, local politics and everyday life in Swedish regions. *Innovation: The European Journal of Social Sciences*, 11(2), 191-209. <https://doi.org/10.1080/13511610.1998.9968561>
- Forsberg, G. (2001). The difference that space makes. A way to describe the construction of local and regional gender contracts. *Norsk Geografisk Tidsskrift – Norwegian Journal of Geography*, 55(3), 161-165. <https://doi.org/10.1080/002919501753129916>
- Fosso, J. (2004). Unges flytting- et spørsmål om identitet og myter om marginale og sentrale steder? I: N. G. Berg, B. Dale, H. K. Lysgård & A Løfgren (Red.), *Mennesker, steder og regionale endringer* (s. 119-135). Tapir akademisk forlag.
- Gehl Architects. (2014). *Bylivsundersøkelse Oslo sentrum*. Gehl Architects. https://issuu.com/gehlarchitects/docs/issue_1242_oslo_bylivsunders_kelse
- Gehl, J. (2010). *Cities for people*. Island Press.
- Grimsrud, G. M. (2011a). Gendered Spaces on Trial: The Influence of Regional Gender Contracts on In-Migration of Women to Rural Norway. *Geografiske Annaler: Series B, Human Geography*, 93(1), 3-20. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0467.2011.00358.x>
- Grimsrud, G. M. (2011b). How Well Does the ‘Counter-Urbanisation Story’ Travel to Other Countries? The Case of Norway. *Population, Space and Place*, 17(5), 642-655. <https://doi.org/10.1002/psp.655>

- Grimsrud, G. M. & Aure, M. (2013). *Tilflytting for enhver pris? En studie av tilflyttingsarbeid i norske distriktskommuner*. Rapport 4/2013. Ideas2evidence.
<http://distriktsenteret.no/wp-content/uploads/2013/06/tilflytting-for-en-hver-pris.pdf>
- Grimsrud, G. M & Båtevik, F. O. (2016). Velkommen til bygda? Tilflyttingsarbeidets tvetydighet. I M. Villa & M. S., Haugen (Red.), *Lokalsamfunn* (s. 283-302). Cappelen Damm Akademisk.
- Halfacree, K. (2007). Trial by space for a 'radical rural': Introducing alternative localities, representations and lives. *Journal of Rural Studies*, 23(2), 125-141.
<https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2006.10.002>
- Hassink, R & Klaerding, C. (2010). Evolutionary Approaches to Local and Regional Development Policy. In A. Pike, A. Rodríguez-Pose & J. Tomaney (Ed.), *Handbook of Local and Regional Development* (pp. 139-148), Routledge.
- Heimebanefest. (u.å.). *Om Heimebanefest*. Hentet 21. mars 2023 fra <https://www.heimebanefest.no/info>
- Hirdman, Y. (1988). *Genussystemet: teoretiske funderinger kring kvinnors sociala underordning*. Rapport 23. Maktutredningen. <http://hdl.handle.net/2077/41325>
- Hoppid. (u.å.). *Om Hoppid.no*. Hentet 14. april 2023 fra <https://mrfylke.no/hoppid.no/om-hoppid.no>
- Hordaland fylkeskommune. (2013). *Spørjeundersøking om sentrumsområde: Befolkningsundersøking i Hordaland 2013*. AUD-rapport nr. 1 2013. Hordaland fylkeskommune. <https://www.hordaland.no/globalassets/for-hfk/rapportar-og-statistikk/aud-rapportar/2013/aud-rapport-nr-1-2013-befolkningsundersoking-om-sentrumsomrade.pdf>
- Johansen, A. G. W. (2021). *Ulstein veks fram*. Osberget AS.
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet. (2021). *Regionale utviklingstrekk 2021*. Regjeringa.
https://www.regjeringen.no/contentassets/97b9fac986e04e95a0cf0193dd6b529f/no/pdfs/h-2483-b_rut_2021.pdf
- Kommunekart (u.å.). [Kartsøk Ulsteinvik, flyfoto]. Hentet 14. februar 2023 fra <https://kommunekart.com/klient/sunnmorskart>
- Kuhlman, S. & Arnold, E. (2001). *RCN in the Norwegian Research and Innovation System*. Background report No 12 in the evaluation of the Research Council of Norway. Fraunhofer Institute for Systems and Innovation Research (ISI) and Technopolis Ltd.

https://ris.utwente.nl/ws/files/15070352/RCN_in_the_Norwegian_Research_and_Innovation_System_1_.pdf

- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (3. utg.). Gyldendal Akademisk.
- Lawlor E. (2012). *The pedestrian pound: The business case for better streets and places*. JustEconomics for LivingStreets.
<https://www.justeconomics.co.uk/uploads/reports/Just-Economics-Pedestrian-Pound-Living-Streets.pdf>
- Lesniak, K & Sørheim, R. (2020). The key drivers for emergence of an entrepreneurial ecosystem – the role of brokerage, role models and inspiration. In A. Novotny, E. Rasmussen, T. H. Clausen & J. Wiklund (Ed.), *Research handbook on Start-up incubation ecosystems* (pp. 319-334), Edward Elgar Publishing.
- Lid, M. I. (2014). Retten til byen og bylivet. *PLAN*, 46(5), 16-21.
<https://doi.org/10.18261/ISSN1504-3045-2014-05-04>
- Lund + Slaatto Arkitekter. (u.å.). *Ulstein Arena*. Hentet 14. februar 2023 fra
<https://www.lsa.no/arenaulstein>
- Lundvall, B. -Å. (1992). Introduction. In B. -Å. Lundvall (Ed.), *National Systems of Innovation: Towards a Theory of Innovation and Interactive Learning* (pp. 1-20). Pinter Publisher.
- Lysgård, H. K. & Cruickshank, J. (2016). Attraktive lokalsamfunn – hva er det og for hvem? I M. Villa & Haugen, M. S. (Red.), *Lokalsamfunn* (s. 95-114). Cappelen Damm Akademisk.
- Lysø, R., Karlsen, J. & Sletterød, N. A. (2005). *Miljøvennlige og attraktive tettsteder i distriktene: Sluttrapport fra følgeevalueringen av programmet*. NTF-rapport 2005:4. Nord-Trøndelagsforskning.
<https://kudos.dfo.no/files/dd8/dd812e808f4930b0309fc4f01b20132c09604b3e7f1f5e400082a69e85a4a3c0/Sluttrapport.pdf>
- Martin, R. (2010). Rethinking Regional Path Dependence: Beyond Lock-in to Evolution. *Economic Geography*, 86(1), 1-28.
- Martin, R. & Sunley, P. (2006). Path dependence and regional economic evolution. *Journal of economic geography*, 6(3), 395-437. <https://doi.org/10.1093/jeg/lbl012>
- McDowell, L. (1999). *Gender, Identity & Place: Understanding Feminist Geographies*. Polity Press.

- Meld. St. 5 (2019-2020). *Levende lokalsamfunn for fremtiden - Distriktsmeldingen*. Kommunal- og distriktsdepartementet.
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-5-20192020/id2674349/>
- Microsoft. (u.å). *Transkriber innspillingene*. Hentet 2. februar 2023 fra
<https://support.microsoft.com/nb-no/office/transkriber-innspillingene-7fc2efec-245e-45f0-b053-2a97531ecf57>
- Mitra, J. (2020). *Entrepreneurship, Innovation and regional development: An introduction* (2nd ed.). Routledge.
- Myklebust, J. -M. (2022). *Eg er ekstremt stolt over laget mitt!* Ulstein kommune. Hentet 12. april 2023 fra <https://www.ulstein.kommune.no/fokusnyheit/eg-er-ekstremt-stolt-av-laget-mitt.151603.aspx>
- Møre og Romsdal fylkeskommune. (2022). *Fylkesstrategi for attraktive byar og tettstader 2023-2026*. Google. Hentet 10. mai 2023 fra
https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjynvipuOr-AhViQ_EDHU_pAGYQFnoECAoQAQ&url=https%3A%2F%2Fprod01.elementscLOUD.no%2Fpublikum%2FDocuments%2FShowDocument%2F3c425d2a-d53c-4627-93b4-dd725cbbaca1%2F105271%2F171314&usg=AOvVaw1a_sPI18CC-jKvtLD6MTSr
- Niedomysl, T. (2011). How Migration Motivates Change over Migration Distance: Evidence on Variation across Socio-economic and Demographic Groups. *Regional Studies*, 45(6), 843-855. <https://doi.org/10.1080/00343401003614266>
- NOU 2020:15. (2020). *Det handler om Norge – utredninger om konsekvenser av demografiutfordringer i distriktene*. Kommunal- og distriktsdepartementet.
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2020-15/id2788079/>
- NTNU. (u.å.a). *Behandle personopplysninger i student- og forskningsprosjekt*. Hentet 4. Oktober 2022 fra <https://i.ntnu.no/wiki/-/wiki/Norsk/Behandle+personopplysninger+i+student-+og+forskningsprosjekt>
- NTNU. (u.å.b). *Datainnsamling*. Hentet 2. februar 2023 fra <https://i.ntnu.no/wiki/-/wiki/Norsk/datainnsamling>
- Omholt-Jensen, K. (2006). Med kraft, tro og kjærlighet – hvordan lykkes med tettstedutvikling. *PLAN*, 38(1), 4-13. <https://doi.org/10.18261/ISSN1504-3045-2006-01-02>

- Pike, A, Rodríguez-Pose, A. & Tomaney, J. (2017). *Local and Regional Development* (2nd ed.). Routledge.
- Rauhut, D. & Littke, H. (2016). 'A one way ticket to the city, please!' on young women leaving the Swedish peripheral region Västernorrland. *Journal of Rural Studies*, 43(2016), 301-310. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2015.05.003>
- Schumpeter, J. A. (1934). *The theory of economic development: An inquiry into Profits, Capital, Credit, Interest and the Business Cycle*. Harvard University Press
- Schumpeter, J. A. (1947). The Creative Response in Economic History. *The Journal of economic history*, 7(2), 149-159.
- Scott, D. (2021). Listening Sensitively: Oral Histories. In I. Hay & M. Cope (Ed.), *Qualitative Research Methods in Human Geography* (5th ed., pp. 186-199). Oxford University Press.
- Sikt. (u.å.) *Informasjon til deltakarane i forskningsprosjekt*. Hentet 2. mai 2023 fra <https://sikt.no/informasjon-til-deltakarane-i-forskningsprosjekt>
- Sjøborg. (u.å. a). *Om huset*. Hentet 21. mars 2023 fra <https://www.sjoberg.no/incoming/article1351501.ece>
- Sjøborg. (u.å. b). *Smak av Ulstein 2022*. Hentet 20. april 2023 fra <https://www.sjoberg.no/kulturprogram/article1489326.ece>
- Sjøsida. (u.å.). *Prosjektet*. Hentet 20. april 2023 fra <https://www.sjosida.no/#prosjektet>
- Skaparhuset. (u.å.a). *Arrangement*. Hentet 16. mars 2023 fra <https://www.skaparhuset.no/arrangement>
- Skaparhuset. (u.å.b). *Skaparhuset*. Hentet 13. februar 2023 fra <https://www.skaparhuset.no/skaparhuset>
- Skaparhuset. (u.å.c). *Ver med og skap draumekontoret*. Hentet 13. februar 2023 fra <https://www.skaparhuset.no/cowork>
- Skogli, E., Skogstrøm, J. F. B., Aalen, P., Iversen, E. K., & Holmen, R. B. (2014). *FoU prosjekt om samfunnsøkonomiske konsekvenser av store handelsetableringer*. Menon-publikasjon nr. 19/2014. MENON Business Economics. <https://www.menon.no/wp-content/uploads/18analyse-av-store-handelsetableringer-menon-2014.pdf>
- Spilling, O. R. (2005). Entreprenørskap i et evolusjonært perspektiv. *NIFU STEP*, 19(2005), 1-48.
- Statistisk Sentralbyrå. (2022). 13505: Bruk av kulturtilbud i ulike perioder, etter kjønn og alder 2021 [statistikk]. <https://www.ssb.no/statbank/table/13505/>

- Statistisk Sentralbyrå. (2023a). 07459: Alders- og kjønnsfordeling i kommuner, fylker og hele landets befolkning (K) 1986-2023 [statistikk].
<https://www.ssb.no/statbank/table/07459/>
- Statistisk Sentralbyrå. (2023b). 01222: Befolkning og kvartalvise endringer, etter region, statistikkvariabel og kvartal [statistikk]. <https://www.ssb.no/statbank/table/01222/>
- Statistisk Sentralbyrå. (2023c). 05539: Flyttinger etter region, alder, statistikkvariabler, år og kjønn [statistikk]. <https://www.ssb.no/statbank/table/05539/>
- Statistisk Sentralbyrå. (2023d). 07984: Sysselsatte per 4. kvartal, etter statistikkvariabel, næring (SN2007), år, region og kjønn [statistikk].
<https://www.ssb.no/statbank/table/07984/>
- Statistisk Sentralbyrå. (u.å.). *Ulstein (Møre og Romsdal)*. Hentet 3. mars 2023 fra
<https://www.ssb.no/kommunefakta/ulstein>
- Stratford, E. & Bradshaw, M. (2021). Rigorous and Trustworthy: Qualitative Research Design. In I. Hay & M. Cope (Ed.), *Qualitative Research Methods in Human Geography* (5th ed., pp. 92-106). Oxford University Press.
- Thagaard, T. (2013). *Systematikk og innlevelse: En innføring i kvalitativ metode* (4. utg.). Fagbokforlaget.
- Trebåtfestivalen. (u.å.). *Program*. Hentet 21. mars 2023 fra
<https://www.trebaatfestivalen.no/program>
- Ulstein kommune. (2015). *Kommunestrategi for Ulstein kommune*. Hentet 22. mars 2023 fra
https://www.ulstein.kommune.no/_f/p34/ia5be3fdf-20b3-4e41-b9f2-7fb2f527d600/kommunikasjonsstrategi-for-ulstein-kommune.pdf
- Ulstein kommune. (2018). *Kort om Ulstein-naturen*. Hentet 22. mars 2023 fra
<https://www.ulstein.kommune.no/tenester/veg-vatn-og-miljo/natur-og-miljo/kort-om-ulstein-naturen/>
- Ulstein kommune. (2020). *Blant dei beste næringskommunane i landet*. Hentet 13. februar 2023 fra <https://www.ulstein.kommune.no/aktuelt/blant-dei-beste-naringskommunane-i-landet.91808.aspx>
- Ulstein kommune. (2022). *Kommunane på Søre Sunnmøre får felles språkprofil*. Hentet 6. februar 2023 fra <https://www.ulstein.kommune.no/aktuelt/kommunane-pa-sore-sunnmore-far-felles-sprakprofil.152536.aspx>

- Ulstein kommune. (2023). *Ulstein Arena*. Hentet 14. februar 2023 fra <https://www.ulstein.kommune.no/tenester/kultur-idrett-og-fritid/kultur-og-aktivitetstilbod/ulstein-arena/>
- Ulstein Næringsforum. (u.å.a). *Etablering*. Hentet 13. februar 2023 fra <https://www.ulstein-nf.no/etablering/>
- Ulstein Næringsforum. (u.å.b). *Kontakt oss*. Hentet 23. februar 2023 <https://www.ulstein-nf.no/kontakt-oss/>
- Ulstein Næringsforum. (u.å.c). *Om oss*. Hentet 23. februar 2023 fra <https://www.ulstein-nf.no/om-oss/>
- Ulstein Næringsforum. (u.å.d). *Samfunns- og næringsutvikling i Ulstein*. Hentet 13. februar 2023 fra <https://www.ulstein-nf.no/prosjekt/samfunns-og-naeringsutvikling-i-ulstein/>
- Ulstein Næringsforum. (u.å.e). *Ulstein Næringsforum*. Hentet 13. februar 2023 fra <https://www.ulstein-nf.no>
- Vaage, O. F. (2016). *Kulturvaner 1991-2015: Resultater fra kultur- og mediebruksundersøkelsene de siste 25 år*. Statistisk sentralbyrå. Hentet 29. mars 2023 fra https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/_attachment/269027?_ts=15533e71088
- Visit Ulstein. (u.å.). *Næringslivet i Ulstein*. Hentet 13. februar 2023 fra <https://visitulstein.no/greit-a-vite/maritim-ulstein-naeringsliv/>
- Visnes, K. V., Tennøy, A. & Tønnesen, A. (2016). Handel, tilgjengelighet og bymiljø i sentrum. *PLAN*, 48(5), 56-61. <https://doi.org/10.18261/ISSN1504-3045-2016-05-12>
- Ålesund Kunnskapsark. (u.å.a). *Hele Sunnmøres innovasjonsselskap*. Hentet 13. februar 2023 fra <https://www.aakp.no/aakp/om-aakp/>
- Ålesund Kunnskapsark. (u.å.b). *Kontakt oss*. Hentet 23. februar 2023 fra: <https://www.aakp.no/aakp/kontakt/>
- Ålesund Kunnskapsark. (u.å.c). *ÅKP Entreprenørskap*. Hentet 13. februar 2023 fra <https://www.aakp.no/aakp/prosjekt-og-tjenester/>

Vedlegg

Vedlegg A: Intervjuguide

Intervjuguide

Navn:

Alder:

Beskriv din flyttehistorie.

- Hvor lenge har du bodd i Ulstein kommune?
- Hvilken kommune kommer du fra?
- Hvilke andre steder har du bodd?
- Hva er din bosituasjon?

Beskriv hvorfor du flyttet til Ulstein kommune?

- Hva var avgjørende for valget? (gjerne faktorer)
- Beskriv din tilknytning til Ulstein kommune
- Kom du alene, eller flyttet du sammen med noen?
- Hvor tilgjengelig opplever du at informasjonen om Ulstein kommune er?

Hvordan er din arbeidssituasjon?

- I hvilken kommune jobber du?
 - o Evt. hvorfor ikke i Ulstein kommune?
- Hvilken sektor jobber du i?
- Hvilken rolle har du i bedriften?
- Hvordan opplever du din bransje i Ulstein kommune? (evt. sektor, arbeidssituasjon)

Hvordan opplever du næringslivet i Ulstein kommune?

- Hvordan opplever du mangfoldet i næringslivet her?
- Hvorvidt opplever du næringslivet i kommunen som kunnskapsrikt?
- Hvorvidt opplever du næringslivet i Ulstein kommune som internasjonalt?
- Hvorvidt opplever du at det er vanskelig å komme seg inn i næringslivet her?

I hvilken grad gir næringslivet i Ulstein kommune deg lyst til å realisere dine karrieremål?

Gi en beskrivelse av hvordan du opplever estetikken i Ulstein kommune.

- Hvorvidt er dette en estetikk du liker (begjærer)?
- Hva tenker du om fargesettingen i Ulstein kommune?
- Hva tenker du om dekoreringen i Ulstein kommune?
- Hva tenker du om rekonstruksjonen i henhold til kulturhistoriske tradisjoner?

Gi en beskrivelse av hvordan du opplever det sosiale i Ulstein kommune.

- Hvorvidt føler du deg inkludert i Ulstein kommune?
- Hvorvidt føler du at du får være deg selv i Ulstein kommune?
- I hvilken grad er det enkelt å finne informasjon om sosiale aktiviteter?

Hvordan opplever du by- og bygdeutviklingen i Ulstein kommune?

- Hva tenker du om den sosiale utviklingen? (sosial kapital)
- Hva tenker du om utnyttningen av sosiale ressurser, altså menneskene som ressurs? (sosial kapital)
- Hva tenker du om måten Ulstein kommune bruker penger på å utvikle stedet?

I hvilken grad gjør samfunnet og næringslivet i Ulstein kommune deg i stand til å realisere deg selv?

Hvorfor har du lyst, eller ikke lyst til å bli værende i Ulstein kommune?

Føler du en omsorg overfor Ulstein kommune?

- Hvis ja: hvorfor?

Hva kunne du ønske var annerledes i Ulstein kommune?

- Har du forslag til tiltak for å realisere dette? (Sosialt, næringsliv, estetikk)

Er det noe du savner fra din hjemkommune?

Er det noe du ønsker å legge til angående din opplevelse av Ulstein kommune?

Har du noen tips til andre intervjuobjekter?

Vedlegg B: Informasjonsskriv og samtykkeerklæring

Vil du delta i forskningsprosjektet «Ulstein kommune sin attraktivitet for unge kvinner»?

Dette er en forespørsel til deg om å delta i et forskningsprosjekt med formål om å kartlegge attraktivitet til Ulstein kommune blant unge kvinner. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelsen vil innebære for deg.

Formål

Dette er et forskningsstudium i forbindelse med min masteravhandling i studiet Entreprenørskap, innovasjon og samfunn. Formålet er å få en bedre forståelse av Ulstein kommune sin attraktivitet, og mulige tiltak for forbedring. Dette vil hjelpe med å svare på oppgavens problemstilling - «Hvordan kan Ulstein kommune jobbe for å bli et mer attraktivt sted å bo for unge kvinner?». Denne problemstillingen er videre delt inn i tre forskningsspørsmål - «Hvor attraktiv opplever unge kvinner Ulstein kommune i dag?», «Hvilke sider ved Ulstein kommune opplever unge kvinner som mindre attraktive?» og «Hvilke tiltak kan gjøre Ulstein kommune mer attraktiv for unge kvinner?». I den anledning vil det bli intervjuet kvinnelige tilflyttere mellom 20 og 39 år. Det vil trolig bli intervjuet mellom fem og femten informanter.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

NTNU er ansvarlig for prosjektet. Ulstein kommune er ekstern arbeidsgiver, men har ikke medvirkning i resultatene for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du er invitert til å delta på forskningsstudiet fordi du oppfyller kriteriene til utvalget (kvinnelig tilflytter til Ulstein kommune mellom 20 og 39 år), og/eller fordi du har blitt anbefalt fra noen andre i utvalget. Det er trolig omtrent 20 personer som vil få forespørsel om å delta.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta innebærer dette et intervju på omtrent en time. Her vil du bli stilt spørsmål om din flyttestorikk, samt din opplevelse av å flytte til og bo i Ulstein kommune. Dette vil bli tatt opp av en lydopptaker som er NTNU sin eiendom.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Frida Eirin Voldnes (student), og Nina Irene Gunnerud Berg (veileder) vil ha tilgang til dataen. Dataen vil bli lagret på en passordbeskyttet NTNU server, og anonymisert

fortløpende. Personopplysningene vil bli holdt separat fra anonymisert data, og derfor ikke være identifiserbar.

Hva skjer med personopplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes?

Prosjektet vil etter planen avsluttes når masteroppgaven er godkjent. Prosjektsslutt er 15. mai 2023 og godkjenning skjer fortløpende. Etter prosjektsslutt vil datamaterialet med dine personopplysninger anonymiseres. Lydopptakene vil bli slettet, og alle navn vil bli fjernet. De anonymiserte opplysningene vil ikke bli slettet.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra NTNU har Personverntjenester vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- NTNU ved Frida Eirin Voldnes, fridaev@stud.ntnu.no, eller veileder Nina Gunnerud Berg, nina.gunnerud.berg@ntnu.no.
- Vårt personvernombud: Thomas Helgesen, thomas.helgesen@ntnu.no

Hvis du har spørsmål knyttet til Personverntjenester sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- Personverntjenester på epost (personverntjenester@sikt.no) eller på telefon: 53 21 15 00.

Med vennlig hilsen

Nina Irene Gunnerud Berg
(Forsker/veileder)

Frida Eirin Voldnes

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «*Ulstein kommune sin attraktivitet for unge kvinner*», og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju
- at det benyttes lydopptaker i dybdeintervjuet
- at jeg kan kontaktes for oppfølgingsspørsmål ved behov
- at opplysninger om meg publiseres slik at jeg kan gjenkjennes i oppgaven
- at sitater fra intervjuene med meg benyttes i oppgave etter sitatsjekk

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg C: Kjønnfordelingen i Ulstein fra 1986 til 2023 (Statistisk Sentralbyrå, 2023a)

	Menn	Kvinner
	K-1516 Ulstein	K-1516 Ulstein
1986		
Personer	2 823	2 702
1987		
Personer	2 819	2 740
1988		
Personer	2 811	2 726
1989		
Personer	2 848	2 757
1990		
Personer	2 895	2 767
1991		
Personer	2 947	2 804
1992		
Personer	2 992	2 849
1993		
Personer	3 054	2 926
1994		
Personer	3 058	2 933
1995		
Personer	3 132	3 001
1996		
Personer	3 192	3 009
1997		
Personer	3 243	3 052
1998		
Personer	3 270	3 115
1999		
Personer	3 359	3 178
2000		
Personer	3 343	3 198
2001		
Personer	3 377	3 238
2002		
Personer	3 395	3 269
2003		
Personer	3 427	3 294

2004		
Personer	3 441	3 320
2005		
Personer	3 423	3 372
2006		
Personer	3 434	3 379
2007		
Personer	3 442	3 399
2008		
Personer	3 497	3 449
2009		
Personer	3 560	3 492
2010		
Personer	3 891	3 570
2011		
Personer	4 085	3 666
2012		
Personer	4 091	3 737
2013		
Personer	4 164	3 763
2014		
Personer	4 233	3 859
2015		
Personer	4 360	3 932
2016		
Personer	4 433	3 997
2017		
Personer	4 436	4 021
2018		
Personer	4 479	4 076
2019		
Personer	4 494	4 115
2020		
Personer	4 480	4 091
2021		
Personer	4 447	4 128
2022		
Personer	4 415	4 142
2023		
Personer	4 480	4 317

